

www.humak.fi

Opinnäytetyö

Nuoret toiminnan järjestäjinä nuorisotalolla

Osallisuuden ideaalia haastamassa

Arho Viitala

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma
(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika
5/2019

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Tekijät: Arho Viitala

Opinnäytetyön nimi: Nuoret toiminnan järjestäjinä nuorisotalolla – Osallisuuden ideaalia haastamassa

Sivumäärä: 75 ja 9 liitesivua

Työn ohjaaja(t): Eevastiina Gjerstad & Juha Niiranen

Työn tilaaja(t): Kannelmäen nuorisotyöyksikkö, Helsingin nuorisopalvelut

Avoin nuorisotalotoiminta, joka voidaan tiivistää nuorten vapaaseen oleskeluun nuoriso-ohjaajien valvomassa tilassa, on yksi suomalaisen nuorisotyön pitkäikäisimpiä työmuotoja. Ilta-aikaan painottuvan toiminnan pääkohderyhmänä on noin 13–17 -vuotiaat nuoret, ja sisältö on nimensä mukaisesti vapaata – asiakkaat voivat käyttää tarjolla olevia tiloja ja välineitä omatoimisesti, olla tekemättä yhtään mitään tai vaihtoehtoisesti osallistua ohjattuun toimintaan. Toiminta voi olla ohjaajavetoista, mutta nuorisotyön näkökulmasta kaikista arvokkaimpana pidetään, kun nuoret järjestävät itse toisilleen toimintaa.

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli tutkia mitkä tekijät vaikuttavat nuorten osallistumiseen toiminnan tuottamiseen nuorisotalolla. Työn tilaajana toimi Kannelmäen ja Malminkartanon nuorisotalot sisältävä Kannelmäen nuorisotyöyksikkö, joka on osa Helsingin kaupungin kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan alla toimivaa nuorison palvelukokonaisuutta. Tarpeen muodosti passivoitunut toimintakulttuuri sekä muuttuneet tulostavoitteet.

Tutkimus toteutettiin määrällisenä kyselynä, johon vastasi 50 kohderyhmän nuorta. Tuloksista tehtiin nostoja, joiden perusteella laadittiin kysymykset kahteen ryhmähaastatteluun, joilla saatiin syvempää, laadullisempaa näkökulmaa tutkimukseen. Ryhmähaastatteluihin osallistui 7 nuorta. Tutkimuksen tietoperustan muodosti osallisuuden, ryhmädynamiikan ja sosiokulttuurisen innostamisen käsitteet.

Tuloksista kävi ilmi, että nuoret kaipaavat ohjaajien tukea toiminnan tuottamisen prosessin jokaisessa vaiheessa. He kokivat haasteiksi ideoinnin, suunnittelun ja toteuttamisen. Mahdollisuuksia ja tietoa toiminnan järjestämisestä ei ollut heidän mielestään myöskään tarpeeksi tarjolla, ja tämänhetkiset talodemokraattiset rakenteet koettiin puutteellisiksi toiminnan suunnittelun näkökulmasta.

90% nuorista oli kiinnostunut ohjatusta toiminnasta, ja puolet halusi järjestää sitä. Suurin osa heistä kuitenkin koki eri tason haasteita omaa toimijuuttaan kohtaa. Nuoriso-ohjaajien työpanosta arvostettiin, mutta silti heidän toivottiin kannustavan enemmän toiminnan järjestämiseen sekä ylipäättään tekevän enemmän nuorten kanssa. Aineistosta nousi paljon osallisuuden ja ryhmädynamiikan haasteita, joihin ohjaajat sosiokulttuurisen innostamisen työotteella voisivat vaikuttaa.

Tämä tutkimus haastaa nykyisen nuorisotyöllisen osallisuuden ideaalin, joka painottuu vaikuttamiseen ja nuorista lähtevään toimintaan. Selkeästi suurin osa nuorista kaippaa yhteisöllisyyden ja toimintaan osallistumisen luomaa osallisuuden tunnetta. Nuoriso-ohjaajiin ja heidän ammattitaitoon luotetaan, ja nuoret haluavat ideoida, suunnitella ja järjestää toiminnat yhdessä heidän kanssaan.

Asiasanat: nuoriso-ohjaajat, nuorisotilat, osallisuus, ryhmädynamiikka, sosiokulttuurinen innostaminen, toiminta

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in Civic Activities and Youth Work

Author: Arho Viitala

Title: Youth produced activities at youth centres – The ideals of participation under scrutiny

Number of Pages: 75 and 9 attachment pages

Supervisor(s): Eevastiina Gjerstad & Juha Niiranen

Subscriber(s): Kannelmäki youth work unit, youth division of Helsinki city

Open-access youth centre activities, which can be summarised as youth spending their free time informally at premises monitored by youth workers, is one of Finland's longest-lasting forms of youth work. The target group of youth around the age of 13–17 visit youth centres mainly in the evenings to either utilize the available spaces and equipment independently, to just hang passively, or alternatively take part in organized activities. These activities can be led by youth workers, but from the perspective of youth work it is considered most valuable when the youth organize activities for themselves.

The purpose of this thesis was to find out which factors affect participation in the process of youth produced activities. The thesis was subscribed by Kannelmäki youth work unit, comprised of the youth centres of Malminkartano and Kannelmäki, acting under the youth division of Helsinki city. The need for this research arose from the lack of local youth produced activities and new standards concerning them set by the employer.

The research was carried out as a quantitative enquiry, which gained answers from 50 participants. Highlights from the results were picked out to provide a base of questions for two group interviews, which added a qualitative, in-depth point of view to the research. 7 youth participated in these interviews. The theoretical framework for the research was comprised from the concepts of participation, group dynamics and sociocultural animation.

The results revealed that the youth require guidance in every phase of the process of producing activities. Challenges were experienced when deciding on, planning and carrying out the activity. It was also felt that opportunities and information weren't readily enough available, and the current participatory structures at the youth centre didn't support the planning of activities.

90% of the youth were interested in participating in organized activities, and half of them were interested in organizing them. Yet most of them felt some level of challenge concerning their own agency. The contribution of the youth workers was appreciated, but still it was desired that they would encourage the youth more in organizing activities, and in general just actively do more with the youth. With an approach of sociocultural animation youth workers could address many of the challenges of participation and group dynamics discovered in the results of the research.

This research challenges the current ideal of participation in youth work, which focuses on structured participation and youth-initiated activities. Clearly the majority of the youth desire the kind of participation which comes from the sense of belonging to a community, and participating in its activities. The youth trust and appreciate the expertise of the youth workers, and want to decide, plan and carry out activities together with them.

Keywords: activities, group dynamics, participation, sociocultural animation, youth centre, youth work

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	6
1.1 Toiminnan tilastointi Helsingin nuorisopalveluissa	7
1.2 Nuorten tuottama toiminta	8
1.3 Toiminnantuottajanuoret Kannelmäen nuorisotyöyksikössä	9
1.4 Kehittämishanke	11
2 TOIMINNAN TUOTTAMISEN RAKENNUSPALIKAT	13
2.1 Osallisuus	14
2.2 Ryhmädynamiikka ja ohjaajan tehtävät ryhmässä	19
2.3 Sosiokulttuurinen innostaminen	24
3 TUTKIMUSMENETELMIEN VALINTA JA SOVELTAMINEN	27
3.1 Ryhmähaastattelu	29
3.2 Tutkimusetiikka.....	30
3.3 Kyselyn laatiminen	31
3.4 Määrällisen aineiston keruu.....	34
3.5 Haastattelujen toteutus	37
4 TOIMINNAN JÄRJESTÄMISEEN VAIKUTTAVIA TEKIJÖITÄ.....	39
4.1 Nuorisotalon kävijäkunta	40
4.2 Talokokous.....	42
4.3 Toiminnan järjestäminen	44

4.4 Nuorten toimijuus	48
4.5 Nuoriso-ohjaajat	51
4.6 Toimijattomuuden syyt	53
4.7 Talokokouksen kehittäminen	55
4.8 Vapaa ideointi.....	56
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	59
5.1 Kehittämisehdotukset työpaikalle	60
5.2 Talojen erot	62
5.3 Osallisuuden ideaalia haastamassa	64
5.4 Tulevaisuuden näkymät	67
5.5 Ympyrä sulkeutuu.....	69
5.6 Luotettavuustarkastelu.....	70
LÄHTEET	72
LIITTEET	76

1 JOHDANTO

”Nuorisotyön eetos on, että nuoret tekevät”, toteaa Helsingin nuorisopalveluiden suunnittelija Meiju Hovi haastattellessani häntä tammikuussa 2019. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialaan kuuluva nuorison palvelukokonaisuus tarjoaa tekemiseen mahdollisuuden yli 60:ssä toimipaikassa ympäri Helsinkiä. Suurin osa näistä on perinteisiä nuorisotaloja, joiden toiminnan pääpaino on 13-17 -vuotiaiden avoimessa toiminnassa. (Helsingin kaupunki 2019a.)

Avoin nuorisotalotoiminta, joka pitkälti voidaan tiivistää vapaaseen oleiluun nuorisohjaajien ylläpitämässä tilassa, onkin yksi suomalaisen nuorisotyön pitkäikäisimpiä työmuotoja. Sen juuret ovat vuonna 1957 Helsingin Siltasaarenkadulla avatussa Hakakerhossa, johon haettiin mallia alun perin ruotsalaisesta nuorisokahvilatoiminnasta. Avoin toiminta kasvatti suosiotaan niin että 20 vuotta myöhemmin sitä järjesti jo lähes puolet Suomen kunnista. (Nieminen 1995, 326, 368.) 2010-lukuun mennessä lähes jokaisesta kunnasta löytyvä nuorisotalo nähdään nuorisotyön keskeisen muodon lisäksi hyväksyttynä peruspalveluna, jota asukkaat osaavat sen puuttuessa myös vaatia (Kiilakoski 2011, 154).

Kymmenen vuoden nuorisohjaajan työurallani Helsingissä olen todistanut kyseisen työmuodon jatkuvan suosion ja kuinka se on pitkälti säilynyt samanlaisena kaupunginosasta, trendeistä ja kehityksestä huolimatta. Keskimäärin seiskaluokkalaisista täysi-ikäisyyteen asti sijoittuvaan ikähaarukkaan kuuluvat nuoret tulevat nuorisotalolle viettämään aikaa vapaamuotoisesti, pääsääntöisesti iltaisin. Talolle tullaan tapamaan kavereita, pelailemaan, juttelemaan ohjaajien kanssa tai olemaan tekemättä yhtään mitään – toiminta on kirjaimellisesti vapaata, ja sitä yleensä rajoittaa ainoastaan ikähaarukka, aukioloajat sekä nuorisotalon säännöt, jotka useimmiten painottavat suvaitsevaa ja kohteliasta käytöstä sekä lain noudattamista esimerkiksi päihteettömyyden merkeissä.

Avoin toiminta voi kuitenkin olla paljon muutakin. Vaikka nuorisotalon ytimessä saatetaan edelleen olla suurella sohvalla, viimeisimmällä pelikonsolilla ja klassisella biljardipöydällä varustettu olohuone, välineitä ja mahdollisuuksia monenlaiseen tekemiseen yleensä on tarjolla (Kiilakoski 2011, 196). Esimerkiksi ruoanlaitto, musiikki, kulttuuri

ja liikunta monissa eri muodoissaan ovat suosituimpia asioita, joita usein voi harrastaa sen kummemmin suunnittelematta avoimen nuorisotalotoiminnan yhteydessä. Eri taloilla on kuitenkin erilaiset puitteet ja toimintakulttuurit, eikä kaikkialta löydy esimerkiksi sopivaa tilaa pallopeleille tai voi olla yhteisesti sovittu, että keittiö on vain tiettyinä päivinä nuorten käytössä. (Helsingin kaupunki 2019a.) Tavoitteena on joka tapauksessa tarjota nuorille monipuolisia mahdollisuuksia heitä itseään kiinnostavaan tekemiseen olemassa olevien resurssien puitteissa (Nieminen 2014, 39). Varsinkin viikonloppuisin helsinkiläisillä nuorisotaloilla on ollut tapana aktivoituvat erilaisten teemojen ja ohjelmien ympärille. Välillä nämä toiminnot saattavat olla ovat ohjaajavetoisia, mutta nuorisotyön näkökulmasta kaikista arvokkaimpana pidetään, kun nuoret ideoivat, suunnittelevat ja toteuttavat yhteisen toiminnan itse (Hovi 2019).

1.1 Toiminnan tilastointi Helsingin nuorisopalveluissa

Työurani aikana Helsingin kaupungilla olen tutustunut hyvin nuorisopalveluiden tapaan mitata tulostaan keräämällä kävijätilastoistaan ja toiminnoistaan erilaisia tunnuslukuja. Niiden määritelmiä ja keruukriteerejä kehitetään jatkuvasti kuvastamaan paremmin tehdyn työn tuloksia sekä vastaamaan vuosittain muuttuvia työn painotuksia ja tavoitteita. Toisinaan kehitetään myös uusia tunnuslukuja ja vanhoja otetaan pois käytöstä. Eniten käytettyjä tunnuslukuja ovat olleet ”nuorten käyntikerrat”, joka on mitannut kävijämääriä nuorisotaloilla, sekä ”nuorten kontaktit”, jolla on mitattu muilla tavoin tavoitettuja nuoria, esimerkiksi kouluilla, tapahtumissa tai sosiaalisessa mediassa kohdattuja.

Näitä lukuja tilastoimalla on voitu helposti mitata nuorisopalveluiden vetovoimaisuutta ja vertailla tuloksia eri ajanjaksojen ja kaupunginosien välillä. Edellä mainittujen tunnuslukujen mitatessa määrää on myös kehitetty laadullisempia tunnuslukuja tilastoimaan tehdyn työn sisältöä. ”Ruutibudjettiin osallistuneet nuoret” on mitannut nuorisopalveluiden osallistavan budjetoinnin kattavuutta, kun taas ”yksilöllisesti ja ryhmätoiminnassa tavoitetut nuoret” ovat pitäneet sisällään ns. vakiokävijät, nuoret, jotka ovat säännöllisesti toiminnassa mukana ja joihin on luotu satunnaista kävijää

syvällisempi kontakti. Tunnuslukuja on paljon erilaisia ja laadullisille mittareille on luotu varsin tarkat kriteerit joiden tulee täytyä, jotta asiakas voidaan niihin kirjata.

”Toiminnan tuottamiseen osallistuneet nuoret” oli ensimmäistä kertaa oma tunnusluku vuonna 2016 (Toimintakertomus 2016, 77). Tällöin tilastoitiin jokainen yksittäinen nuori, joka vähintään kerran vuoden aikana tietyssä toimipaikassa osallistui toiminnan järjestämiseen muille nuorille. Tilastointitavan kertaluonteisuudesta johtuen luvulla mitattiin yksittäisten toiminnantuottajanuorten määrää itse toiminnan sijaan. Nuorisotalon tunnuslukuvastaavana tuolloin toimineenani koin, että tämä ei antanut täysin realistista kuvaa toiminnan laajuudesta: talo, jolla pieni aktiivinuorten joukko säännöllisesti tuotti toimintaa muille nuorille saattoi tuottaa pienen tuloksen, kun taas toisaalla pystyttiin keräämään isommat tunnusluvut esimerkiksi osallistamalla iso joukko normaalisti passiivisempia nuoria yhdessä massatapahtumassa, vaikka arjessa toiminta olisikin ollut ohjaajavetoista.

Tämä ei ollut tunnusluvun ainoa haaste, sillä yksi rajoittava tekijä oli myös vaadittu ennakkosuunnittelu ja sitoutuminen, jonka vuoksi spontaania muille järjestettyä toimintaa ei tilastoitu. Kriteerit olivat niin tiukat, että jos torstaina oli päätetty, että Pekka tulee leipomaan perjantaina pizzaa muille, mutta seuraavana päivänä Pekka ei saapunutkaan paikalle mutta Matti astui tilalle ja hoiti homman, Mattia ei tilastoitu.

1.2 Nuorten tuottama toiminta

Vuonna 2019 toimintaa tuottavia nuoria ei enää tilastoida samalla tavalla. Taustalla on osittain Helsingin vuosien 2017-2021 kaupunkistrategia, jonka yhtenä painopisteenä on kasvavissa määrin osallisuus. (Hovi 2019; Maailman toimivin kaupunki 2017, 5). Vaikuttamistoimintaan yleisesti liitetty termi on pikkuhiljaa Helsingissä laajentunut 2010-luvun alussa nuorisopalveluiden lanseeraamasta Ruuti-vaikuttamisjärjestelmästä, joka pitää sisällään mm. osallistavan budjetoinnin mallin sekä nuorisoneuvoston, koko kaupunkia koskevaksi toiminnaksi (Helsingin kaupunki 2019b). Mm. keväällä 2018 Helsinki oli esillä New Yorkissa Engaged Cities -osallisuuskilpailun finaaliissa ja viimeisimpänä suurena hankkeena käynnistettiin marraskuussa 2018 OmaS-

tadi, jossa jaetaan 4,4 miljoonaa euroa asukkaiden ehdottamien yleishyödyllisten toimien toteuttamiseen (Helsingin kaupunki 2018a, 2018b). Kansalaisten, niin nuorten kuin aikuistenkin aktivoimiseen panostetaan tällä hetkellä enemmän kuin koskaan, ja nuorison palvelukokonaisuus tuo osallisuustyötään näkyvämmäksi määrittelemällä vuodelle 2019 uuden tunnusluvun.

”Nuorten tuottaman toiminnan määrä” lasketaan tunneissa, ja sitä verrataan toimintatunteihin. Esimerkiksi jos nuorisotalo on auki illalla neljä tuntia, ja kahden tunnin aikana Pekka ja Matti leipoo ja tarjoilee pizzaa muille, saadaan nuoren tuottaman toiminnan määräksi 50%. Ideana on laskea enemmän prosesseja ja saada paremmin näkyviin nuorten panos sekä yksittäisten nuorten aktiivisuus. Myös kriteerejä on höllytetty ennakkosuunnittelun ja sitoutumisen suhteen, ja ohjaaja voi selkeämmin osallistua prosessiin. Tärkeintä on, että nuoret ovat mukana suunnittelussa, valmistelussa ja toiminnan toteutuksessa. Painopisteen muutoksesta huolimatta edellisvuosien aikana kerättyä toimintaa tuottavien nuorten määrää ei unohdeta, vaan myös se edelleen tilastoidaan, jotta saadaan laajempaa vertailukelpoista dataa osallisuudesta. (Hovi 2019).

1.3 Toiminnantuottajanuoret Kannelmäen nuorisotyöyksikössä

Tämän opinnäytetyön aihe päätettiin työyhteisöni kesken Kannelmäen nuorisotyöyksikön yksikkökokouksessa keväällä 2018. Tuolloin keskusteluun nousi perjantai-iltoihin painottuvan 13–18 -vuotiaiden nuorten vetämän toiminnan alhainen määrä ja kapea sisältö. Viikosta toiseen ohjelmaan ei juuri muuta kuulunut kuin samojen nuorten toimesta vedetyt pelikonsoliturnaukset tai yhteinen ruoanlaitto. Kaiken lisäksi sekä pelit että ruoka olivat lähes aina samat: NBA-koripallopelejä tai kanaa ja riisiä. Tämä koski Kannelmäen nuorisotaloa, mutta monotonisuudestaan huolimatta tilanne oli silti parempi kuin yksikön toisessa toimipisteessä Malminkartanossa.

Sisäilmaongelmien vuoksi jo toista vuotta evakossa ollut nuorisotalo järjesti avointa toimintaa paikallisella kirjastolla ja yhteiskoululla, joissa nuorten mahdollisuudet toiminnan järjestämiseen olivat vielä selkeästi Kannelmäkeä heikommat. Ohjattua toi-

mintaa oli, mutta se oli lähes pelkästään ohjaajavetoista. Aikaisemmin todella elävään talon sulkeminen oli vaikuttanut yksikön tekemisen meininkiin yleisellä tasolla, eikä asiaa ollut auttanut pari vuotta aikaisempi pakkaa sekoittanut nuorisopalveluiden organisaatiomuutos tai yksikössä lisääntyneet työntekijävaihdokset. Nuorten toimintakulttuuri oli päässyt passivoitumaan, heiltä näytti puuttuvan ideat ja motivaatio järjestääkseen toisilleen kiinnostavaa toimintaa, eikä ohjaajilla tuntunut olevan resursseja suunnan kääntämiseen yrityksistä huolimatta. Yhteisöllinen kehittäminen oli taantunut, eikä se auttanut henkilökunnan jaksamista tai työhyvinvointia (Mäkisalo-Ropponen 2016, 83).

Nuorisotyöllisenä haasteena kyse ei ollut mistään uudesta ilmiöstä, nuorisotalot ja kävijäkunnat elävät sykleissä ja mm. Sari Vesikansa kuvaili samojen aiheiden parissa painimista jo 30 vuotta sitten (Vesikansa 1988, 13-16). Työyhteisömme kannalta tilanne ei kuitenkaan koskaan aikaisemmin kymmenvuotisen urani aikana ollut juurtunut näin passivoivaksi. Kehittämistoiminnan avulla voitaisiin reagoida tilanteeseen, jossa on tarpeellista muokata olemassa olevia toimintatapoja vastaamaan paremmin muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksiin nuorisotyöllisten menetelmien suhteen (Nieminen 2015, 36). Monien kehittämishankeideoitteni joukosta poimittiin ajatus oppaasta, joka olisi täynnä mitä erilaisempia toimintoja joita nuorisotaloillamme on vuosien varrella avoimen toiminnan yhteydessä järjestetty.

Oppaan olisi tarkoitus olla inspiroiva, monipuolinen, ytimekäs mutta silti riittävät ohjeet sisältävä, jotta niin nuoret kuin ohjaajatkin voisivat koska tahansa selata sitä ja poimia sieltä joko spontaania tai vähän enemmänkin järjestelyä vaativaa ohjelmaa vedettäväksi. Runsaasti arkistoista löytyvillä vanhoilla julisteilla sekä valokuvilla vihkonen saataisiin visuaalisesti houkuttelevaksi, tavoitteenaan madaltaa entisestään toiminnan järjestämisen kynnystä. Oppaan tavoite olisi toimia työkaluna toimintakulttuurin muuttamiseksi. Nykytilanteen ja siihen vaikuttavien tekijöiden selvittämiseksi opasta edeltäisi tutkimusvaihe, joka on kuvattu tässä opinnäytetyössä.

Valintaa opinnäytetyön aiheen suhteen ohjasi ensisijaisesti työyhteisön tarve, mutta myös yksikön tulostavoite. Keväällä 2018 kerättiin tunnuslukuna vielä toimintaa tuottavien nuorten määrää, ja silloinen esimies antoi lisäperusteluja ehdotukselleni esittämällä sivistyneen arvionsa siitä, että tavoitetta tultaisiin seuraavana vuonna vielä nostamaan. Kehittämistyön tarve korostui entisestään, kun syksyllä 2018 säännöllisesti

järjestetty ja paljon nuoria osallistanut Club Megaparty -discotoiminta siirtyi työntekijävaihdoksen seurauksena Itä-Helsinkiin ja vei toiminnantuottajanuorensa mukanaan. Iloisena uutisena Malminkartano sai viimein uudet tilat, mutta vielä tätäkin kirjoittaessa huhtikuussa 2019 toiminta kärsii työntekoa rajoittavista taloteknisistä haasteista ilmaston ja akustoinnin suhteen, eikä nuorten aktivoituminen toiminnan järjestämiseen ole lähtenyt käyntiin toivotulla tavalla. Vaikka toimintaa tuottavien nuorten määrä ei enää vuonna 2019 ole tulostavoitteena eikä uusi mittari ole siihen vertailukelpoinen, esimiehemme osui osittain oikeaan siinä, että tavoitetta tullaan nostamaan. Juuri julkistettu tavoite 20% nuorten tuottaman toiminnan määrästä suhteessa kokonaistoimintaan koetaan yleisellä tasolla korkeaksi luvuksi (Hovi 2019).

1.4 Kehittämishanke

Tämän opinnäytetyön lähtökohta oli, että Kannelmäen nuorisotyöyksikön kahdella nuorisotalolla on tavoitteisiin nähden liian vähän nuorten tuottamaa toimintaa. Tästä muodostettiin tutkimusongelma: Mitkä tekijät vaikuttavat nuorten osallistumiseen toiminnan tuottamiseen nuorisotalolla? Siihen haettiin ratkaisua seuraavien tutkimuskysymysten kautta:

- Minkälaisina nuoret kokevat nykyiset nuorisotalon toiminnan raamit?
- Kuinka nuorten toimijuutta nuorisotalolla voidaan tukea?
- Minkälaista roolia nuoret kaipaavat toiminnan tuottamisessa?
- Miten nuorisotalon nuorten väliset sosiaaliset suhteet vaikuttavat roolin ottamisessa?
- Kuinka ohjaajat voivat edistää positiivista toiminnan tuottamisen ilmapiiriä?

Näihin vastaaminen aloitettiin kartoittamalla tutkimuskysymyksiin liittyvät olennaimmat käsitteet ja teoria. Nuorten toimijuuteen liittyvien kysymysten tietoperusta rakennettiin perehtymällä osallisuuteen ja sen rinnalla usein käytettävien osallistumisen ja osallistamisen käsitteisiin sekä niiden eroihin, painottaen nuorisotaloilla kerättyä tutkimustietoa. Ryhmädynamiikan teoriaan sekä vertaissuhteiden merkityksiin tutustumalla syvennettiin tietämystä nuorten välisten suhteiden vaikutuksesta nuorisotalo-

kulttuurien muodostumisessa sekä niiden merkitystä nuorisotalolla tapahtuvan toiminnan suhteen. Nuoriso-ohjaajien roolia toiminnan tuottamisen mahdollistajina tutkittiin paneutumalla sosiokulttuurisen innostamisen teoriaan ja etsimällä siitä yhtäläisyyksiä 2010-luvun suomalaiseen nuorisotyöhön. Ajankohtaisilla nuorisoalan tutkimuksilla täydennettiin edellä mainittuja näkökulmia, ja näillä tiedoilla luotiin pohja tutkimuksen aineiston keruuta varten.

Pääasialliseksi tutkimusmenetelmäksi valikoitui kyselytutkimus mahdollisimman monen nuoren mielipiteen kartoittamiseksi. Nuorten osallistumista toimintaan laaja-alaisesti tarkastellessa voidaan hahmottaa erilaisia vaikuttavia tekijöitä sekä niiden välisiä suhteita ja merkityksiä (From & Koppinen 2012, 34). Kyselyllä haettiin vastauksia tutkimuskysymyksiin, ja sivutuotteena luotiin käyttökelpoista dataa nuorisotalon kävijäkunnasta sekä heidän toiveistaan nuoriso-ohjaajien välittömästi sovellettaviksi. Tämänlaisen tiedon kerääminen pitäisi olla osa nuorisotyön arkea (Kiilakoski & Kivijärvi & Honkasalo 2011, 33). Yksikössämme se oli kuitenkin jäänyt lähivuosina vähemmälle huomiolle, joten tutkimus toimisi osittain myös asiakaspalautteena. Kyselytutkimuksen tuloksia syvennettiin saman aihepiirin haastatteluilla, jotka toimivat laadullisena lisänä kyselyn määrällisen aineiston rinnalla. Tulokset analysoitiin, joiden pohjalta tehtiin kehittämisehdotuksia Kannelmäen nuorisotyöyksikölle. Varsinainen opas työtetään opinnäytetyön valmistumisen jälkeen siitä saatuihin tuloksiin pohjautuen.

Tutkimuksen luonteesta johtuen sillä pystyttiin haastamaan paikallisia toiminta- ja osallisuusmalleja, sekä vertailemaan kuinka hyvin viraston tulostavoitteet ja nuorten toiveet nuorisotalotoiminnan suhteen kohtaavat. Alussa kuvailemani ”nuorisotalon sydän”, nuorten täyttämä eläväinen olohuone pelikonsoleineen ja biljardipöytineen maa-lailee varsin klassista ja jopa romanttista kuvaa nuorisotyöstä, mutta onko tämä vain aikuisten vanhentunut käsitys siitä mitä on välttämätöntä nuorisotalolla tapahtuvalle toiminnalle (Kylmäkoski 2014, 406)? Myös tämänkaltaisia näkemyksiä pyrin tutkimuksellani haastamaan.

2 TOIMINNAN TUOTTAMISEN RAKENNUSPALIKAT

Kunnallisen nuorisotyön yhdeksi keskeisimmäksi tehtäväksi 2010-luvulla on muodostunut nuorten osallistaminen (Määttä & Tasanko 2015, 31; Kiilakoski 2011, 206). Tämän taustalla on nuorisolaki, jonka toinen pykälä tiivistää lain tavoitteeksi osallisuuden, vaikuttamismahdollisuudet sekä yhteiskunnallisen toimimisen edellytykset (Nuorisolaki (1285/2016)). Omalla työpaikallani osallisuustoiminta on vahvasti arjessa läsnä viikoittaisten talokokousten muodossa sekä kerran vuodessa järjestettävän osallistavan budjetoinnin sekä nuorisoneuvoston vaalien merkeissä. Osallisuus toteutuu – tai jää toteutumatta – pienemmässä muodossa yksilötasolla päivittäin nuorisotalotoiminnan vaikutuksesta. Se on käsitteenä keskiössä toimintaa tuottavien nuorten järjestämisen toiminnan prosessissa, ja sen takia tärkeää sisällyttää tämän tutkimuksen tietoperustaan. Aiheeseen paneudutaan tarkemmin seuraavassa luvussa.

Nuoriso-ohjaajan työ perustuu yksilöiden kohtaamiseen, heidän henkilökohtaisten ominaisuuksien tunnistamiseen sekä heidän muodostamien ryhmien ohjaamiseen. Ryhmien ohjaaminen poikkeaa oleellisesti yksilöiden ohjaamisesta, sillä muiden läsnä ollessa henkinen toimintaympäristö muuttuu. Ihmisellä on tapana muokata käytöstään ympäristönsä mukaan (Kopakkala 2011, 16). Nuoriso-ohjaajan tehtävä nuorisotalolla on auttaa yksilöitä muodostamaan ryhmiä ja ohjata niiden kehittymistä saavuttamaan potentiaalinsa. Ryhmien rakentaminen lähtee toiminnallisesta työotteesta, ja ohjaajan tulee tehdä systemaattisesti töitä sen eteen, että ryhmä muodostuu avoimeksi eikä liian tiiviillä ryhmäytymisellä muodosta itselleen ja muille osallistumisen esteitä (Kiilakoski 2011, 186). Toimintaa tuotetaan usein pienryhmissä, ja sekä heidän sisäinen kommunikaatio että vuorovaikutus muiden nuorisotalolla vallitsevien ryhmien välillä ratkaisee toiminnan onnistumisen. Ryhmädynamiikkaan nuorisotalolla sekä ohjaajan vaikutukseen ryhmässä tutustutaan luvussa 2.2.

Nuorisotyötä voi tehdä monella eri tavalla, ja hyvin usein nuoriso-ohjaajan työotteessa heijastuu hänen oma persoonansa. Tämä on hyvä asia, sillä nuoriakin on moneen lähtöön, ja ihmiset luonnostaan viihtyvät omankaltaistensa parissa. Niin kauan kuin ohjaaja pystyy säilyttämään objektiivisuutensa, toimii oman osaamisen sekä mieltymyksien ja kiinnostuksen kohteiden esille tuominen usein jään murtajana, yhteyden luo-

jana ja innostavana esimerkkinä ohjaajan ja nuoren välillä. Varsinkin nuorten innostaminen osallistumaan erilaiseen toimintaan sekä pidemmälle vietyä toimijuuden omaksumiseen on tärkeä osa ammatillista työtettä. Innostaa ei voi jos ei ole itse innostunut, ja vaikka innostajan tehtäviin voi pätevyitä, kaikki ihmiset eivät tähän luonnostaan sovellu (Kurki 2000, 80). Sosiokulttuurisen innostamisen käsitteeseen perehdytään tarkemmin osallisuutta ja ryhmädynamiikkaa käsittelevien lukujen jälkeen.

2.1 Osallisuus

Osallisuudesta puhutaan nykypäivänä paljon, ja kontekstista riippuen sille annetaan toinen toisistaan hieman eriäviä merkityksiä. Helsingin kaupungin osallisuusmalli painottaa kaupunkilaisten osallistumista alueiden ja palveluiden kehittämiseen, ja kannustaa yhteisöllisyyteen, yhdenvertaisuuteen ja omaehtoiseen toimintaan (Helsingin kaupunki 2018c). Terveystieteiden tutkimuskeskuksen tutkimuslaitos korostaa yhteisöllisyyden ja toiminnallisuuden lisäksi riittävää toimeentuloa ja hyvinvointia (THL 2018). Instituutionaalit määritelmät vaikuttavat olevan tarkoituksenmukaisia, ja tutkijat mahdollistavat tämän käsittelemällä aihetta varsin laajasti ja eri osa-alueita korostaen. Tässä tutkimuksessa keskitytään osallisuuden teoriaan nuorten ja nuorisotalolla toteutuvan osallisuuden näkökulmasta. Käsitteen yhteydessä puhutaan usein myös muista samankaltaisista termeistä, kuten osallistamisesta ja osallistumisesta. Tutkimuskysymysten kontekstissa nuorten kohdalla puhutaan lähtökohtaisesti osallistumisesta sekä sen tavoitteesta, osallisuudesta. Toiminnan mahdollistavien ohjaajien työtteen näkökulmasta kyse on osallistamisesta.

Varsinkin osallisuus ja osallistuminen ovat termejä, joita nykyään näkee käytettävän usein rinta rinnan. Niillä on kuitenkin selkeä ero, eikä käsitteitä tule sekoittaa toisiinsa. Osallisuus tarkoittaa kuulumista johonkin yhteisöön, tunnetta, joka on seurausta tästä kokemuksesta sekä osallistumista omilla teoillaan yhteisön toimintaan. Pelkkä osallistuminen ei takaa osallisuutta, vaikka onkin sen mahdollistaja. (Rahikka-Räsänen & Ryyänen 2014, 10.) Myöskään pelkkä yhteisöön kuuluminen tai tunne kuulumisesta eivät yksittäin riitä osallisuuden toteutumiseen, vaan se on kaikkien kolmen tekijän

summa (Nivala & Ryytänen 2013, 27). Nuorten osallisuutta pitkään tutkinut Anu Gretschel tarkentaa osallisuuden tunnetta vertaamalla sitä englanninkieliseen termiin *empowerment*, joka suomeksi käännettynä voidaan katsoa sisältävän termit voimaantuminen ja valtautuminen. Nämä kuvastavat nuoren pystyvyyden, pätevyyden ja oman roolin merkityksen tunnetta yhteisössä. (Gretschel 2014, 245.)

Työyhteisössäni Kannelmäen nuorisotyöyksikössä termi osallisuus on lähes poikkeuksetta liitetty vaikuttamistoimintaan. Tämän tavoitteena on tuoda esille nuorisotalon rooli lähiyhteisönä, jossa kokemus omasta toimijuudesta voi syntyä vaikuttamisen kautta (Kiilakoski 2011, 189). Kevyimmillään se on ollut talokokouksissa arkisista asioista äänestämistä, ja pisimmälle vietynä esimerkiksi osallistuvan budjetoinnin työpa-joihin tai nuorisoneuvoston vaaleihin osallistumista. Näistä esimerkeistä käyvät ilmi osallistumisen kaksi eri muotoa, osallistuminen päätöksentekoon ja konkreettinen toimijuus (Collin & Lala & Fieldgrass 2018, 184).

Vaikuttamistoiminnan yhtenä tavoitteena on korostaa nuoren pätevyyden tunnetta, ja onnistuneen elinympäristön muutoksen seurauksena syntyneitä voimaantumista (Gretschel 2011, 9). Vaikuttamistavasta huolimatta nuorten mielipiteiden huomioiminen on aikuiselle vastuullinen tehtävä, ja merkityksellisyyden tunne, jota voidaan myös osallisuudeksi kutsua, syntyy vasta kun nuori on onnistunut antamaan oman panoksensa ja muuttanut pelkästä osallistujasta toimijaksi (Gretschel 2014, 244). Pelkkä nuorten osallistuminen nuorisotalon osallisuustoimintaan ei ole siis mikään automaattinen tae osallisuuden toteutumiselle, jos nuori ei koe näiden prosessien lujittavan hänen sidettään yhteisöön. Ohjaajien kannalta tämä tarkoittaa sitä, että osallistaminen ei välttämättä johda osallisuuteen.

Nuorisopalveluiden alaisuudessa tapahtuva toiminta koetaan usein toteutuvan systeemin ehdoilla nuorten toimiessa lähinnä kuluttajan roolissa. Tätä sivustakatsoisuuden tunnetta voidaan ehkäistä korostamalla nuorten valtasuhdetta, jotta päätöksenteon näkökulmasta he kokisivat tulevaisuutta huomioiduksi tasavertaisena osapuolena. (Gretschel & Laine & Siivonen & Peltola & Myllyniemi 2011, 127.) Aikaisemmin mainitut talokokoukset muodostavat työyhteisöni rakenteellisen osallisuuden pohjan. On kuitenkin syytä selvittää nuorten kokemuksia niiden vaikutuksesta, jotta voidaan todeta toimivatko ne todella osallisuuden mahdollistajina ja lujittajina, vai edustavatko talokokoukset nuorten näkökulmasta lähinnä näennäisvaikuttamista.

Osallisuudella on monia eri tasoja, ja yksi tunnetuimpia määritelmiä tehnyt tutkija oli amerikkalainen Sherry P. Arnstein (1930-1997). Hänen artikkelinsa *A Ladder of Citizen Participation* vuodelta 1969 on saavuttanut kansainvälistä ylistystä ja sitä pidetään yhtenä modernin osallisuustutkimuksen peruskivistä. Artikkelissa kuvailtu 8-tasoinen osallistumisasteikko voidaankin nähdä useimpien osallistumisen ja osallisuuden määritelmistä. (AACOM 2015; Sainio 1994, 26; Gretschel 2002, 81.) Tämä asteikko on Arnsteinin vastaus kysymykseen mitä kansalaisten osallistuminen käytännössä tarkoittaa ja kuinka sitä voidaan mitata. Hänen tapauksessaan mittarina toimii käytössä olevan vallan taso suhteessa julkiseen organisaatioon.

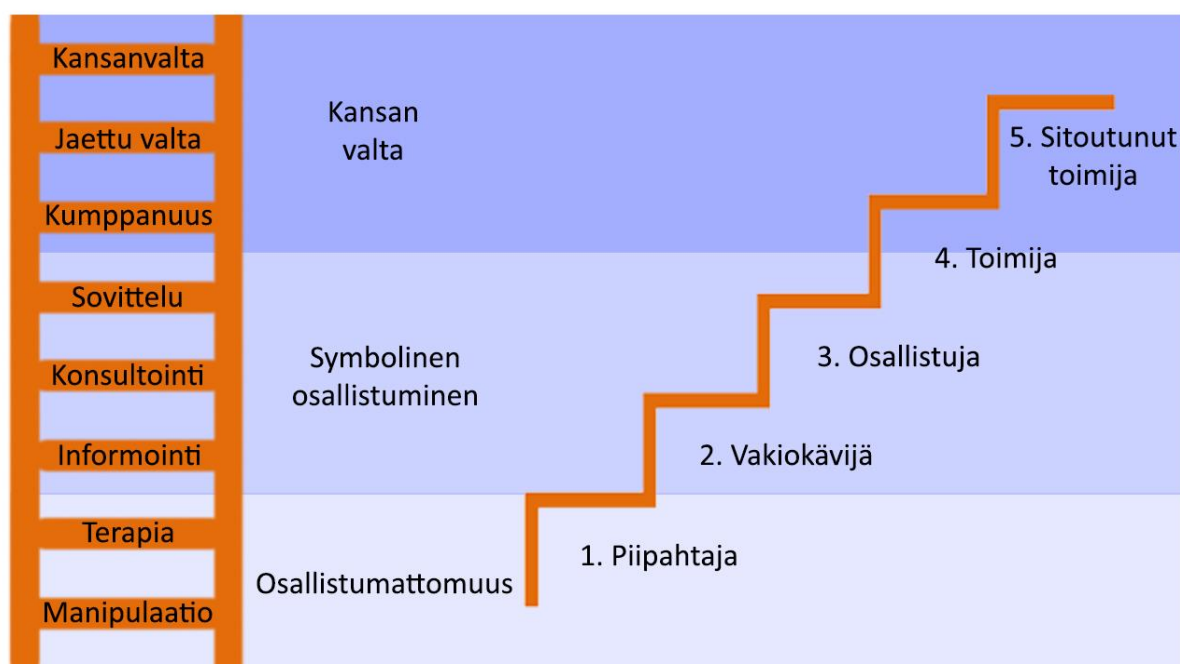
Etsiessäni suomennosta asteikoille en löytänyt mielestäni tarpeeksi tarkkaan tehtyä käännettä. Kirjallisuuden ja internet-havaintojeni perusteella vaikuttaa siltä, että Suomen osallisuustutkimuksessa käytetään lähinnä Ari Sainion ja Marja Sutelan varsin lähekkäin toisiaan olevia, osittain hieman eri termein ilmaistuja suomennoksia (kts. esim. Sainio 1994, 26; Gretschel 2002, 81; Nivala & Rynänen 2013, 21-22). Huomio niissä kiinnittyy tasoon 5, joka on suomennettu termeillä yhteissuunnittelu tai neuvojen antaminen. Arnsteinin käyttämä termi on *placation*, joka on juonnettu verbistä *placate*. Tämän suomennos on tyyntyyttää tai lepyyttää (MOT 2019; Sovijärvi 1998, 624). Näiden sanojen merkityksessä on jonkun kokemaa tyytymättömyyttä tai vaatimusta, jota täytyy tulla vastaan, toisin kuin yhteissuunnittelussa tai neuvojen antamisessa, jotka viestivät tasa-arvoisemmasta lähtökohdasta. Paremminkin alkuperäistä lähtökohtaa kuvastava termi olisi esimerkiksi sovittelu. Tämä havainto asettaa suomenkielisen asteikon tulkinnan ja siihen perustuvat jatkotutkimukset hieman kyseenalaiseen valoon, joten päätin tehdä siitä oman tarkemman käännökseen päästäkseni mahdollisimman lähelle osallisuusteorian alkulähdettä.

Asteikko, tai vielä tarkemmin Arnsteinia mukaillen tikapuut joita pitkin noustaan, alkaa manipulaatiosta ja terapiasta, jotka ovat käytännössä osallistumattomuuden tasoja ja mahdollistavat vallanpitäjien lähes totaalisen kontrollin. Seuraavat kolme tasoa, informointi, konsultointi ja sovittelu, kategorisoidaan tokenismiksi, symboliseksi osallistumiseksi. Osallistujille annetaan tietoa sekä mahdollisuuksia lausua mielipiteensä ja toiveensa ääneen, mutta valta tehdä päätöksiä säilyy edelleen vallanpitäjillä. Vasta tasolla kuusi, kumppanuus, päästään todellisen vallan äärelle. Tästä seuraava askel on jaettu valta, ja tikapuiden huipulla on kansanvalta. (Arnstein 1969, 216-217.) Asteikkoa on sovellettu myös lasten ja nuorten osallisuuden mittaamiseen (ks. esim.

Hart, 1992), ja Anu Gretschelin (2007) luokittelussa nuorisotalon asiakkaista osallistumistasojensa mukaan on nähtävissä selkeitä yhtäläisyyksiä.

Gretschelin viisitasoisen portaikon alimmalla askelmalla on Piipahtaja, joka viettää satunnaisesti hetken nuorisotalolla joko yksin tai kavereiden kanssa, mutta ei osallistu toimintaan tai käytä nuorisotalon tarjoamia mahdollisuuksia hyväkseen. Seuraavalla askelmalla on Vakiokävijä, joka käy jo sen verran usein nuorisotalolla, että kokee jollain tasolla olevansa yhteisön jäsen ja mahdollisesti laskee nuorisotalolla käymisen harrastustensa joukkoon. Hän käyttää tarjolla olevia välineitä ja palveluita omatoimisesti tai oman ryhmänsä kanssa, mutta ei osallistu arjen askareisiin tai tilaisuuksiin, joissa päätetään nuorisotalon asioista. (Gretschel 2007, 194.)

Kolmas taso on Osallistuja. Nimensä mukaisesti hän on sen verran sitoutunut nuorisotalon kävijä, että osallistuu säännöllisesti yhteiseen toimintaan ja omaa myös tavoitteellista asennetta esim. retkiä, tapahtumia ja yhteistä päätöksentekoa kohtaan. Oleellista on kuitenkin, että joku muu järjestää nämä toiminnot hänelle. Toiseksi korkeimmalla askelmalla seisoo Toimija, jonka arki nuorisotalolla on pitkälti samanlaista kuin Osallistujallakin, mutta ero tulee siinä, että toisinaan hän myös itse osallistuu asioiden järjestämiseen eikä ole pelkästään kuluttajan roolissa. Suurimman roolin ottaa portaikon viidennellä askelmalla oleva Sitoutunut toimija. Hän toimii nuorisotalolla aktiivisesti ja sitoutuneesti, osallistuu säännöllisesti yhteisen toiminnan järjestämiseen sekä kehittää sitä arvioinnin ja ideoinnin kautta. Sitoutunut toimija kokee nuorisotalolla toimimisen ”omaksi jutukseksi”. (Gretschel 2007, 194-195.)

Kuvio 1. Arnsteinin osallistumisen asteikko suhteutettuna Gretschelin nuorisotaloasiakkaiden osallistumisen portaisiin (Arnstein 1969, 217; Gretschel 2007, 194-195; suomennot ja kuvio Viitala).

Osallisuuden edellytykset nuorisotalolla eivät kuitenkaan rajoitu pelkästään Arnsteinin esittämiin rakenteisiin. Nuorten väliset suhteet ja kommunikaatio, niin sanallinen kuin sanatonkin, vaikuttavat oleellisesti heidän kokemuksiin siitä, kuinka tervetulleita he ovat johonkin tilaan ja sitä kautta myös heidän mahdollisuuksiin vaikuttaa ja osallistua toimintaan (Gretschel & Laine & Siivonen & Peltola & Myllyniemi 2011, 115-116). Osallisuuden rakennuspalikat riippuvat täten paljon vallitsevasta talokulttuurista ja ryhmädynamiikasta, joka yhteisön jäsenten välillä vallitsee. Nuorisotalot saattavat näyttäytyä ulkopuolelle avoimina ja tasa-arvoisina ympäristöinä, mutta niiden asiakkaat ja ohjaajat kuitenkin pitkälti määrittävät vallitsevan ilmapiirin ja yksilöt saattavat kokea mahdollisuutensa osallistua hyvinkin eri tavoin. Vapaa-ajan toiminta voi rajoittua nuorten jäädessä jumiin sisäisiin esteisiin, kuten motivaation, uskalluksen tai itsetuottamuksen puutteeseen (Gretschel & Laine & Siivonen & Peltola & Myllyniemi 2011, 110).

Olosuhteiden ollessa otolliset osallisuudelle nuorisotalo pystyy tarjoamaan nuorelle hyvinkin merkittäviä kokemuksia. Olemalla vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja toimimalla yhdessä nuoret alkavat kokea osapuolten välistä luottamusta ja sitä kautta

kerryttävät sosiaalista pääomaa, voimavaroja, joiden avulla voi saavuttaa asioita, joihin ei yksin pystyisi (Korkiamäki 2013, 5; Hallamaa 2017, 125). Avoimeen nuorisotalotoimintaan osallistuminen ja sitä kautta saatu ohjaajien tuki, toisten nuorten vertais-tuki, luottamuksen tunne ja mahdollisuus vapaaehtois- ja vaikuttamistoimintaan luovat positiiviset edellytykset osallisuuden ja sitä kautta myös sosiaalisen pääoman kasvulle.

Nämä mahdollisuudet eivät kuitenkaan automaattisesti konkretisoidu, vaan vaativat toimenpiteitä kaikilta mukana olevilta tahoilta. Runsaskin ajanvietto samassa seurassa ei välttämättä tarkoita, että yksilö kokisi kuuluvansa yhteisöön, tuen saamisesta puhumattakaan. (Korkiamäki 2013, 114, 119). Ohjaaja voi esimerkiksi nuorisotalon säännöillä ”määrätä” nuoret tulemaan toimeen keskenään, mutta se on aivan eri asia kuin tunnistaa olemassa olevat ja potentiaaliset yhteisölliset riskit ja resurssit (Korkiamäki 2013, 194). Näihin riskeihin sisältyy osallisuuden syntymistä haittaavia tekijöitä, joita voi tunnistaa tarkastelemalla yhdessä toimimisen ehtoja ja sitä kautta ymmärtää mitkä tekijät vaikuttavat eri osapuolien väliseen suotuisaan yhteistoimintaan tai sen epäonnistumiseen (Hallamaa 2017, 248).

2.2 Ryhmädynamiikka ja ohjaajan tehtävät ryhmässä

Jokaisella nuorisotalolla vallitsee ajasta, kävijäkunnasta ja henkilöstöstä riippuvainen talokulttuuri. Vaikka suomalaisina kuulumme länsimäiseen kulttuuriin, erilaiset kansalliset kulttuurit ja alakulttuurien kirjat vaikuttavat ryhmän ominaiseen käytökseen ja heijastuvat ajatuksissa, ilmaisuissa ja vaatteissa (Kopakkala 2011, 28). Nuoruusiässä lapsuuden aikana omaksutut tavat ja tottumukset alkavat muokkaantumaan persoonallisemmiksi kohdattujen alakulttuurien ja uusien yhteisöjen tuomien kokemusten kautta. Yhteisö ei kuitenkaan synny automaattisesti ryhmästä ihmisiä, vaikka he toimisivatkin samassa paikassa näennäisesti samojen tavoitteiden eteen. Yksilöiden odotukset ja henkilökohtaiset motiivit eivät välttämättä kohtaa, jolloin turvallisuuden tunne, joka on edellytys oman yksityisyyden avaamiseksi muille, ei välttämättä synny. (Kopakkala 2011, 30-32).

Yhteisön syntyminen edellyttää myös säännöllisyyttä. Satunnaisia ryhmiä syntyy jatkuvasti, mutta jaetusta motivaatiosta huolimatta heitä ei välttämättä yhdistä mikään muu. Samassa junassa matkustavilla, kaupassa asioivilla tai kulttuuritapahtumassa vierailevilla ihmisillä on harvemmin tarkoituksena ryhmäytyä, vaikka yhteinen tavoite saattaakin olla arvattavissa. (Hallamaa 2017, 99; Kopakkala 2011, 32). Myös nuorisotaloilla syntyy satunnaisia ryhmiä päivittäin, kun toisistaan riippumattomat nuoret tai nuorten ryhmät saapuvat talolle omien motiivinsa johdantelemina. Satunnaisen ryhmän muodostuessa yhteinen kulttuuri ei ole niin selkeä kuin yhteisössä. Toiminta yleensä pyritään pitämään hillittynä tiedossa olevien normien mukaisesti. Yksilöiden henkilökohtaiset tilanteet sekä tapaamisen puitteet ovat olennaisessa roolissa satunnaisista ryhmää tarkastellessa. Tämänlaiset tilanteet voivat johtaa hetkellisen yhteisöllisyyden tunteen syntyymiseen, mutta se usein poistuu, kun tilanne on ohi (Kopakkala 2011, 33).

Kokemukseni mukaan nuorisotalojen yhteisöllisyyden tunne voi vaihdella suuresti ajasta ja paikasta riippuen. Jollain talolla saattaa olla tiivis porukka, johon lähes kaikki kävijät kokevat kuuluvansa. Toisessa ääripäässä on pelkästään satunnaisista ryhmistä muodostuva talo, jonka kävijöillä ei välttämättä ole edes halua muodostaa yhteisöä. Optimaalinen tilanne nuorisotyön tavoitteiden kannalta olisi suuri, aktiivinen ja avoin yhteisö, joka on vastaanottavainen satunnaisten ryhmien suhteen. Se helpottaa uusien nuorten mukaan tuleamista sekä passiivisempienkin jäsenten osallistumista. Turvallisuuden tunne mahdollistaa luovuuden, joka avaa ovia nuorten osallistumiselle toiminnan tuottamiseen. Erilaisin nuorten sosiaaliseen ja fyysiseen elinympäristöön kohdistuviin toimenpitein on mahdollista edistää nuorten ryhmien vahvistumiseen liittyviä prosesseja (Korkiamäki 2013, 194).

Ari Kopakkala kuvailee ryhmän kehittymistä neljän vaiheen kautta. Alkava ryhmä, rakentuva ryhmä ja tiivis ryhmä luovat askel askeleelta olosuhteet viimeisen vaiheen, tiimin syntymiselle, joka on yhteistoiminnan ja luovuuden kannalta tehokkain ryhmä. Ohjaajan rooli satunnaisten ryhmien luotsaamisessa tiiviiksi yhteisöksi kasvaa vaihe vaiheelta, ja varsinkin tiimiä tavoiteltaessa ohjaajien taidot ovat ratkaisevin tekijä. (Kopakkala 2011, 59-82, 88.)

Nuorisotalon näkökulmasta yhteisöllisyyttä ja talokulttuuria voidaan tarkastella edellä mainitun kehittymiskaavan kautta. Talon yhteisöllisyyden tila on alkava, kun sen kävijäkunta koostuu lähinnä toisilleen tuntemattomista nuorista, jotka muodostavat sattunnaisia ryhmiä. Odotukset ja käsitykset toiminnasta vaihtelevat, ja yksilöt kokevat olevansa erilaisissa asemissa suhteessa toisiinsa (Kopakkala 2011, 59). Tämänlainen tilanne on mahdollinen esimerkiksi uutta nuorisotaloa avatessa, tai sukupolvenvaihdoksen seurauksena jonkun isomman porukan poistuessa kävijäkunnasta, tyypillisesti kesän jälkeen tai vuoden vaihteessa. Nuorisotalosukupolvet elävät n. kolmen vuoden sykleissä, jonka aikana joukosta talolla käyviä nuoria muovautuu ydinporukka, kunnes sen jäsenet hajautuvat omiin suuntiinsa (Kiilakoski 2011, 186).

Rakentuva yhteisöllisyys on saavutettu, kun suurin osa kävijöistä tuntee tai vähintäänkin tietää toisensa ja on jonkinlaisessa vuorovaikutuksessa keskenään. Turvallisuudentunne lisääntyy tutustumisten myötä ja samanhenkiset ihmiset alkavat muodostaa omia pienryhmiään (Kopakkala 2011, 67-69). Yhä kasvava osa nuorista kokee kuuluvansa samaan porukkaan ja identifioi itsensä tietyn nuorisotalon kävijäksi. Mahdollisuuksia yhteistoimintaan on paljon, mutta ne konkretisoituvat epäsäännöllisesti. Yhteisöön saapuu ja siitä poistuu satunnaisesti jäseniä.

Kun suurin osa vakiokävijäkunnasta alkaa kokemaan kuuluvansa samaan nuorisotaloporukkaan, voidaan todeta, että tiivis yhteisöllisyys on saavutettu. Rajat yhteisön sisällä olevien pienryhmien välillä sekä kilpailu alkaa hälvetä, ja sen seurauksena luottamus ja yhteisöllisyys kasvaa (Kopakkala 2011, 75; Mäkisalo-Ropponen 2016, 10). Tämä lisääntynyt luottamus konkretisoituu avoimempana vuorovaikutuksena ja kasvaneina mahdollisuuksina yhteistoimintaan (Hallamaa 2017, 152). Kokemus on kuitenkin opettanut, että yhteisön luonteesta riippuen tiivis voi tarkoittaa yhtä hyvin suljettua kuin avointakin ympäristöä ulkopuolisten näkökulmasta. Yhteisöllisyyden ja ryhmän jäsenyyden säilyttäminen koetaan kaikista tärkeimmäksi, ja oman erilaisuuden tai osaamisen näyttämättä jättäminen saattaa asettua esteeksi luovuudelle ja tehokkuudelle (Hallamaa 2017, 109; Kopakkala 2011, 77).

Nuorisotyöllisestä näkökulmasta tiivis mutta samalla avoin yhteisö on tavoiteltava tilanne. Se mahdollistaa suvaitsevan ja kohteliaan käytöskulttuurin, erilaisten nuorten läsnäolon ja uusien helpon mukaantulon, sekä monipuolisen toiminnan, johon lähde-tään ennakkoluulottomasti mukaan. Kun kukaan ei koe erillisen sisäpiirin läsnäoloa,

yhdessä tekeminen ja yhteisöllisyys tuntuu kaikista aidoimmalta (Mäkisalo-Ropponen 2016, 10). Työskenneltyäni neljä vuotta samalla alueella saimme tämänlaisen yhteisön luotua Malminkartanon nuorisotalolle, ja sitä seurannutta nuorisotyöllisen harmonian jaksoa 2012–2014 kutsumme edelleen yhden kollegani kanssa ”kulta-ajaksi”.

Suuri yhteisö ei kuitenkaan itsessään pysty konkretisoimaan kaikkia toiminnan mahdollisuuksia. Ryhmän koko on selkeä vaikuttava tekijä sen jäsenten osallistumisen tasoon, ja yksilöllinen into ja vastuun tunne vähenevät ryhmän kasvaessa (Kopakkala 2011, 43). Kaikista tehokkain ja luovin ryhmän muoto on 6-10 hengen tiimi. Tiimi muodostuu toisilleen tutuista ja ennen kaikkea turvallisista henkilöistä, jotka pystyvät luopumaan keinotekoisesta samanlaisuuden tavoittelemisesta ja arvostamaan sekä hyödyntämään toistensa erilaisuuksia. Vuorovaikutus on avointa ja erimielisyydet sallittuja. Parhaimmillaan konfliktit saavat aikaan uusia oivalluksia, joihin ei aikaisemmin yksittäin toimiessa oltaisi päästy. (Kopakkala 2011, 81-83, 93.) Niin kuin alkavaan ja rakentuvaan yhteisöönkin, myös tiiviiseen yhteisöön voi syntyä erilaisia pienryhmiä ja edellä mainittu tiimi on näistä kaikista pisimmälle kehittynyt.

Kannelmäen nuorisotyöyksikön aktiivisin nuorten tiimi alkuvuonna 2019 on molemmilla taloilla vaikuttava Boss-Nuoret -nimellä kulkeva apuohjaajien ryhmä, joka on säännöllisesti mukana varhaisnuorten toiminnassa sekä alueen eri tapahtumissa ja projekteissa yhdessä nuorisopalveluiden kanssa. Club Megaparty -discotoimintaa Kannelmäessä syksyyn 2018 asti järjestänyt Megateam on myös malliesimerkki nuorten tiimistä. Noin kerran viikossa kokoontunut nuorten ryhmä onnistui vajaan 10 vuoden aikana kasvattamaan muutaman aktiivisen nuorisohjaajan kanssa toimintansa Suomen suurimmaksi säännölliseksi ja maksuttomaksi ala-ikäisten discotapahtumaksi. Itse myös ryhmässä vuosia toimineena pääsin osallistumaan tiimin pitkään kehityskaareen ylä- ja alamäkineen, ja ohjaajan roolin merkitys tiimin toiminnan onnistumiselle kävi hyvin selväksi.

Aku Kopakkala määrittelee ohjaajalle seitsemän tehtävää ryhmän johtamisessa. Näistä kolme ensimmäistä ovat suunnan näyttäminen, päätösten tekeminen ja visioiden luonti. Näiden avulla ohjataan ryhmän toimintaa kohti yhteistä päämäärää. Sisäisellä organisoinnilla jaetaan rooleja ja synnytetään toimintaprosesseja, ja palautteen antaminen varmistaa oikealla polulla pysymisen sekä tasoittaa työnjakoa. Resurssien

hankkiminen on toiminnan mahdollistajana ja instituution edustajana ohjaajan oleellinen tehtävä. Riittävän tiedon välittäminen vallitsevista olosuhteista tukee tavoitteiden toteutumista. (Kopakkala 2011, 89.)

Nämä tehtävät ovat nähtävissä myös nuorisotyön perustehtävien, toisin sanottuna funktioiden yhteydessä. Sosialisatiofunktio tähtää nuorten kasvattamiseen vallitsevan kulttuuriin ja yhteisön jäseniksi. Sillä mahdollistetaan nuorten osallistuminen yhteisöjensä toimintaan sekä säilyttävällä että uudistavalla tavalla välittämälle heille tarvittavia tietoja ja arvoja, sekä niiden soveltamiseen tarvittavia taitoja ja toimintatapoja. (Nieminen 2014, 21-23.) Nämä samat sisällöt löytyvät myös nuorisotyön nonformaalista kasvatustehtävästä, nuorisokasvatuksesta (Nieminen 2007, 30-31). Voidaankin nähdä että kaikki ohjaajan tehtävät ryhmän johtajana tavoittelevat nuorisokasvatuksen toteutumista sosialisatiofunktion kautta. Nuorisotyön toinen tehtävä, personalisaatiofunktio puolestaan tähtää nuoren kasvun tukemiseen itsenäiseksi sekä omat mieltymyksensä ja tavoitteensa tunnistavaksi yksilöksi (Nieminen 2014, 24). Erityisesti sisäisellä organisaatiolla ohjaaja voi edesauttaa ryhmän jäsenten yksilöllisyyden huomioimista (Kopakkala 2011, 89).

Kompensaatiofunktio tähtää edellä mainittujen funktioiden puutteiden havaitsemiseen ja korjaamiseen. Sen tavoitteena on auttaa niitä nuoria, jotka kohtaavat haasteita oman sosialisationsa ja personalisaationsa suhteen. Korjaavan luonteensa takia kompensatiofunktioa toteuttaa lähinnä erityisnuorisotyön ja sosiaalityön toimijat. (Nieminen 2014, 25.) Ohjaaja pystyy kuitenkin toiminnallaan huomioimaan erityistarpeita omaavia nuoria myös avoimen nuorisotalotoiminnan yhteydessä tapahtuvassa ryhmätoiminnassa, ja mm. riittävän tiedon välittämisen tehtävän kautta tarvittaessa ohjaamaan nuorta kohdennetumman palvelun pariin. Avoin toiminta onkin osittain kehitetty monien sosialisatio- ja personalisaatiofunktioita painottaneiden nuorisotyön muotojen sosiaalisen selektiivisyyden vastapainoksi (Nieminen 2014, 26). Nuorisotyön neljäs tehtävä on yhteiskunnan määrittelemien nuorisotyön resurssien suuntaaminen ja niihin vaikuttaminen resursointi- ja allokointifunktion kautta (Nieminen 2014, 25-26). Ohjaaja ryhmän johtajana toteuttaa tätä resurssien hankkimisen tehtävän kautta (Kopakkala 2011, 89).

Nuoriso-ohjaajan työ nuorten ryhmien johtamisessa nuorisotyön perusfunktioiden ja kasvatustavoitteen saavuttamiseksi saattaa kuulostaa varsin vaativalta ja vastuulliselta

edellä mainittujen tehtävien valossa. Onneksi nuorisotyötä harvemmin joutuu tekemään yksin, ja varsinkin avoimessa nuorisotalotoiminnassa töitä tehdään lähes poikkeuksetta useamman henkilön tiimissä. Tällöin yksilöiden vahvuudet voidaan helpommin valjastaa vastaamaan eri tehtävien vaatimuksia, edesauttaen tavoitteiden saavuttamista. Omien vahvuuksien esille tuominen tuo usein myös esille omaa persoonaa, jolla voi olla innostava vaikutus nuoriin.

2.3 Sosiokulttuurinen innostaminen

Nuorten osallistumista toiminnan tuottamiseen nuorisotalolla voidaan edistää tietynlaisilla olosuhteilla, kuten aikaisemmissa luvuissa todettiin. Edellytykset osallisuudelle täytyy olla kunnossa, kuin myös nuorten välinen ryhmädynamiikka. Koulutetun henkilökunnan työtteen merkitys on myös tärkeä tekijä. Kannelmäen nuorisotyöyksikön nuorisotaloilla on joka ilta vähintään 3 nuoriso-ohjaajaa töissä takaamassa kasvatuksellisen ja turvallisen toimintaympäristön. Seuraavaksi tutustumme heidän rooliin toiminnan mahdollistajina sosiokulttuurisen innostamisen teorian kautta.

Sosiokulttuurisella innostamisella on monia määritelmiä, mutta kaikki pohjautuvat ajatukseen, että innostaminen on metodi herkistää ihminen käynnistämään itsetoteutuksen prosessi. Se saa ihmiset liikkeelle, synnyttää toimintaa ja nostaa tietoisuutta. Se pyrkii samalla vuorovaikutuksen lisäämiseen tavoitteenaan mahdollistaa tilanteita, joissa elämän laadun parantaminen on mahdollista sosiaalisen transformaation kautta. Osana laajempaa tehtävää se pyrkii saamaan ihmiset tietoisiksi heidän yhteisöllisestä roolistaan ja arjen toiminnan vaikutuksesta lähiyhteisöön. Erilaisten osallistumisen prosessien kautta sosiokulttuurinen innostaminen edistää yksilöiden kehittymistä aktiivisiksi toimijoiksi yhteiskunnassa. (Kurki 2000, 19-20.)

Monia kansainvälisiä lähteitä lainaten kirjassaan Sosiokulttuurinen innostaminen Leena Kurki kertoo, kuinka käsite on käytäntönä ja aatteena levinnyt laajalle sen syntysijoilta toisen maailmansodan jälkeisestä Ranskasta. Nykyään monin eri tavoin ilmevä toimintatapa sai alkunsa tarpeesta elvyttää sodan ja miehityksen seurauksena kuihtuneet demokraattiset arvot, joiden puuttuminen näkyi kaikkialle yhteiskuntaan ulottuvana muutoksen kriisinä. Innostaminen yleistyi *éducation populaire* -liikkeen

kautta, kun se havaittiin tehokkaaksi tekniikaksi työväestön kouluttamisessa ja vapaa-ajan toiminnassa. (Kurki 2000, 7-12.)

Hieman myöhemmin kyseisen liikkeen latinalaisamerikkalainen kaima *educacion popular* edisti niin ikään innostamisen leviämistä Etelä-Amerikassa, mutta siellä tähdättiin paljon radikaalimpiin yhteiskunnallisiin muutoksiin kuin Ranskassa, osittain paikallisen liikkeen vallankumouksellisten juurien takia. Brasilialainen vapautuksen pedagogiikan isä Paulo Freire oli yksi suurimpia aatteen levittäjiä (ks. esim. Freire 2016), ja hänen vaikutuksestaan se levisi voimakkaasti myös Espanjaan 60-luvulta lähtien. Laajemmin Eurooppaan käsite on myöhemmin levinnyt mm. Argentiinalaissyntyisen Ezequiel Ander-Eggin puolesta; yli 100 kirjaa julkaissutta yhteiskuntatieteilijää pidetään yhtenä modernin sosiokulttuurisen innostamisen tärkeimpänä vaikuttajana. (Kurki 2000, 12-22.)

Nuorisotyöllisestä näkökulmasta käsitteen määritelmä edustaa pitkälti nuoriso-ohjaajan tehtävää parhaimmillaan. Omalla innostavalla esimerkillä ohjaajalla on suuri valta ja myös vastuu nuorten aktivoimisen suhteen. Nuoren saatua ulkopuolinen heräte hän osallistuu todennäköisemmin toimintaan verrattuna tilanteeseen, jossa hän on läsnä vain omien tai ryhmän motiivien ohjaamina. Osallistuminen avaa mahdollisuuden kehittää omaa rooliaan toiminnan tuottamiseen tähtääväksi, ja sitä kautta, välillä jopa tiedostamatta nuoret osallistuvat oman lähiyhteisönsä eli tässä tapauksessa nuorisotalon arjen muuttamiseen heille itselleen ja myös muille nuorille mielekkäämmäksi. Tällöin päästään tilanteeseen, jossa käsitteen määritelmässä kuvailtu elämän laadun parantamiseen tähtäävä sosiaalinen transformaatio toteutuu. Näitä muutoksen elementtejä tukemalla ohjaajilla on mahdollisuus toimia sosiokulttuurisina innostajina, ja päinvastaisesti niitä huomioon jättämällä myös kehityksen esteenä. Innostumattomuuden loistaessa poissaolollaan on toimintaa johtavan henkilön syytä pohtia, onko hänen työskentelytavassaan jotain korjattavaa (Karreinen & Halonen & Tennilä 2017, 100).

Kurki tuo innostamiseen näkökulman työpanoksen merkityksestä esittelemällä ranskalaisen Jean-Claude Gilletin teorian innostamisen kylmästä ja kuumasta maailmasta. Pähkinänkuoressa kyse on innostajista, jotka ”ovat vain töissä” ja niistä, jotka tekevät työtä sydämellään. Jaottelu on kieltämättä mustavalkoinen, mutta kärjistys auttaa jäsentämään vallitsevaa innostamisen tilaa. Kylmässä maailmassa innostaminen on

muovailtu yhteiskunnan rakenteiden palvelijaksi. Sen mahdollisuuksiin puheen tasolla uskotaan, mutta käytännössä vaikutukset harvemmin ovat mainittavia. Sillä ylläpidetään järjestystä, joka välitetään ylhäältä alaspäin, jolloin osallistujan rooli jää helposti merkityksettömäksi näennäisvaikuttamiseksi. Kylmää maailmaa edustava työntekijä innostaa ulkoisten motiivien kuten palkan tai työn vaatimusten takia, hän ei ole itse innostunut toiminnastaan eikä täten kykene kyseistä tunnetta kohteilleen aidosti välittämään. (Kurki 2000, 67-68.)

Kuuma maailma puolestaan perustuu sosiokulttuurisen innostamisen käsitteen määritelmään ja historiaan. Kuumassa maailmassa sillä on periaatteellisia luonteenpiirteitä, joilla tähdätään sosiaaliseen muutokseen. Innostamisella taistellaan passiivisuutta, välinpitämättömyyttä, byrokratiaa ja yhteiskunnan yksiulotteisuutta vastaan. Se nähdään kasvatuksellisenä toimintana, joka suunnataan jokapäiväiseen elämään päämääränään ihmisten persoonallinen ja kollektiivinen osallistuminen ja tietoisuuden herääminen. Osallistuminen on lääke, jota innostaja tarjoilee johdattaakseen ihmisiä analysoimaan omia ja muiden kokemuksia, ja luomaan tietoisuutta solidaarisuutta. Kuumaa maailmaa edustava työntekijä uskoo innostamisen voimaan ja pitää sillä saatavuttavia asioita tärkeinä omassa arvomaailmassaan. (Kurki 2000, 69-71.)

Sosiokulttuurisesta innostamisesta on nuorisotyössä helppo puhua, mutta ei ole niin yksinkertaista ylläpitää kuumaa maailmaa sen edustajaksi muuttumisesta puhumattaakaan. On täysin ymmärrettävää, että osa ihmisistä on elämäntilanteesta tai huonosta päivästä johtuen välillä ”vain töissä” ilman sen suurempaa intohimoa tehtäviään kohtaan (Mäkisalo-Ropponen 2016, 123). Varsinkin suuressa organisaatiossa ulkopuolelta tulevat vaatimukset työn sisällön ja painotusten suhteen saattavat usein viedä huomiota laadulliselta työpanokselta, jonka ytimeen sosiokulttuurinen innostaminen kuuluu. Sen konkretisoituminen vaatii pitkäjänteisyyttä, työrauhaa ja tiimin, joka jakaa samanlaiset arvot. Rauhan rikkoutuessa kylmä maailma saattaa ikään kuin huomauttaa hiipiä paikalle ja ottaa haltuunsa tilan talokulttuuria määrittelevänä ilmastona. Tämä on kokemukseni mukaan yleinen ilmiö nuorisotyössä, jota vastaan voi olla työlästä taistella. Päinvastaisesti hyvää tarkoittavat työntekijät saattavat joskus myös omalla innokkuudellaan jättää tahtomattaan nuorten omaehtoisen toiminnan omien ohjelmanumeroidensa varjoon.

Yksi nuorisotalojen ja nuoriso-ohjaajien suurimmista haasteista on, että vakiintuneiden käytäntöjen taakse on niin helppo mennä ja toimia kuten ennenkin. Toimipaikasta riippuen ohjaajien työnkuva saattaa kattaa niin monipuolisesti kaikki nuorisotalon tehtävät, että nuorten vastuunotolle sekä ympäristön ja toiminnan muokkaamiselle heidän itsensä näköisekseen ei juurikaan jää tilaa. (Gretschel 2014, 250.) Tällöin saatetaan jäädä jumiin kylmän ja kuumen maailman väliin, jossa ohjaajat saavat nuoria helposti innostumaan toimintaan mukaan mutta nuorista itsestään lähtevät teot ja sitä myötä myös niiden vaikutukset jäävät vähäisiksi. Tähän on kiinnitetty huomiota Suomessa jo nuorisotyön alkuajoista lähtien, sillä jo 60-luvulla havaittiin, että nuorisotyöntekijän tehtävä pelkkänä ”hupimestarina” ei edistänyt nuorisotyötä parhaalla tavalla, vaan hänen olisi tullut painottua enemmänkin mahdollistajan rooliin (Nieminen 1995, 252). Nuorten palvelemisen kulttuurin sijaan nuoriso-ohjaajan tulisi edistää innostumisen ja aktivoitumisen ilmapiiriä, jossa nuorten omat toiminnat, tapahtumat, projektit ja hankinnat määrittelevät nuorisotalon kulttuuria (Gretschel 2014, 249).

Nuoriso-ohjaajan rooli sosiokulttuurisena innostajana nivoo hyvin yhteen osallisuuden ja ryhmädynamiikan nuorten oman toiminnan tuottamisen kolminaisuuden osalualueina. Nuorisotalo ja siellä vallitseva talokulttuuri muodostuu näistä tekijöistä ja tämä kokonaisuus puolestaan luo tai estää mahdollisuuksia nuorten osallisuuteen. On kuitenkin tärkeää muistaa, että kaikki eivät halua innostua tai osallistua. Siitä huolimatta, että yhteinen toiminta vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta ja oma osallistuminen auttaa rakentamaan tiukempaa sidettä yhteisön jäsenten välillä, aktiivisuus ei ole edellytys yhteisöön kuulumiselle, vaan sitä määrittää enemminkin sen jäsenten kokemus yhteisöllisyydestä. Ryhmän merkitys yksilölle voi olla suuri riippumatta vuorovaikutuksen määrästä. (Kopakkala 2011, 31.)

3 TUTKIMUSMENETELMIEN VALINTA JA SOVELTAMINEN

Tutkimusongelman kannalta oli tärkeää pohtia tarkkaan käytettävät tutkimusmenetelmät, jotta keskeisimpiin tutkimuskysymyksiin voitaisiin vastata. Kehitettävän toiminnan kohderyhmien ollessa molempien alueen nuorisotalojen 13-18 -vuotiaat asiakkaat, koin tärkeäksi saada kerättyä riittävän laajan aineiston, jotta mahdollisimman

monen eri lähtökohdissa olevan nuoren mielipiteet ja kokemukset tulisivat julki. Täten valitsin pääasialliseksi tutkimusmenetelmäksi määrällisen tutkimuksen. Määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus asettaa tutkijan tutkimuskohteensa ulkopuolelle, jossa hän kerää tilastollista dataa pyrkien rakentamaan saadusta numeerista tiedosta lainalaisuuksia tutkimusongelmansa ratkaisuksi (Hakala 2018, 19-21).

Koin ulkopuolelle asettumisen hyväksi myös siitä syystä, että tutkimuskohteena oli työurani aikani hyvinkin tutuksi tullut toiminta, ympäristö sekä nuoret. Määrällisen tutkimuksen objektiivisuus helpottaisi aineiston analyysia vähentäen riskiä siitä, että oma työkokemus ja sen mukana tuomat ennakko-oletukset käsiteltävästä aiheesta värittäisivät tulosten tulkintaa. Lisäksi kyseisen tutkimustavan tuottamaa numeerista tietoa prosenttilukuineen ja keskiarvoineen pidetään pätevänä ja luotettavana erityisesti tieteen ulkopuolella (Hakala 2018, 21). Opinnäytetyön toimiessa työyhteisön kehittämishankkeena tämä oli myös yksi valintaa perusteleva tekijä.

Halusin täydentää kvantitatiivista osiosta myös laadullisesti eli kvalitatiivisesti, ja valitsin tähän menetelmäksi teemahaastattelun. Haastattelu on toimiva tutkimusmenetelmä, kun halutaan selventää jo aikaisemmin saatuja vastauksia sekä syventää tietoja (Hirsjärvi & Hurme 2009, 35). Tarkemmin määriteltynä teemahaastattelu keskittyy nimensä mukaisesti tiettyyn teemaan tai teemoihin, ja yksityiskohtaisten kysymysten sijaan haastattelu etenee teemoista syntyvän keskustelun varassa. Tällä tavoin otetaan huomioon, että ihmisten tulkinnat ja kokemukset asioista ovat keskeisessä roolissa. (Hirsjärvi & Hurme 2009, 48.) Vaikka tavoitteenani oli suunnitella määrällisen osion kyselylomakkeesta mahdollisimman kattava, tiesin että sillä ei päästäisi kovin syvälle aiheeseen ja haastattelut olisivat tehokas keino täydentää tuloksia. Lisäksi haastatteluteemojen valinnalla voitaisiin reagoida kvantitatiivisesta aineistosta nouseviin ilmiöihin, joita ei välttämättä osattu ennustaa kyselylomakkeen suunnitteluvaiheessa.

Hirsjärvi & Hurme puhuvat moniin lähteisiin viitaten määrällisen ja laadullisen tutkimuksen yhdistämisen hyödyistä. Jo alkuvaiheessa suunnittelemalla eri menetelmien käyttö kattamaan tutkimuksen eri alueet saadaan enemmän näkökohtia samasta asiasta, lisäten tutkimuksen validiutta. Esimerkiksi sosiaalisia ongelmia tutkittaessa määrällisellä otteella saadaan selville ongelmien laajuus ja aste, jota täydennettäessä laadullisesti saadaan myös kuuluviin asianomaisten näkemys. (Hirsjärvi & Hurme 2009,

26-27, 32.) Tätä periaatetta noudattamalla pystyin lähestymään myös omaa tutkimusongelmaanikin, vaikka tutkimuskohteina olevat nuoret eivät välttämättä vallitsevaa tilannetta ongelmana nähneetkään. Kyselytutkimukseni tavoittaisi mahdollisimman monta nuorta sekä kokoaisi heidän yleiset kokemuksensa aiheesta, ja ryhmähaastattelulla mentäisiin syvemmälle yksityiskohtiin kvantitatiivisesta aineistosta nousseissa huomionkohteissa. Suunnitelmani tutkimusmenetelmien soveltamisen suhteen oli toteuttaa ensin kyselyt molemmilla alueen nuorisotaloilla, joiden tuloksia pintapuolisesti tarkastelemalla etsisin nostoja ryhmähaastatteluiden teemoiksi. Näiden pohjalta tekisin haastattelurungot ja valikoisin nuorten ryhmät, joiden ensisijaisesti toivoisin osallistuvan haastatteluihin.

3.1 Ryhmähaastattelu

Yksittäisten nuorten haastattelujen sijaan valitsin ryhmämuotoisen haastattelutavan. Ryhmähaastattelu on keskustelunomainen tilaisuus, jossa haastattelija puhuu yhtä aikaa useille haastateltaville, jotka puolestaan kommentoivat ja tekevät huomiota asioista varsin spontaanisti (Hirsjärvi & Hurme 2009, 61). Tämän menetelmän suurimpia etuja verrattuna yksilöhaastatteluihin on tehokkaampi tiedonsaanti (Hirsjärvi & Hurme 2009, 63). Kyselytutkimuksen tuomien aikataulullisten rajoitteiden lisäksi myös muut seikat puhuivat tämän haastattelutavan puolesta. Ryhmähaastattelun on todettu sopivan erityisesti nuorisotutkimukseen sen valtaeroja tutkijan ja tutkittavien välillä vähentävien ominaisuuksiensa takia (Honkatukia 2018, 154). Kuilua pystytään edelleen pienentämään antamalla nuorten muodostaa haastatteluryhmät itse (Honkatukia 2018, 163).

Kuten ryhmädynamiikkaa käsittelevässä osiossa todettiin, tuttujen ihmisten parissa toimiminen lisää turvallisuudentunnetta ja avoimuutta, ja tämä näkyy kokemukseni mukaan myös nuorten välisessä dialogissa. Tämä käy hyvin ilmi, kun vertailee esimerkiksi ryhmätystilannetta ja jo jonkin aikaa toiminutta pienryhmää: ensin mainitussa läsnäolijat ovat yleensä toisilleen tuntemattomia, ja sosiaalinen epävarmuus on lähes käsinkosketeltavaa sen heijastuessa myös diskurssiin. Tutussa pienryhmässä toimiessa tilanne on taas lähes aina päinvastainen, ja jos haasteita ilmenee, on ohjaajalla

huomattavasti suurempi valta vaikuttaa ilmapiiriin ja asioiden kulkuun. Kuitenkin vaikka toimin tutussa ympäristössä, en voinut olla etukäteen varma kuinka tuttuja nuoria haastatteluihin valikoituisi. Tämä huomioon ottaen valinta haastattelutavasta vahvistui entisestään: haastattelutilanne tuntemattoman aikuisen tutkijan kanssa ei välttämättä tunnu enää yhtä jännittävältä, kun siihen voi osallistua yhdessä ystävien kanssa (Honkatukia 2018, 154).

3.2 Tutkimusetiikka

Ennen aineiston keruun aloittamista pohdin teorian ja aikaisempien tutkimusten valossa sekä työyhteisöni kanssa olisiko tarpeellista hankkia nuorten huoltajilta kirjallinen suostumus tutkimukseen osallistumiseen. Ensimmäisenä mieleen tulivat haasteet, joita tämä aiheuttaisi: mikä olisi nuoren motivaatio nähdä vaivaa ottaakseen nuorisotalolta mukaan lupalappu kotiin allekirjoitettavaksi ja sitten vielä muistaa palauttaa se, jotta voisi osallistua tutkimukseen mikä ei välttämättä edes erityisemmin kiinnosta häntä? Aineiston keruu tällä tavalla toimittaessa osoittautuisi todennäköisesti paljon työläemmäksi, ja otos jäisi pienemmäksi (Mäkelä 2010, 82).

Lähtökohtaisesti kyse oli eettisestä kestävästä tutkimuksesta. Sen aikana luotaisiin luottamuksellinen suhde vastaajiin eivätkä siihen osallistuminen tai sen tulokset hankaloittaisi nuorten elämää (Vehkalahti & Rutanen & Lagström & Pösö 2010, 16). Tutkimuksen aihe kosketti varsin arkista asiaa nuorisotalolla eikä siinä ollut tarkoitus tarkastella yksittäisten nuorten arkoja tai henkilökohtaisia asioita. Lisäksi koska tutkittavat olivat ikänsä puolesta riittävän päteviä päättämään omasta osallistumisestaan, tutkimuseettisestä näkökulmasta kokonaisuus voitiin nähdä riskittömänä jolloin huoltajien kirjallisen suostumuksen hankkiminen ei tuntunut perustellulta (Mäkelä 2010, 83). Myös ennakkotapaukset puhuivat puolestaan, vastaavanlaisia kyselyitä ja haastatteluita oli toteutettu nuorisotalolla urani aikana useita kertoja. Kollegani osasivat vielä kertoa, että samantyyllisesti toteutettava tutkimus olisi tulossa nuorisotaloille työnantajamme Helsingin nuorisopalveluiden puolesta vielä saman kevään aikana, eikä siinäkään tulla pyytämään huoltajien kirjallista suostumusta.

Päädyin kirjoittamaan aiheesta tutkimustiedotteen, joka opinnäytetyötä ohjaavan lehtorin ja esimiehen tarkastusten jälkeen julkaistiin nuorisotalojemme verkko- ja Facebookisivuilla viikkoa ennen aineiston keruun aloittamista. Tiedotteessa kuvailtiin lyhyesti tutkimuksen aika, paikka, toteuttaja, kohderyhmä, aihe sekä aineistonkeruutavat. Ylempänä mainittujen perustelujen valossa todettiin, että tutkimukseen osallistumiseen ei edellytetä huoltajien kirjallista suostumusta. Tiedotteella oli tarkoitus hakea heiltä passiivinen suostumus, eli informoida heitä tutkimuksesta ja antaa heille mahdollisuus kieltää lastensa osallistuminen (Honkatukia 2018, 156). Tämä myös ilmaistiin selkosanaisesti tiedotteen lopussa.

3.3 Kyselyn laatiminen

Tutkimuksen kvantitatiivinen aineisto suunniteltiin kerättäväksi Webropol-sovelluksella, joka on selaimella käytettävä kysely- ja tiedonkeruuohjelma. Kyselyn laatiminen aloitettiin taustakysymyksillä, joihin jokaisen on helppo vastata ja siten virittäytyä positiivisesti itse tutkimusongelmaa käsitteleviä aiheita varten (Valli 2018, 94). Vastauksittavaksi näihin sekä myös melkein kaikkiin muihinkin kysymyksiin valitsin monivalinnan. Tämä tekee vastaamisesta nuorille helpompaa kuin kirjoittamisen ja täten nopeuttaa prosessia, lisäten mahdollisuuksia että nuori jaksaa keskittyä kyselyn loppuun asti. Lisäksi monivalinta helpottaa huomattavasti aineiston analyysia ja ristiintaulukointia verrattuna sanallisiin vastauksiin, jotka täytyisi ensin koodata. Ydinkysymykset johdettiin teoriasta operationalisoimalla oleellimmat käsitteet mittareiksi, jotta tutkimuksen kannalta tärkeimmät aiheet saatiin muunnettua mitattavaan muotoon (Valli 2018, 93). Valmis kyselylomake löytyy sivulta 77, liite 2.

Ensimmäisenä kysymyksenä tiedustelin vastaajan sukupuolta, vaihtoehtoina tyttö, poika, joku muu tai en halua vastata. Kyselyä laatiessa pohdin, onko tarkoituksenmukaista selvittää vastaajien sukupuoli, ja päätin lopulta sen puolesta. Riikka Korkiamäki toteaa nuorten vertaissuhteita käsittelevässä väitöskirjassaan tutkimusten osoittavan poikien olevan selkeästi tyttöjä heikommassa asemassa vertaistuen suhteen, ja myös kokevan useammin osattomuuden tunnetta (Korkiamäki 2013, 115). Vaikka nykyisen Helsingin nuorisopalveluiden linjauksen ja muutenkin yhteiskunnassamme yleistyvän

trendin mukaisesti sukupuolijaottelua ei tehdä enää niin binäärisesti kuin ennen, halusin mielenkiinnosta sisällyttää kyselyni alkuun vapaaehtoisen sukupuolivastausvaihdon mahdollistaakseni tarpeen vaatiessa tulosten suodattamisen ja ristiintaulukoinnin sen mukaan. Seuraavat neljä taustakysymystä käsittelivät vastaajan ikää, kuinka monta vuotta on käynyt isojen eli 13-18 -vuotiaiden ajalla, käymistiheyttä sekä vaki-
nuorisotaloa.

Seuraava sivu aloitettiin kysymällä nuorisotalolla käymisen motiiveista. Tarjolla oli 17 etukäteen mietittyä, yleisimmäksi koettua vaihtoehtoa, joista pystyi valitsemaan halutessaan useamman sekä lisäksi avoimen vastausvaihtoehdon. Tätä seuranneella kysymyksellä numero 7 kysyttiin mielipiteitä talokokouksesta kuuden positiokysymyksen avulla, jonka vastausvaihtoehdoissa sovellettiin osallisuusluvussa kuvailtuja osallisuuden portaita. Talokokouksen ollessa säännöllinen rakenteellinen osa nuorisotalojemme osallisuustoimintaa koin tärkeäksi ottaa aiheen esille heti alussa. Siitä päästiin luontevasti kysymykseen talokokouksessa yleensä päätettävän nuorten toivoman toiminnan tiheydestä.

Yhdeksäntenä oli positiokysymys siitä kenen pitäisi päättää toiminta, suunnitella toiminta ja järjestää toiminta vaihtoehtojen ollessa nuoret, nuoret ja ohjaajat yhdessä tai ohjaajat. Taloillamme on perinteisesti ollut paljon laadukasta ja monipuolista ohjaajavetoista toimintaa, josta on säännöllisesti tullut nuorilta positiivista palautetta, joten halusin tällä kysymyksellä myös haastaa vallitsevan ajatuksen siitä, että kaiken toiminnan pitäisi olla nuorista lähtevää. Kymmenennellä kysymyksellä mentiin suoraan tutkimusongelman ytimeen: oliko nuorilla edes tietoa toiminnan järjestämisen mahdollisuuksista? Negatiivisen vastausvaihtoehdon antaessaan kyselylomake ohjautui ylimääräiseen kysymykseen selvittääkseen tiedonpuutteen taustoja.

Kolmas varsinainen kyselysivu koski toiminnan järjestämistä ja siihen osallistumista neljän eri kysymyksen kautta. Kysymykset käsittelivät nuorten aktiivisuutta, heidän kokemia esteitä mm. ryhmädynamiikan näkökulmasta, mielenkiinnon kohteita yhteistoiminnan suhteen sekä tahtotilaa omasta osallistumisen tasosta aiemmin mainittua Gretschelin asteikkoa mukaillen.

Ohjaajien toiminnan vaikutusta selvitettiin kysymyksen 16 kautta sosiokulttuurisen innostamisen näkökulmasta. Seitsemän erilaista arkista vuorovaikutustilannetta ohjaa-

jien ja nuorten välillä pyydettiin arvioimaan valitsemalla positio vastakohtaparien väliltä, esimerkiksi ”ohjaajat kannustavat nuoria järjestämään toimintaa” vs. ”ohjaajat eivät taida haluta mitään ylimääräistä toimintaa talolle”. Kyselyn lähestyessä loppuun kysymyksellä 17 tavoiteltiin vastaajilta jonkinlaista yhteenvedoa minkä takia nuorisotalolla on niin vähän nuorten tuottamaa toimintaa. En kokenut tätä ohjailevaksi kysymykseksi, sillä toiminnan vähyyden ilmaiseminen viittaa koko tutkimuksen perimmäiseen tarpeeseen. Työyhteisö totesi kokemuserusteisesti vallitsevan tilanteen keväällä 2018 ja seuraavaa syksyä koskevat tilastot tukevat tätä: nuorten tuottavan toiminnan määrä oli 2%, verrattuna vuoden 2019 tavoitteeseen 20%.

Talokokouksen pariin toiminnan järjestämisen mahdollistamisen foorumina palattiin vielä kysymyksellä 18, jossa monivalinnalla kysyttiin mielipiteitä pitäisikö nykyistä yli 10 vuotta vanhaa mallia muuttaa, ja mihin suuntaan. Valitessaan vastausvaihtoehdon ”pitäisi lopettaa kokonaan”, ”voisi olla paljon lyhyempi” tai ”voisi olla vapaaehtoinen”, kysely ohjasi vastaajan vielä ylimääräiseen avoimeen kysymykseen, jossa pyydettiin kirjoittamaan konkreettinen ehdotus nykyisen talokokouskäytännön tilalle. Viimeinen kysymys oli avoin, jossa sai ehdottaa jotain toimintaa mitä ei oltu aikaisemmin tai pitkään aikaan nuorisotalolla järjestetty. Tällä tavoiteltiin ideoita jotka olisi helppo konkretisoida lyhyellä reagointiajalla ja saattaa toimintakulttuurin muutosprosessi käyntiin jo tämän kevään aikana.

Kyselyn laadittuani esittelin sen Humanistisessa ammattikorkeakoulussa Kehittämistyön menetelmät 2 -oppitunnilla, jonka aikana sekä lehtori että muut oppilaat saivat kommentoida ja esittää parannusehdotuksia. Kiinnitimme huomiota erityisesti kysymysten asettelun yksiselitteisyyteen, ymmärrettävyyteen nuorten näkökulmasta sekä vastausvaihtoehtojen sisältöön ja järjestykseen. Kyselylomaketutkimuksen onnistumisen näkökulmasta on äärimmäisen tärkeää, että vastaaja ajattelee samalla tavalla kuin kyselyn laatija, jotta tulokset eivät vääristy (Valli 2018, 93). Vastaustavan ollessa pääosin monivalinta tai positio avointen vastausten sijaan oli hyvin tärkeää saada etukäteen pohdittua yleisimmät mahdolliset vastausvaihtoehdot.

Seuraavalla viikolla kysely kävi vielä samanlaisen analyysin läpi Kannelmäen nuorisotyöyksikön yksikkökokouksessa, jossa kollegat ja esimies saivat myös mahdollisuuden antaa rakentavaa kritiikkiä. Näiden kahden tilaisuuden seurauksena kysely hioutui lopulliseen muotoonsa ja tutkimusongelman kannalta oikeiden asioiden kysyminen sekä

kyselyn objektiivisuus sai validoinnin. Ymmärrettävyyden testaaminen on tärkeää yksiselitteisyyden varmentamiseksi (Valli 2018, 98). Tällä toimintatavalla koinikin, että kysely oli jo pitkälti testattu, vaikka se ei vielä nuorten kokeiltavana ollut ollutkaan. Olin joka tapauksessa varautunut, että pari ensimmäistä vastausta menisi testivastauksen piikkiin joutuessani korjaamaan joitakin kohtia kyselystä. Aineiston keruun alussa nuorten palautteesta kävi kuitenkin ilmi, että tähän ei ollut tarvetta.

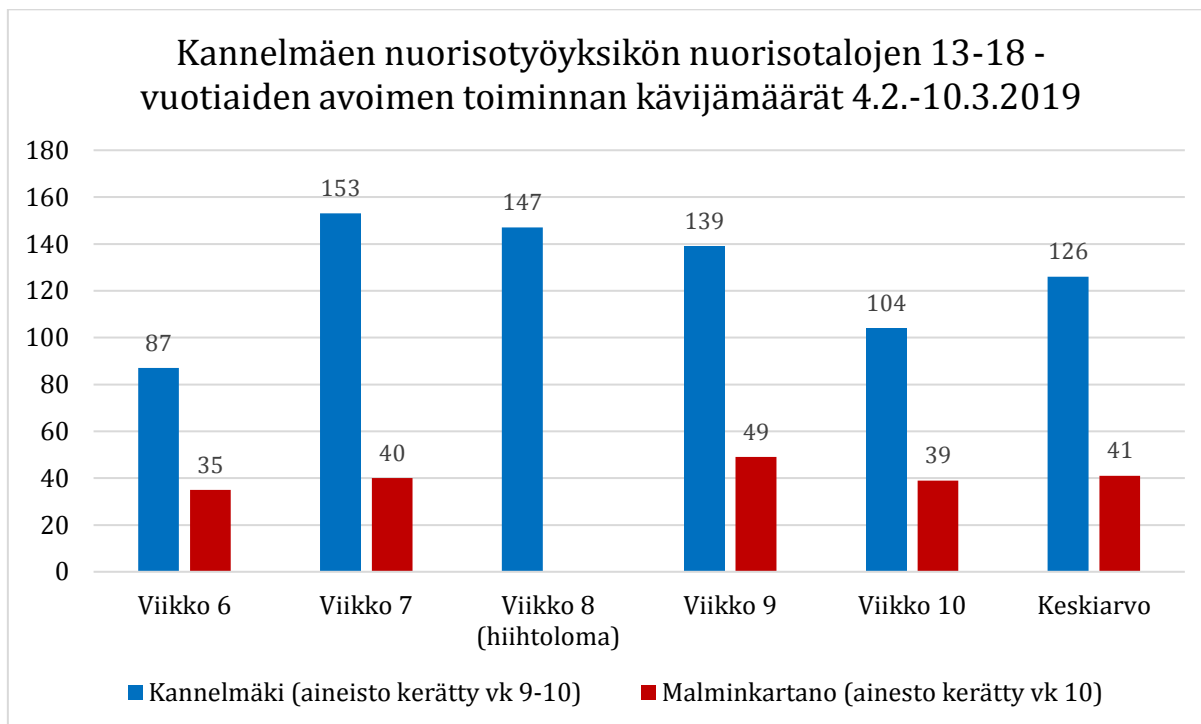
3.4 Määrällisen aineiston keruu

Aineiston keruu toteutettiin Kannelmäen ja Malminkartanon nuorisotalojen avoimen toiminnan yhteydessä. Aiheesta kiinnostuneet 13-18 -vuotiaat eli ”isot” nuorisotalon kävijät saapuivat yksitellen rauhoitettuun tilaan täyttämään kyselyn tietokoneella, tutkijan ollessa läsnä mutta seuraamatta tai puuttumatta millään tavalla tapahtumien kulkuun, ellei nuori toisin toivonut. Tutkijan läsnäolon tarkoitus oli pohjustaa kysely sekä olla käytettävissä, jos osallistuja tarvitsi lisäohjeistusta jotain kyselyn kohtaa varten. Tämänlaista menettelytapaa on käytetty aikaisemminkin Kannelmäen nuorisotyöyksikön asiakaspalautekyselyn suhteen, ja sen oli todettu johtavan ajatuksella täytettyihin kyselyihin ja sen myötä luotettaviin tuloksiin. Menetelmä mahdollistaa myös erityistarpeita omaavien asiakkaiden tukemisen esim. lukemalla kysymykset ja vastausvaihtoehdot ääneen.

Kyselyyn osallistumiseen kannustettiin painottamalla sen merkitystä nuorisotalotoiminnan kehittymisellä nuorille suotuisaan suuntaan. Kannelmäessä kyselyyn vastanneille oli tarjolla karkkia jälkikäteen, mutta tämä mainittiin ennen kyselyä ainoastaan, jos nuori sattui sitä tiedustelemaan. Symbolisen palkinnon tarkoitus oli olla nuorelle myönteistä asennetta vahvistava arvostuksen osoitus hänen osallistumisestaan välttämättä ei niin mieluisaan toimintaan (Hallamaa 2017, 202).

Aineistoa kerättiin kahden viikon ajan helmi-maaliskuun taitteessa 2019. Kannelmäen nuorisotalolla vierailtiin keskiviikkona, torstaina ja perjantaina ja Malminkartanossa samojen viikonpäivien lisäksi vielä maanantaina. Näin tuli katettua alueen nuorisotalojen jokainen aukiolopäivä, jotta eri päivinä esim. harrastustensa takia talolla käyvät nuoret tulisi tavoitettua mahdollisimman kattavan otoksen saamiseksi. Joka toiseen

viikonloppuun sijoittuvaa lauantai-aikeiota ei otettu mukaan aineiston keruuseen, sillä kokemustiedon perusteella tällöin talolla vierailevat hyvin pitkälti samat nuoret kuin arkenakin, joten se ei toisi otokseen mainittavaa lisäarvoa.

Kuvio 2. Kannelmäen ja Malminkartanon nuorisotalojen tutkimuskohderyhmän kävijämäärätilastoja.

Vietin nuorisotaloilla yhteensä 23 tuntia nuoria kohdaten. Molemmissa toimipaikoissa oli omasta mielestäni kohtuullisen hiljaista kyseisinä viikkoina, mutta tämä oli paikalla olleiden ohjaajien mukaan ollut jo koko alkuvuoden trendi. Tarkastelin jälkikäteen Helsingin Nuorisopalveluiden käyttämästä The Logbook -tilastointijärjestelmästä Malminkartanon kävijämääriä, josta kävi ilmi että siellä viettämäni viikko (39 kohderyhmän käyntikertaa) vastasi pitkälti kuluneen viiden viikon keskiarvoa (41 kohderyhmän käyntikertaa). Kannelmäen aineiston keruu ulottui kahdelle viikolle, ja näiden käyntikerrat (139 ja 104 per viikko) asettuivat aika tasaisesti keskiarvon ala- ja yläpuolelle (126 käyntikertaa). Näiden tilastojen valossa voidaan todeta, että aineiston keruu onnistui osumaan varsin tyypilliseen ajankohtaan nuorisotalon tämänhetkisten kävijämäärien suhteen.

Pystyin tarjoamaan lähes jokaiselle paikalla olleelle nuorelle mahdollisuuden osallistua kyselyyn, ja vastaanotto oli lähtökohtaisesti varovaisen kiinnostunutta. Huomasin

varsin pian, että mitä maanläheisemmin esittelen aiheen rekrytointivaiheessa, sitä todennäköisemmin nuoret siihen osallistuvat. ”Kysely nuorisotalotoiminnasta” sai paljon paremman vastaanoton kuin ”ammattikorkeakoulun opinnäytetyöhön liittyvä tutkimus toimintaa tuottavista nuorista nuorisotalolla”. Jälkimmäinenkin tuli toki tuotua ilmi ennen kyselyn aloittamista, mutta osallistumis päätöksen tehtyään lisäinformaatio ei tuntunut enää häiritsevän nuoria. Osa nuorista tarvitsi hieman sulatteluaikaa, mutta peräkkäisinä päivinä läsnäolo mahdollisti sen, että pystyin palaamaan painostamatta asiaan sellaisten nuorten kanssa, jotka olivat edellisenä päivänä kieltäytyneet. Suurin osa suostuikin seuraavalla kerralla.

Kyselyjen täyttäminen onnistui ongelmitta. Vastauspaikoiksi valikoitui Malminkartanon toimisto ja Kannelmäen takatoimisto, joissa saimme olla rauhassa ilman juurikaan ulkopuolisia häiriötekijöitä. Aloitin toteamalla vastausten keruun nimettömyyden ja kyselyn yhteyden tutkimukseen, jos tätä ei oltu jo aikaisemmin käyty läpi. Pohjustin aihetta ilmoittamalla, että osallistujan ei ole pakko vastata kysymyksiin joihin hänellä ei ole mielipidettä, tai joissa käsitellään aihetta josta hänellä ei ole tietoa. Tämä saattoi olla asian laita joissakin kohdissa varsinkin uusien kävijöiden suhteen. Puoltoa kysymysten vapaaehtoisuuteen tuki myös se, että toistuvat pakolliset kysymykset joihin vastaajalla ei ole sanottavaa saattaa hermostuttaa ja johtaa kyselyn keskeytymiseen (Valli 2018, 102). Painotin kuitenkin toivovani, että nuori vastaisi mahdollisimman moneen kohtaan ja rehellisesti, varsinkin ohjaajien toimintaa koskeviin kysymyksiin, jotta saisimme tuloksia joilla voimme kehittää toimintaa nuorten näkökulmasta parempaan suuntaan. Mainitsin myös, että en seuraa kyselyn täyttämistä mutta olen koska tahansa käytettävissä, jos vastaajalle syntyy epäselvyyksiä jonkun kyselyn kohdan suhteen.

Voidaan todeta, että kyselyn suunnittelussa onnistuttiin hyvin, sillä tämänlaisia lisäkysymyksiä syntyi hyvin harvoin, ehkä vain joka kymmenennen vastaajan kohdalla. Pyysin vielä palautetta jokaiselta kyselyn lopuksi, mutta lähes poikkeuksetta kaikki totesivat että kyselyyn oli helppo vastata ja jokainen kohta oli ymmärrettävä. Kyselyn täyttämiseen meni nuoresta riippuen 5-15 minuuttia, ja ainoastaan muutaman kohdalla huomasin pitkästyttävää huokailua vastaamisen aikana. Vain yksi nuori kyselyn aikana totesi että ei jaksaisi tehdä sitä loppuun, ja annoin hänelle luvan ohittaa viimeiset kysymykset.

Malminkartanossa onnistuin saamaan todella hyvän otoksen (20 nuorta), siellä viikon aikana kohdatuista nuorista paria kolmea lukuun ottamatta kaikki osallistuivat kyselyyn. Tätä helpotti, että kyseisellä talolla on tällä hetkellä varsin pieni ja kohtuullisen vakiintunut kävijäkunta. Vaikka osa kävijöistä olikin vaihtunut sen jälkeen kun olin jäänyt töistä opintovapaalle tammikuun alussa 2019, nuorten kohtaamista helpotti se että enemmistö oli kuitenkin minulle entuudestaan tuttuja. Kannelmäessä vieraamasta statuksestani varmasti osittain johtuen osallistujia kyselyyn oli hieman haastavampi saada, mutta silti olen varsin tyytyväinen 30 vastaajan otokseen.

Otosten prosentuaalista kattavuutta suhteessa nuorisotalojen kävijöihin ei pystytä tilastollisesti todentamaan, sillä kävijämääristä ei käy ilmi kuinka monta yksittäistä nuorta taloilla käy. Ainoastaan käyntikerrat lasketaan, joten jos talolla on esimerkiksi 100 käyntikertaa viikossa, se voi tarkoittaa että siellä käy vain 25 nuorta mutta kaikki käyvät siellä neljänä päivänä viikossa. Talojen henkilökuntia konsultoituani sain kootun arvion siitä, että Malminkartanon säännölliseen kävijäkuntaan sisältyy tällä hetkellä n. 20 tutkimukseni kohdeikäryhmän nuorta, Kannelmäen vastaavan luvun ollessa 30. Ottaen huomioon että otokseni sattui osumaan molempien talojen kohdalla samoihin lukuihin voidaan todeta, että yhteenlaskettu määrä 50 vastaajaa on riittävä otos tämänlaajuiseen tutkimukseen.

3.5 Haastattelujen toteutus

Kyselytutkimuksen jälkeen suoritin aineiston pintapuolisen tarkastelun, jonka perusteella tein nostoja ryhmähaastatteluiden teemoiksi. Huomiota kiinnitti mm. talokoukuihin kohdistuva ristiriitainen palaute, toiminnan järjestämisen mahdollisuuksista tietävien nuorten vähäinen määrä, toiminnan ideoinnin haasteet sekä ohjaajien ja nuorten yhteistoiminta. Näiden teemojen ympärille hahmottelin haastattelurungon, joka sisälsi alkuun muutaman tausta- ja lämmittelykysymyksen sekä loppuun vapaan ideoinnin osion.

Koin että tämänlainen kokonaisuus tarjoaisi joustavan alustan kvalitatiivisen aineiston keruuseen, ja halusin myös painottaa mahdollisimman käyttökelpoisen datan kerää-

mistä. Eettisestä näkökulmasta on tärkeää, että tutkimushaastattelu parantaa tutkittavaa inhimillistä tilannetta tieteellisen tiedon etsimisen lisäksi (Kvale 1996, 111). Otin huomioon, että esihaastattelut voisivat auttaa valmistautumaan paremmin niiden antaessa kuvan kohderyhmän kokemuksista ja kielenkäytöstä (Hirsjärvi & Hurme 2009, 72). Päätin kuitenkin jättää ne välistä, osittain aikataulullisista syistä mutta myös sillä perusteella, että kohderyhmä ja mahdollisesti jopa haastatteluihin valikoituvat nuoret olisivat itselle tuttuja. Luotin siihen, että pystyisin tarvittaessa notkean nuorisohjaajan tavoin lennossa muokkaamaan haastattelusuunnitelmiani, jos alkuperäinen runko ei syystä tai toisesta kirvoittaisi keskustelua.

Olin varannut maaliskuussa kaksi iltaa tavoittelemaani kahta ryhmähaastattelua varten. Paikaksi valikoitui Kannelmäen nuorisotalo suuremman kävijäkuntansa vuoksi. Olin etukäteen pohtinut minkälaiset nuorten porukat tuottaisivat mahdollisimman mielenkiintoista materiaalia, ja toivelistalleni valikoitui kolme erilaista ryhmää. Ensimmäisessä halusin haastatella molemmilla taloilla jo useamman vuoden pyörinyttä n. 16-vuotiaiden monikulttuuristen poikien porukkaa, jotka ovat olleet varsin aktiivisia osallistumaan ohjattuun toimintaan. Lisäksi minua kiinnosti uusien 7-8-luokkalaisten kävijöiden näkökulma, sillä kvantitatiivisen aineiston perusteella suuri osa alueen nuorisotalojen tämänhetkisestä kävijäkunnasta on varsin nuorta. Kolmantena olin kiinnostunut kuulemaan talojen apuohjaajien, Boss-nuorten mielipiteitä heidän ollessa vapaaehtoistyönsä luonteen puolesta kohtuullisen aktiivisia toiminnan järjestäjiä.

Ensimmäinen haastatteluiltani osoittautui hyvin hiljaiseksi nuorisotalolla. Tavoittelemani nuorten ryhmien edustajia oli muutama paikalla, mutta heillä ei sanojensa mukaan joko ollut aikaa tai mielenkiintoa kannustamisesta huolimatta osallistua haastatteluihin. Lopulta sain koottua kasaan neljän nuoren porukan, joka koostui kahdesta uudesta ja kahdesta vakiokävijästä. Rauhallisessa tilassa nauhoitettu ryhmähaastattelu ei kuitenkaan tuottanut niin paljoa tulosta kuin olisin toivonut. Mielestäni onnistuin luomaan rennon ilmapiirin, esittämään kysymyksiä arkisesti sekä kannustamaan yhteiseen vuorovaikutukseen. Siitä huolimatta 24 minuutin keskustelu oli osallistujien suunnalta niukkasanainen, ja muistutti enemmänkin yksilöhaastatteluita toisten läsnäollessa aidon dialogin sijaan. Kaikki nuoret eivät entuudestaan tunteneet toisiaan, ja tässä korostui sekalaisen ryhmän vaikutus ryhmädynamiikkaan ja sen myötä diskurssin syvyyteen.

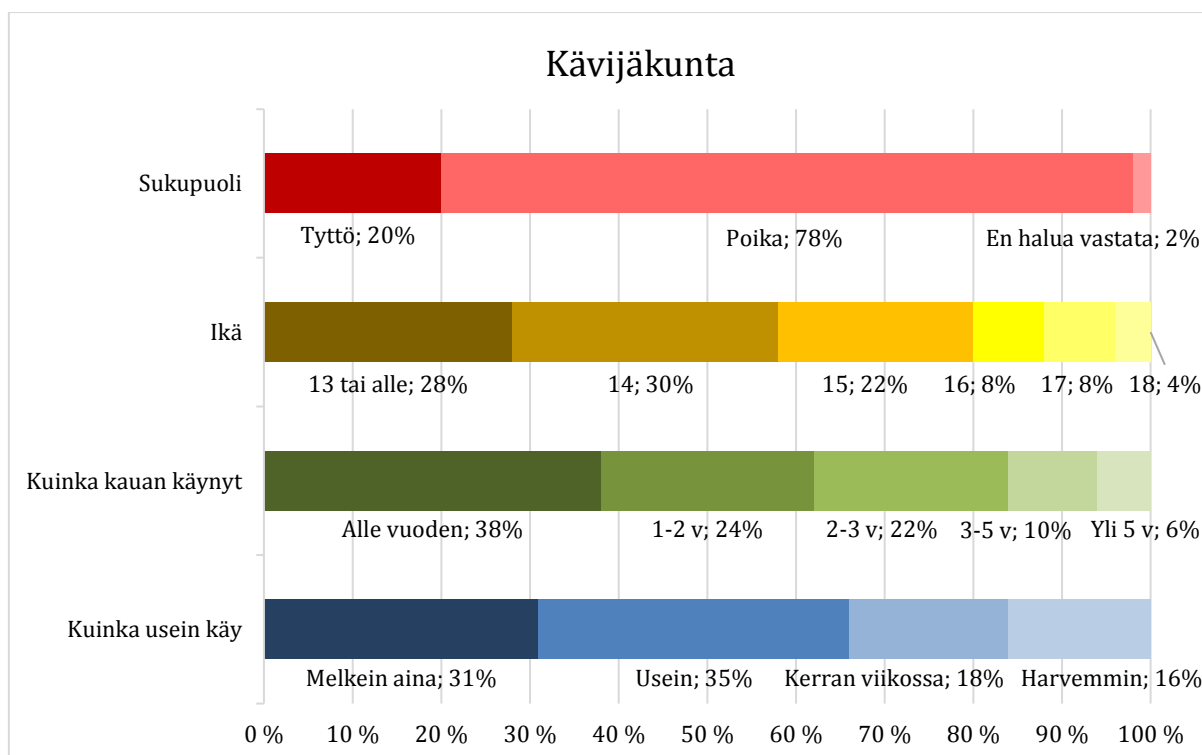
Jatkoin haastatteluja seuraavalla viikolla. Saapuessani Kannelmäkeen sain ikäväkseni kuulla, että talo oli illan osalta suljettu henkilökuntavajeen vuoksi. Varasuunnitelmani siirryin Malminkartanoon, josta löytyikin muutama tuttu nuori, jotka sain ilman sen kummempia suostutteluja rekrytoitua haastatteluun. He olivat kaikki vakiokävijöitä ja vaikkakin kahden eri ryhmän edustajia, kuitenkin toisilleen tuttuja joten lähtökohdat keskustelulle olivat hyvät. Kaksi heistä edusti apuohjaajanuoria ja yksi uusia kävijöitä, joten etukäteen tavoittelemani otos tulisi myös osittain toteutumaan. Puolen tunnin ryhmähaastattelu saikin aikaan paljon keskustelua. Ensimmäiset kommentit nuorten toiminnan suhteen tulivat jo ennen kuin ehdin saamaan haastattelun pohjustusta loppuun, ja nuoret esittivät mielipiteitään varsin avoimen tuntuisesti koko keskustelutuokion läpi. Kyselytutkimuksen tulosten validoinnin lisäksi sain hyviä täydennyksiä tavoittelemiini kohtiin, sekä uusia käyttökelpoisia ideoita joista työyhteisö voisi hyötyä nopeallakin aikataululla.

4 TOIMINNAN JÄRJESTÄMISEEN VAIKUTTAVIA TEKIJÖITÄ

Kvantitatiivisen kyselytutkimuksen aineiston raportti luotiin samalla Webropol-verkosovelluksella, millä itse kyselykin tehtiin. Raportti mahdollistaa muuttujien välisen riippuvuuden tarkastelun ristiintaulukoinnilla käyttämällä erilaisia suodattimia apuna, esimerkiksi vastaukset taloittain, ikäryhmittäin tai sukupuolen mukaan. Alla kuvatut tulokset edustavat lähtökohtaisesti koko otosta ilman suodattimia, ellei toisin mainita. Tutkimukseen osallistuneille nuorisotaloille on toimitettu talokohtaiset raportit omaan käyttöön sekä ilmoitettu mahdollisuudesta saada tarvittaessa tarkemmin suodatettuja lisäraportteja. Ryhmähaastattelut litteroitiin sanasta sanaan tietokoneelle, ja niistä on liitetty asiayhteyteen kuuluvia lainauksia kyselytutkimuksen aineiston tueksi. Lainauksia on harkitusti editoitu sisältöä kuitenkin muuttamatta. Nuorten usein käyttämä nopeasti ilmaistu puhekieli täytesanoineen on välillä raskasta luettavaa suoraan lainattuna, ja valinta on tehty ainoastaan ymmärrettävyyden helpottamiseksi.

4.1 Nuorisotalon kävijäkunta

Kyselytutkimukseen vastasi 50 nuorta. Heistä 78% oli poikia, 20% tyttöjä ja 2% oli valinnut vaihtoehdon ”en halua vastata”. Poikavoittoisuus nuorisotalotoiminnassa on varsin perinteinen ilmiö (Kiilakoski 2011, 226). Ikäjakauma painottui kohtuullisen taasisesti yläasteikäisiin, 13-15 -vuotiaita oli 80% kaikista vastanneista. Loput 20% olivat 16-18 -vuotiaita eli suurimmalta osin ammattikoulu- ja lukioikäisiä. Otos edustaa kohtuullisen tuoretta kävijäkuntaa, sillä 38% ilmoitti olevansa vasta ensimmäistä vuotta nuorisotalon ”isojen” ajan kävijöitä ja 25% ilmoitti uransa pituudeksi 1-2 vuotta. Vain 16% edusti määrittelemääni kolmen vuoden nuorisotalosukupolvea ylittänyttä kävijäkuntaa 3-5 vuoden asiakkuushistorialla. Tutkimuksen kannalta tämä tarkoitti sitä, että suurimmalla osalla osallistujasta ei ollut kokemusta johdannossa kuvailemastani aktiivisesta toiminnan aikakaudesta nuorisotalolla. Käyntitiheydeltään nuoret olivat kyllä aktiivisia, vain yksi kolmannes vastaajista oli valinnut jonkin muun vaihtoehdon kuin ”melkein aina kun nuorisotalo on auki” tai ”useamman kerran viikossa”. Myös ryhmähaastattelunuoret edustivat näiden taustatietojen osalta kyselytutkimuksen keskiarvoa.

Kuvio 3. Nuorisotalon kävijäkunnan taustatietoja.

Merkittävää on alueellisuuden vahva korostuminen, sillä vain 10% vastaajista ilmoitti käyvänsä sekä Kannelmäen että Malminkartanon nuorisotaloilla säännöllisesti, kaikilla muilla oli oma vakiotalonsa. Tätä tietoa käytettiin hyväksi luomaan talokohtaiset raportit alueellisten eroavaisuuksien ja tarpeiden selvittämiseksi. Näiden avulla talojen ohjaajat saavat kohdennettua asiakaspalautetta ja työkaluja toimintansa kehittämiseksi.

Käymisen motiiveja sai ruksia listalta niin monta kuin halusi, ja niitä olikin tuloksissa hyvin laaja kirjo. Yleisimmiksi syiksi valikoitui kaverit 80% ja mukavat ohjaajat 68%, monipuolisen tekemisen mahdollisuudet 60%, biljardi/pingis/pöytäjalkapallo 50% sekä tietokone- ja konsolipelit 36%. Päämääräämättömän oleskelun, tai nuorten kielellä hengailun kriteerit täyttävät vaihtoehdot ”Ei ole muutakaan tekemistä” ja ”On hauskaa mennä välillä vain katsomaan mitä siellä tapahtuu” valitsi 36% ja 34%. Järjestetyn viikonlopputoiminnan puutteesta kertoo omalta osaltaan varsin alhainen lukema, vain joka neljännes valitsi yhdeksi motiivikseen kohdan ”Välillä on viikonloppuisin hauskaa ohjelmaa”. Yhteisöllisyyden tunne ja uusiin ihmisiin tutustuminen korostuu ryhmähaastatteluissa:

”Täällä on mun mielestä semmonen tosi yhtenäinen fiilis kun vaikka pelataan jotain Skipboo, vaikka siellä on semmosia ihmisiä ketä ei tunne, sitten on ohjaajia, niin siinä tutustuu uusiin ihmisiin ja sitten mun mielestä se on tosi hyvä että kaikki rohkastuu olemaan vieraitten ihmisten kaa.” (Tyttö 15 vuotta, Malminkartano)

”Mitä täällä talolla voi tehdä, niin täällä voi nähdä kavereita tai tutustua uusiin ihmisiin.” (Poika 16 vuotta, Kannelmäki)

”Ohjaajat, ne tuo niinku piristävää mieltä. Ja sitten noi kaikki biljardit ja pingikset sun muut. Se on hyvä jos on nuorisotalo lähellä niin se on ihan erilaista kuin kököttää kotona sohvalla, silleen että ei jaksa tehdä mitään, mut sitten mä oon taas ilonen kun mä oon silleen ai niin nuorisotalo on auki ja mä voin tulla tänne hengaa.” (Poika 13 vuotta, Malminkartano)

On siis selkeää, että nuorisotalolle tullaan tekemisen ja sosiaalisuuden perässä. Kavereiden lisäksi mahdollisuus törmätä eri-ikäisiin nuoriin ja olla ryhmässä on olennainen osa nuorisotalotyön tavoitteita (Kiilakoski 2011, 198). Kuitenkin vastauksista voidaan tulkita, että 20% ei tule nuorisotalolle kavereiden takia, käy siellä yksin tai ei koe muita kävijöitä kavereikseen. Vaikka se kertoo osittain yksinäisyydestä, se myös kertoo val-

litsevien talokulttuurien avoimuudesta. Tässä ei ollut alueellisia eroja eikä käytäntötyydytyksellä ollut vaikutusta vastausmääriin, joten voidaan todeta, että taloille on kohtuullisen helppo tulla, vaikka uusien kavereiden saaminen ei niin yksinkertaista olekaan.

90% helsinkiläisillä 8-9-luokkalaisilla nuorilla on vähintään yksi todella hyvä ystävä (Nuorten hyvinvointikertomus 2017). Tämän valossa voidaan tehdä johtopäätös, että alueen nuorisotalojen kävijäkuntiin on hakeutunut tilastollisesti suuri määrä nuoria jotka eivät tähän joukkoon kuulu, tai heidän ystävät eivät syystä tai toisesta halua nuorisotalolla käydä. Nuorten tuottaman toiminnan lisääminen parantaisi selkeästi myös mahdollisuuksia kontakteihin toisilleen tuntemattomien nuorten kesken, ja täten helpottaisi uusien ystävyysuhteiden luomista. Jo pelkästään nuorten hyvinvoinnin näkökulmasta tälle on siis selkeä tarve, nuorten positiivisen kasvun ja kehityksen riippuen myös kavereista ja yhteenkuuluvuuden tunteesta (Nuorten hyvinvointikertomus 2017).

4.2 Talokokous

Toiminnan mahdollistamisen foorumia, talokokousta koskevien vastauksien tarkastelussa kävi ilmi mielenkiintoinen tulos. Alueen nuorisotalojen ohjaajilla on ollut vahva mielikuva siitä, että nuoret eivät kyseistä tapahtumaa juurikaan arvosta, ja tämä perustuu pitkäaikaiseen nuorten välinpitämättömän käytöksen havainnointiin sekä suoraan palautteeseen. Tämä ei kuitenkaan täysin vahvistu kyselyn tuloksissa. Uudelleenkoodaamalla sanoiksi positiivisten kysymysten hymynaamoilla esitetyt vastausvaihtoehdot voidaan todeta, että selkeä enemmistö vastaajista on täysin tai osittain samaa mieltä, että talokokous on tärkeä, demokraattinen, avoin ja toimiva. Vastaajien alhaisempi määrä verrattuna kyselyn kokonaisvastaajien määrään selittyy sillä, että vastaajien joukossa oli paljon uusia kävijöitä jotka eivät ole vielä muodostaneet käsitystään talokokouksesta. Tämä kävi ilmi kyselyiden täyttämisen aikana.

7. Mitä mieltä talokokouksesta?

Vastaajien määrä: 38

						
Se on tosi hyödyllinen	32%	30%	32%	5%	0%	Se on ihan turha
Ohjaajat kertoo siellä tärkeitä asioita	32%	54%	14%	0%	0%	Ohjaajat vain lässyttävät omiaan
Siellä päätetään yhdessä asioita	68%	22%	8%	3%	0%	Ei siellä mitään päätetä
Talokokouksessa voi rohkeasti sanoa oman mielipiteensä	51%	32%	8%	3%	5%	Ei siellä uskalla sanoa mielipidettään
Talokokous toimii hyvin	36%	36%	19%	6%	3%	Talokokous ei toimi ollenkaan
Tulen mielelläni talokokoukseen	28%	25%	22%	19%	6%	Inhoan talokokouksia

Taulukko 1. Nuorten mielipiteitä nuorisotalon talokokouksesta. *

Talokokouksen hyödyllisyys ja toimivuus saivat jonkin verran kritiikkiä osakseen, mutta ainoastaan viimeinen kohta, jossa kysyttiin kuinka mielellään nuori tulee talokokoukseen, keräsi huomioitavaa negatiivista mielipidettä. Siinäkin vastausten keskiarvo painottuu kuitenkin positiivisen puolelle.

”Se on niinku ihan hyvä mutta sitten se on tylsä.” (Poika 13 vuotta, Kannelmäki)

”Siellä on niin paljon ihmisiä ja sitten porukan pitää olla hiljaa niin se on tosi vaikeeta joillekin, mut kyllä siellä kun puhutaan asiaa niin kyllä se mun mielestä on hyödyllinen, että kun puhutaan vaikka jostain yönuorisotalosta, ja sitten saa niinku intoo siitä, niin se kyllä on silleen järkevää.” (Tyttö 15 vuotta, Malminkartano)

”No sieltä saa hyödyllistä tietoo mut sinne ei ikinä jaksu mennä, vaikka ei siinä pitäis kun mennä istuu sohvalle, Mutta jos on tiedätsä koukussa johonkin vaikka peliin, niin ei halua mennä talokokoukseen kun pitää lopettaa.” (Poika 13 vuotta, Malminkartano)

*Huom. pyörityksistä johtuen kokonaisluku ei ole 100 kaikissa kohdissa.

Voidaan siis todeta, että pohjimmiltaan nuoret kokevat talokokouksen tärkeäksi vaikei se heidän lempiasiansa nuorisotalolla olekaan. Toimintaa tuottavien nuorten määrän lisäämisen näkökulmasta tämä on positiivinen tulos, sillä talokokous on kuitenkin lähtökohtaisesti se paikka, jossa päätetään yhteisesti järjestetystä tekemisestä. Vaikka kyseinen formaatti on todettu kankeaksi, jopa pakko-osallistavaksi jo vuosia sitten, sen tilalle uuden innovoiminen on ollut haasteellista (Kiilakoski 2011, 209).

Ryhmädynaamista kitkaa on hieman havaittavissa mm. kohdassa ”Talokokouksessa voi rohkeasti sanoa oman mielipiteensä”, johon täysin samaa mieltä on vastannut 51% ja osittain samaa mieltä 32%. Uskalluksen puute avata suunsa muiden edessä nousee myös ryhmähaastatteluissa:

”Niitä ujostuttaa tai niitä ahdistaa, että ne ei uskalla.” (Poika 16 vuotta, Kannelmäki)

”Yleensä talokokouksen jälkeen tullaan sanomaan ne vastaukset mitä haluaa, koska välttämättä kaikki ei uskalla tai halua sanoa kaikkien edessä vaikka jotain ruokatoivetta.” (Tyttö 15 vuotta, Malminkartano)

Ohjaajana olen monta kertaa havainnut nuorten kokevan talokokouksen sosiaalisesti painostavaksi, sillä kenen tahansa mielipiteet saattavat joutua välittömän kritiikin kohteeksi. Vaikka rohkeutta tämänlaisessa tilanteessa osoittava nuori lisääkin omia toimintamahdollisuuksiaan, epäonnistumisen tunne puolestaan saattaa lamauttaa potentiaalisen toimijan (Hallamaa 2017, 81). Tämä ei kuitenkaan näytä erityisesti vaikuttavan osallisuuden tunteen konkretisoitumiseen talokokouksessa, sillä ”Siellä päätetään yhdessä asioita” täysin samaa mieltä vastasi varsin suuri määrä, 68%.

Mutta parannettavaa löytyy, ja ennen kaikkea osallistumisviihtyvyydessä. Tällä voidaan vaikuttaa muihinkin osa-alueisiin, rennompi ilmapiiri saattaa helpottaa omien mielipiteiden ilmaisua ja tämän myötä nostaa yhdessä asioista päättämisen tunnetta.

4.3 Toiminnan järjestäminen

Tällä hetkellä toimintatapoihin kuuluu, että nuorille tarjotaan mahdollisuus yhteisen toiminnan järjestämiseen lähtökohtaisesti perjantaisin tai lauantaisin. Kolmasosa vas-

taajista oli kuitenkin sitä mieltä, että sitä voisi olla useamminkin. Jo pelkästään nykyisiä toiminnan raameja venyttämällä voitaisiin saada lisäystä nuorten tuottaman toiminnan määrään.

”Jos tulee vaikka joku joka haluaa pitää keskiviikkona jonkun jutun, niin mun mielestä se onnistuis kun ei aina välttämättä perjantaina joka kerralla tehdä jotain.” (Tyttö 15 vuotta, Malminkartano)

”Tyyliin perjantaina katotaan leffaa, mutta ihan sama mikä muu päivä, niin aina olis semmoinen että nuoret järkkäis yhen päivän ajan nutan (nuorisotalon) toiminnan ja tehtäis jotain.” (Poika 13 vuotta, Malminkartano)

Lisäksi tähän asti on painotettu nuorten roolia toiminnan ideoinnissa, suunnittelussa ja toteuttamisessa. Nämä ovat kolme kriteeriä joiden tulee täyttyä, jotta nuori voidaan laskea toimintaa tuottavaksi nuoreksi nuorisopalveluiden tunnuslukukriteerien mukaan. Aineistosta käy kuitenkin selkeästi ilmi, että ylivoimainen enemmistö nuorista toivoo ohjaajien olevan mukana jokaisessa vaiheessa.

9. Kerro mielipiteesi järjestetystä toiminnasta, kenen pitäisi...

Vastaajien määrä: 50

	Nuoret	Nuoret ja ohjaajat yhdessä	Ohjaajat
Päätää mitä tehdään	24%	74%	2%
Suunnitella toiminta	16,33%	71,43%	12,24%
Järjestää / ohjata toiminta	10,42%	62,5%	27,08%

Taulukko 2. Nuorten mielipiteitä toiminnan tuottamisprosessin roolituksesta.

Tämän hetken yleisin skenaario on, että torstain talokokouksessa nuorille tarjotaan mahdollisuus esittää viikonlopputoiminnan suhteen ehdotuksia, joita vastuussa oleva ohjaaja tarvittaessa moderoi. Ideoita ei aina luonnostaan tule ja niitä joutuu kalastelemaan, ja usein ohjaajat myös tarjoavat suoraan helposti toteutettavia vaihtoehtoja kuten ruoanlaittoa tai peliturnauksia. Seuraavaksi päätetään nuori tai nuoret, jotka ottavat toiminnan vastuulleen, ja tähän sidotaan usein yksi ohjaaja mukaan. Ohjaajan rooli on lähinnä opastaa ja valvoa, sillä nykyiset nuoret eivät osaa vielä itsenäisesti pyörittää

toimintaa. Kokemus on opettanut, että ilman ohjaajan läsnäoloa syntyy usein epäselviä tilanteita, joita nuoret eivät kykene itse ratkaisemaan. (Autio 2019.)

Yllä mainitun esimerkin perusteella ei tule yllätyksenä, että vain yksi neljäsosa vastaajista toivoo nuorille monopolia toiminnan päätösvallan suhteen. Selkeästi suurin osa on sitä mieltä, että ohjaajien pitäisi olla mukana tässä vaiheessa niin kuin tähänkin mennessä, ja ryhmähaastatteluista nousee kehitysehdotuksia:

”No just sen takia kun ei yleensä nuoret oikein keksi mitään, että jos ne keksii, niin sitten se on sama idea mitä on tehty jo monta kertaa peräkkäin. Niin sitten jos ne keksis ohjaajan kanssa, niin se ohjaaja huomauttaa että hei meidän ollaan pidetty toi pingisturnaus vaikka 16 kertaa viikossa, että ehkä jotain erilaista. Ja sit ohjaaja ehdottaa ja sitten se nuori on sitä mieltä että onks se hyvä idea että tykkääkö se siitä. Että niinku sais yhdessä päättää.” (Poika 13 vuotta, Malminkartano)

”No jos vaikka joku pieni ryhmä, ohjaaja ja pari nuorta puhuisi jostain vaikka mitä tehtäis ruokaa, jos ohjaajalta tulisi hyviä ideoita niin voitais mieltii yhdessä, vaikka muokkaa sitä että siitä tulis niinku hyvä. Kun jos niillä nuorilla ei oo mitään ideaa ja ohjaajalla on idea ja sitten nuori sanoo että joo, sitten mun mielestä se toimisi.” (Tyttö 15 vuotta, Malminkartano)

Ideoinnin haasteiden lisäksi nuoret tunnistavat osaamisensa rajat myös suunnittelu- vaiheessa, ja toteutuksen suhteen luottoa löytyy selkeästi enemmän ohjaajien kuin nuorten itsenäisesti järjestämän toiminnan suuntaan. Yksi haastatelluista nuorista käyttää bingoa esimerkkinä perustellakseen kenen pitäisi pitää ohjat kädessä:

”Mun mielestä ohjaaja varmaan. Emmä tiiä, varmaan just siinä reiluuden takia. Nuoret on niinku että auttaa kaverii, se näkee sen lapun ja sen numeron mikä siinä näkyy, se tarvii esim. seiskan, niin se äijä näkee sen seiskan ja yrittää pyörittää niin että se jää siihen juttuun.” (Poika 16 vuotta, Kannelmäki)

Aineistosta nousee enemmänkin haasteita nuorten toimijuuden toteutumiselle. Vain 40% vastaajista tiesi, että he voivat halutessaan järjestää nuorisotalolla jotain muuta-kin perinteisen kokkaustuokion tai videopeliturnauksen sijaan. Kielteisen tai epävarman vastauksen antaneet kertoivat yleisimmäksi syyksi tähän sen, että he ovat käyneet nuorisotalolla niin vähän aikaa, että eivät ole vielä tietoisia kaikista mahdollisuuksista (53%). Tämä todentuu myös vertaamalla tulosta kävijäkunnan tuoreuteen.

”No jos on vaikka jotain uusia kävijöitä jotka on just tullu, vaikka kuukauden käynyt nutalla, tieto ei vielä tuu ihmisille.” (Tyttö 15 vuotta, Malminkartano)

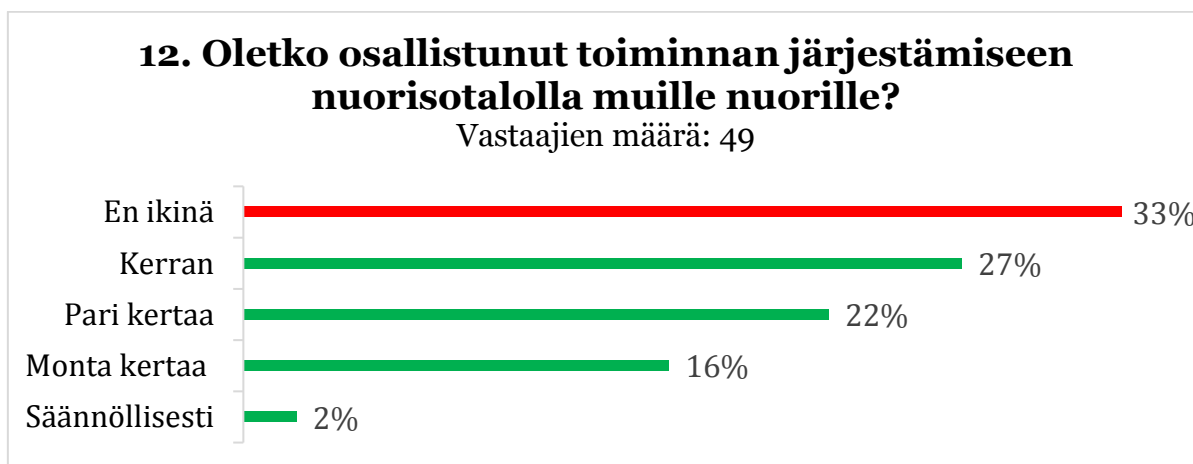
Kannelmäen ryhmähaastattelu tukee tätä tulosta, kaksi vanhempaa kävijää tiesi mahdollisuuksista ja kaksi uutta oli epävarmoja. Toiseksi yleisin syy oli uskomus, että vain tietyt aktiivinuoret saavat järjestää toimintaa (30%). Tämä antaa vihjeitä siitä, että osa nuorista saattaa kokea talolla tietynlaisen sisäpiirin, johon he itse eivät kuulu. Tämä on merkki vasta kehityksen alkuvaiheessa olevasta ryhmästä (Kopakkala 2011, 59). Ulkoryhmään kuulumisen tunne voi osaltaan vähentää kiinnostusta toimintaan (Mäki-salo-Ropponen 2016, 10). Kolmantena oli mainittu, että ohjaajat eivät ole kertoneet tällaisesta mahdollisuudesta (17%), mutta tämä on tekijä mikä tulee ottaa huomioon myös muiden syiden kohdalla – selkeästi aiheesta ei puhuta ohjaajien toimesta riittävän usein ja avoimesti, jos uudet kävijät eivät ole siitä tietoisia tai kuvittelevat toiminnan järjestämisen olevan joidenkin luottonuorten etuoikeus.

”Ei joka viikko, tai joka päivä kun täällä käy niin välttämättä kerrota sitä kaikille, että joo nyt voisitte vaikka ehdottaa mitä tehdä, tai no talokokouksessa kerrotaan kyllä, mutta yleisesti ei mun mielestä. Ainaskaan mä en ole ikinä kuullut yleisesti että täällä sanottaisiin että ehdottakaa mitä halutte tehdä.” (Tyttö 15 vuotta, Malminkartano)

Täytyy ottaa vielä huomioon, että osaa kävijöistä (10%) tieto toiminnan järjestämisen mahdollisuuksista ei yksinkertaisesti kiinnosta. Heillä on omat motiivinsa tulla nuorisotalolle.

”Niitä ei kiinnosta, niillä ei oo kotona tietokonetta tai pleikkaria millä pelata niin sit ne tietää että nuta on auki ja menee sinne eikä halua vastata mihinkään, kun ne vaan halua pelaa sitä peliä.” (Poika 13 vuotta, Malminkartano)

4.4 Nuorten toimijuus

Kuvio 4. Nuorten osallistumistiheys toiminnan järjestämiseen nuorisotalolla.

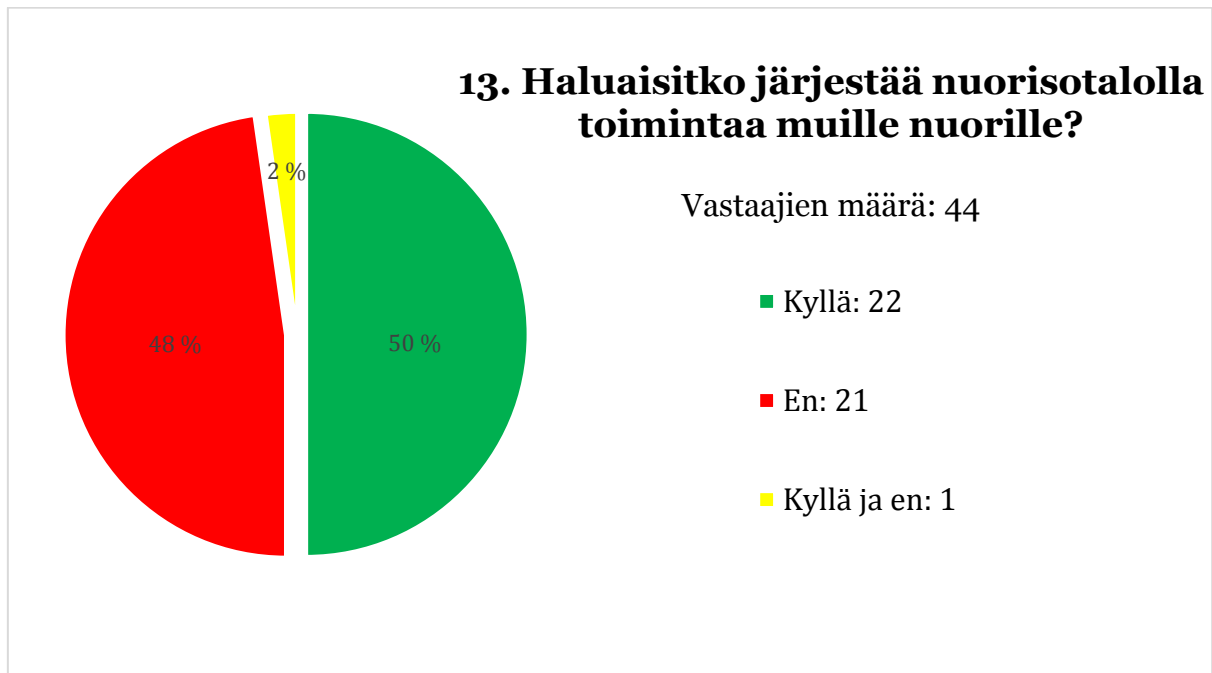
	En ikinä	Kerran	Pari kertaa	Monta kertaa	Säännöllisesti
Alle vuoden (n=19)	56%	33%	11%	-	-
1-2 vuotta (n=12)	25%	17%	58%	-	-
2-3 vuotta (n=11)	9%	37%	18%	36%	-
3-5 vuotta (n=5)	40%	20%	-	40%	-
yli 5 vuotta (n=3)	-	-	-	67%	33%

Taulukko 3. Nuorten osallistumistiheys suhteessa nuorisotalolla vietettyyn aikaan.

Nuoresta kävijäkunnasta huolimatta suurin osa on kuitenkin joskus osallistunut toiminnan järjestämiseen jollain tavalla. Vain kolmasosa vastasi, että ei ole ikinä ollut tämänlaisessa roolissa, eikä ristiintaulukointi yllätä että näistä vastaajista reilu puolet on uusia kävijöitä. Monta kertaa toimintaa järjestäneitä nuoria löytyy vasta yli kahden vuoden asiakkuuden jälkeen, joten vastuuroolin ottaminen on selkeästi satunnaista yleisen kävijäkunnan keskuudessa.

Gretschelin nuorisotaloasiakkaiden osallistumisen portaililla määriteltynä alle puolet nuorista täyttää toimijan tai sitoutuneen toimijan kriteerit. Toimija toisinaan myös itse osallistuu asioiden järjestämiseen, ja säännöllinen toimija nimensä mukaisesti säännöllisesti (Gretschel 2007, 194-195). Tällöin kerran toiminnan järjestämiseen osallistunut nuori ei vielä täytä varsinaisen toimijan määritelmää.

Tämänhetkinen tahtotila roolin ottamiseen toiminnan järjestämisessä jakaa nuorisotalon kävijöitä, mikä käy ilmi seuraavista kaavioista:

Kuvio 5. Nuorten halukkuus osallistua toiminnan järjestämiseen.

Kuvio 6. Tarkennuksia nuorten halukkuuteen osallistua toiminnan järjestämiseen.

Melkein puolet vastaajista (48%) ei halua itse järjestää toimintaa nuorisotalolla, ja syyt ovat melko yksiselitteisiä: joko haluaa mieluummin osallistua, tai ei kiinnosta. Tämä on mielestäni ihan ymmärrettävää, sillä eihän lähtökohtaisesti kaikki aikuisetkaan halua järjestää illanistujaisia tai juhlia, organisoida yhteisiä harrastuksia tai ylipäätään toimia yhteisen hyvän vuoksi saamatta siitä itse mitään muuta kuin hyvän mielen. Jotkut yksinkertaisesti tulevat mieluummin valmiiseen pöytään.

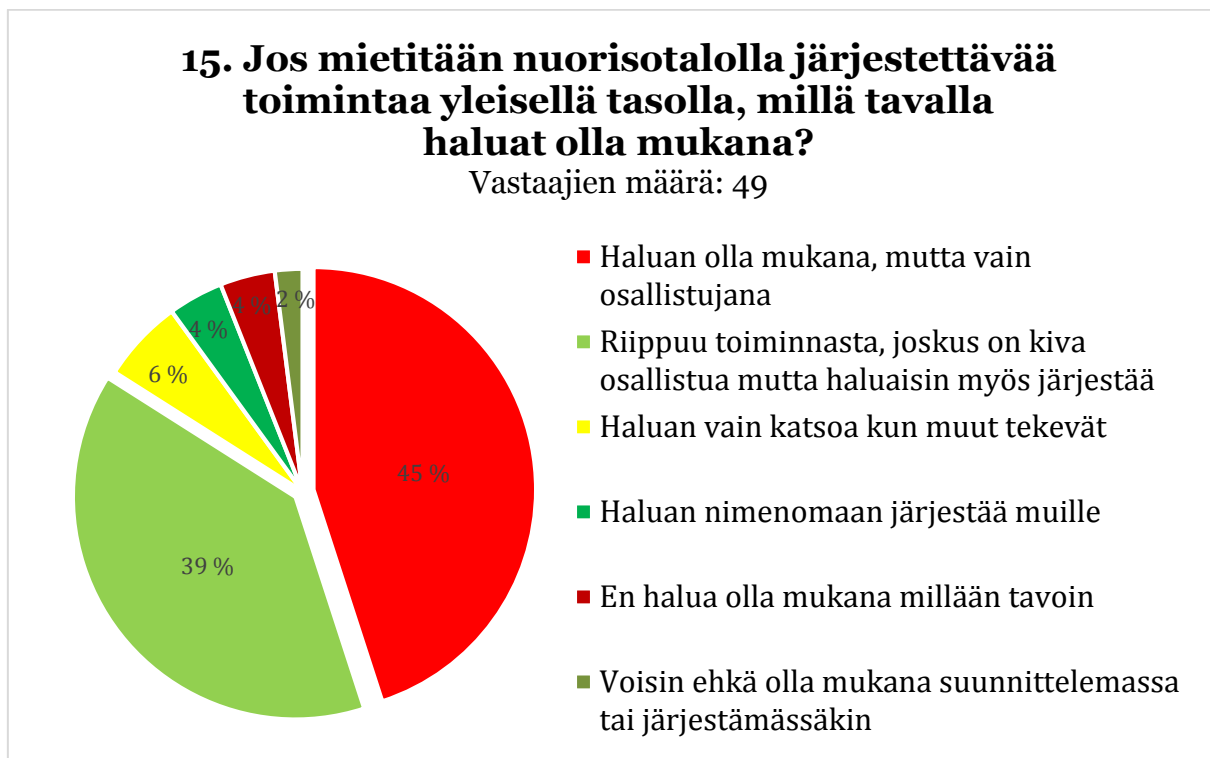
Tärkeä huomio nousee tarkastellessa tarkempia vastauksia: vain 20% vastaajista suhtautuu aiheeseen varauksetta. Kaikki muut olivat valinneet joko yhden tai useamman vastausvaihtoehdon, joka sisälsi jonkin haasteen heidän toimijuuttaan kohtaan. Suurimmiksi esteiksi koettiin halu osallistua myös itse, tunne siitä että ei oikein tiedä mitä voisi tehdä ja yksinkertaisesti osaamisen puute. Nämä tulokset tukevat selkeästi ai-
neistosta aikaisemmin nousutta tietoa, että nuoret kaipaavat huomattavan paljon ohjaajien tukea toiminnan järjestämisessä.

Kuvio 7. Mielekkäimmät toiminnot nuorisotalolla.

Mieluisia toimintoja kartoittaessa tulokset eivät erityisemmin huomiota herätä. Jo monta kertaa aikaisemmin mainitut peliturnaukset ja yhteinen ruoanlaitto ovat edelleen suosituimpien joukossa, ehkä hieman yllättäen harvemmin järjestetyt tietokilpailut nousevat kolmanneksi suosituimmaksi. Toive bileistä ja discoista selittynee Kannelmäen nuorisotalolla vuosikaudet järjestetyllä Club Megapartylla, joka siirtyi syksyllä 2018 Vuosaareen. Elokuva- ja teemaillat keräsivät myös kohtuullisesti valintoja,

mutta harmillisesti avoimia vastauksia ts. uusia ideoita tuli tässä vain muutama, ja jokainen niistä tuki jo valmiiksi annettuja vaihtoehtoja.

Kuvio 8. Nuorten tahtotila omasta toimijuudestaan nuorisotalotoiminnassa.

Järjestettyyn toimintaan suhtautumista kartoittava kysymys tukee melko vahvasti aikaisempia tuloksia, mutta tuo siihen myös hieman eri näkökulmaa. Vain pieni osa nuorista, jotka ovat kiinnostuneet toiminnan järjestämisestä, haluavat pitäytyä pelkästään suunnittelu- tai toteutusroolissa. On siis tärkeää ottaa huomioon, että toiminnan järjestämistä markkinoidessa ja sitä suunniteltaessa myös vastuuroolin ottaville nuorille tarjotaan mahdollisuus olla mukana toiminnassa osallistujan roolissa. Taas kerran tämä korostaa ohjaajan mukanaolon tärkeyttä tämän pystyessä esimerkiksi tauottamalla mahdollistamaan nuoren tuplaroolituksen.

4.5 Nuoriso-ohjaajat

Mielipiteitä ohjaajien toiminnasta kartoittavassa positiokysymyksessä tulokset painotuvat vahvasti positiivisen puolelle. Yli 90% oli täysin tai osittain samaa mieltä, että

ohjaajat tekevät tosi paljon nuorten kanssa, kuuntelevat kaikkien mielipiteitä sekä pyrkivät aina toteuttamaan nuorten toiveet. Tämä oli yksi harvoja kysymyksiä, jonka toisinaan nostin esille aineistonkeruuvaiheessa kyselyn täyttämistä aloittaessa saatesanoin, että toivon mahdollisimman rehellisiä vastauksia jotta ohjaajat voivat parantaa toimintaansa. Tämä huomioon ottaen tulokset voidaan ottaa varsin rehellisenä palautteenä. Ensimmäinen kohta jossa ilmenee huomattavampaa hajontaa, ”Ohjaajat kannustavat nuoria järjestämään toimintaa”, 27% sijoitti vastausvaihtoehdonsa em. väittämän ja ”Ohjaajat eivät taida haluta mitään ylimääräistä talolle” välimaastoon. Vaikka loput 73% vastasi positiivisen puolelle, tässä on havaittavissa kehittymisen tilaa sosio-kulttuurisen innostamisen näkökulmasta.

”Ohjaajat vois niinku sanoo että se ei oo mikään tyhmä teko se juttu mitä järjestetään. Että on niinku erilaisia juttuja mitä järjestetään ja ne on mukavia.” (Poika 16 vuotta, Kannelmäki)

Suurin kehityskohde löytyy selkeästi väittämän ”Ohjaajien pitäisi tehdä enemmän nuorten kanssa” kohdalla, josta 64% oli täysin tai osittain samaa mieltä. Hieman ristiriitaisesti siis nuoret kokevat, että ohjaajat tekevät paljon heidän kanssaan ja toimivat reilusti, mutta silti ovat selkeästi sitä mieltä, että ohjaajien pitäisi olla vieläkin aktiivisempia. Syitä tähän ristiriitaan ei löydy aineistosta joten se jää spekulointivaraan, mutta vastaukset joka tapauksessa painottavat jo monesti koko kyselyn tulosten tarkastelussa noussutta huomiota: ohjaajien ja nuorten yhteinen toiminta koetaan tärkeäksi.

”Mä oon ton kannalla että pitäisi tehdä enemmän, koska nuoret saisi siitä hyvän mielen tietysti ja sitten jos tulee nutille vaan hengaa eikä oo mitään tekemistä, niin olis jotain tekemistä, laittaa ruokaa tai tällasta, niinku Kantussa vaikka perjantaisin jossain vaiheessa aina nuoret ja ohjaajat teki ruokaa yhdessä.” (Tyttö 15 vuotta, Malminkartano)

4.6 Toimijattomuuden syyt

Kuvio 9. Syitä nuorten toimijattomuuteen. Huom. vastausvaihtoehtojen kuvauksia yksinkertaistettu tilankäytön vuoksi.

Tähän asti kysely on kartoittanut tekijöitä, jotka voivat vaikuttaa nuorten osallistumiseen toiminnan tuottamiseen. Kysymys 17 heittää lopulta pallon suoraan nuorille monivalinnalla: ”Mitkä luulisit olevan suurimmat syyt, että nuorisotalolla on niin vähän nuorten järjestämää toimintaa?”. Tässä vaiheessa tulee ilmi vielä varsin olennaista uutta tietoa: yleisimmäksi syyksi paljastuu yli joka toisen nuoren valitsema vaihtoehto ”on vaikeaa keksiä hyviä ideoita tekemiselle”. Tämä tulos vie heti ajatukset vuoden 2018 kevääseen, jolloin kuten johdannon luvussa 1.3 kuvailin, nuorten järjestämä toiminta oli kaventunut lähes ainoastaan urheiluvideopeliturnausten järjestämiseen sekä kanan ja riisin kokkaamiseen. Tilanne ei ole selkeästi nuorten mielestä ole juurikaan muuttunut.

Syitä tähän voidaan löytää talojen nykyisestä nuorehkosta kävijäkunnasta, jolla ei ole niin paljon kokemusta aktiivisesta toiminnan järjestämisen kulttuurista. Tätä tukee myös seuraavaksi yleisin valittu vaihtoehto ”Ketään ei kiinnosta toiminnan järjestäminen, ainoastaan osallistuminen” 33%. Ryhmädynaamiset jännitteet saattavat myös saada omat ideat tuntumaan huonoilta, jos ne poikkeavat totutusta. Joka neljäs nuori

valitsikin riskin joutua muiden pilkan kohteeksi yhdeksi syyksi toiminnan vähyyteen. 19% koki ohjaajien vetämän toiminnan olevan niin hyvää, ettei nuorten kannata järjestää itse toimintaa. Ryhmähaastatteluiden aineisto syventää vastauksia:

”Mitä jos nuoret ei halua vetää mitään ohjelmaa? Koska ne oottaa että ohjaajat vetäisi ja nuorilla ei oo mitään ideoita.” (Poika 13 vuotta, Malminkartano)

”Koska ei keksi mitään.” (Poika 15 vuotta, Malminkartano)

”No joskus tulee joku idea että olis vaikka pingisturnaus, niitä on ollutkin, mutta en mä sitten tiedä miten ne toteutettaisiin, ja tulisko sinne osallistujia, mä ajattelisin silleen että onks tässä mitään järkeä, jaksaisko oikeesti ja näin.” (Tyttö 15 vuotta, Malminkartano)

”Joku pelkää että ei kukaan tuu mukaan.” (Poika 14 vuotta, Kannelmäki)

Nämä tulokset tukevat jo tässä tutkimuksessa saatua tietoa siitä, että nuorten ja ohjaajien yhteistoimintaa pitäisi tiivistää nuorten kokemien rajoitteiden purkamiseksi. Talokokouksessa päätetyt asiat voivat jäädä toteutumatta muiden nuorten halventavan käytöksen pelossa (Gretschel 2011, 25). Muutenkin kaikkiin edellä mainittuihin suurimpiin syihin voidaan ohjaajien toiminnalla vaikuttaa: ohjaajat voisivat olla aktiivisempia nuorten ideoiden ruokkimisessa, he voisivat kannustaa enemmän muita nuoria osallistumaan toisten nuorten järjestämään toimintaan sekä panostaa ryhmädynaamisten haasteiden lieventämiseen, jotta ideointi- tai järjestämisvaiheessa itsensä liikoon laittavat nuoret eivät joutuisi muiden negatiivisten kommenttien kohteeksi.

”Miks nuoret ja ohjaajat kannattais tehdä yhdessä on se että just jos nuorilla ei oo mitään ideaa päässä, ja sitten jos se ohjaaja ehdottaa jotain, ja nuori on silleen että ok tehdään tälleen mutta laitetaan siihen pieni tommonen juttu ja suunnitellaan se yhdessä.” (Poika 13 vuotta, Malminkartano)

”Mä oon huomannu monta kertaa että nuorella ei oo mitään ideaa, mutta ohjaajalla on joku hyvä idea, sitten se niinku yhdistetään siihen meidän ideaan ja se muuttuu paremmaks. Oon huomannu että se niinku auttaa.” (Tyttö 15 vuotta, Malminkartano)

Loput vastausvalinnoista asettuivat kymmenen prosentin pintaan ja sen alle, joten niiden analyttinen painoarvo ei ole niin oleellinen. Vain yksi nuori valitsi avoimen vastausvaihtoehdon, mutta se ei tuottanut huomion arvoista dataa.

Ristiintaulukoimalla yleisimpiä toimijattomuuden syitä vastaajien iän mukaan löytyy vielä yksi mielenkiintoinen havainto.

	Ideoinnin vaikeus	Ketään ei kiinnosta	Pilkan riski
13 tai alle (n=14)	64%	36%	29%
14 vuotta (n=15)	64%	29%	21%
15 vuotta (n=11)	50%	20%	20%
16-18 vuotta (n=10)	40%	50%	40%

Taulukko 4. Toimijattomuuden syitä iän perusteella.

Hyvien ideoiden keksimisen vaikeus tippuu luonnollisesti iän kasvaessa kun altistuu monipuolisemmalle toiminnalle. Myös toiseksi ja kolmanneksi yleisimmät syyt, ”ketään ei kiinnosta toiminnan järjestäminen” ja ”muut nuoret voivat pilkata” laskevat vuosien karttuessa, kunnes yllättäen 16 vuotta ja sitä vanhemmat kokevat kyseiset tekijät huomattavasti aikaisempaa vakavimmiksi. Mitä enemmän nuorilla on ikää, sitä todennäköisempää on heidän muodostamansa ryhmän tiiviys, ja tässä saattaakin olla taustalla ryhmädynaamisesta näkökulmasta muuten toimivan ryhmän varjopuoli, ryhmäajattelu.

Kyseinen ilmiö voi syntyä tiiviissä ryhmässä silloin, kun ryhmän jäsenyys ja yhtenäisyys koetaan tärkeämmäksi kuin omien erilaisuuksien esille tuominen. Psykologi Irving Janisin 70-luvulla luoma käsite tarkoittaa tiiviin ryhmän jäsenten tapaa muodostaa mielipiteensä sen perusteella mitä olettavat muiden jäsenten ajattelevan, ryhmän hyväksynnän ulkopuolelle joutumisen pelossa. (Kopakkala 2011, 77-78.) Kuten aikaisemmin yleisemmällä tasolla toimijattomuuden syitä tarkastellessa totesin, ohjaajilla on työnsarkaa ryhmän ohjaamisessa jännitteiden purkamiseksi, ja se näyttää korostuvan vanhempien kävijöiden kohdalla.

4.7 Talokokouksen kehittäminen

Vielä kerran talokokouksen pariin palaava suora kysymys tukee jo aikaisemmin analyysissa ilmi käynyttä seikkaa: 71% nuorista on sitä mieltä, että talokokous on hyvä sellaisenaan kuin se nyt on. Kehitysideat painottuvat osallistumisviihtyvyyteen tarjoilujen merkeissä (21%), talokokouksen lyhyempään keston (18%) ja parempiin istumismahdollisuuksiin (13%). Myös toive nuorten ehdotusten keräämisestä ennen talokokousta (13%) on huomionarvoinen, siitä voitaessa vetää yhtäläisyyksiä nuorten kokemuksiin haasteisiin hyvien ideoiden keksimisessä.

”Kysyy ihan vaan suoraan millon vaan. Kysyy yksityisesti.” (Poika 14 vuotta, Kannelmäki)

”Vois mennä vaik kysyy... mitä toiveita teillä on.” (Poika 16 vuotta, Kannelmäki)

Ne nuoret, jotka valitsivat tässä kysymyksessä vaihtoehdon talokokouksen lyhentämisestä, lopettamisesta tai vapaaehtoisuudesta, ohjattiin vielä ylimääräiseen kysymykseen jossa tiedusteltiin heidän ehdotustaan talokokouksen korvaamiseksi. Avoimet vastaukset eivät kuitenkaan tuottaneet juurikaan käyttökelpoista lisätietoa, eikä ryhmähaastatteluillakaan päästy aiheessa hirveän pitkälle.

”Mun mielestä se on ihan hyvä miten se on nyt.” (Poika 16 vuotta, Kannelmäki)

”Ois aina jotain safkaa tarjolla.” (Poika 15 vuotta, Malminkartano)

Konkreettisia kehittämissuhteita tuli jonkin verran, mutta ne painoutuivat lähinnä omatoimiseen talon sisäisen viestinnän seuraamiseen, jonka riskiksi olen työkokemuksen perusteella todennut heikon tavoitettavuuden.

”Kaikki vaan taululle. Ja pistää ihmiset vaan kattomaan siitä.” (Poika 14 vuotta, Kannelmäki)

”Jos vaikka jossain seinällä on lappu että kerro idea mitä haluaisit tehdä täällä nutalla, tai sellasia missä ois informaatiolappuja, niin mun mielestä se helpottais asiaa.” (Tyttö 15 vuotta, Malminkartano)

4.8 Vapaa ideointi

Vapaa ideointi uudesta tai pitkään aikaan järjestämättömästä toiminnasta keräsi ehdotuksia 23 vastaajalta. Mielenkiintoista oli bingon suosio 5 ehdotuksella, jotka nousi esille sekä kyselytutkimuksesta että haastatteluissa:

”Ennen meillä oli keskiviikkoisin Mummobingo, jonka paluusta on silloin tällöin puhuttu. Palkinnot olivat kivoja, kaikki osallistuivat ja se oli yksi tapa lisätä ohjelmaa muuten ohjelmavapaalle keskiviikolle.” (Avoin vastaus kyselylomakkeessa)

”Niin mä oon miettiny että vois olla vaikka bingoturnaus? Mä muistan kun mä tulin tänne, niin ensimmäistä kertaa täällä pelattiin bingoa.” (Poika 16 vuotta, Kannelmäki)

Erilaiset tietokone- ja konsolipeliturnaukset saivat kootusti 4 ehdotusta. Tämä ei niiden yleisen suosion valossa juurikaan yllätä, mutta on kuitenkin hyvä tietää, että ohjattua toimintaa niiden ympärillä kaivataan lisää. Jonkinlaisia bileitä tai discoa ehdotti 3 nuorta, mikä on ymmärrettävää Kannelmäestä poistuneen Club Megapartyn takia. Jalkapallon tai koripallon peluun mahdollistava salivuoro nousi ilmi kahdessa ehdotuksessa, tämänlainenkin oli Malminkartanossa vuonna 2018 nuorten käytettävissä mutta se jouduttiin ikävä kyllä lopettamaan. Retkiä ja yleisesti ottaen turnauksia ehdotti myös kaksi nuorta, kaikki muut ideat jäivät yksittäisten ehdotusten tasolle. Suurin osa näistä perustui johonkin jo aikaisempaan toimintaan ja varsinaisia uusia ideoita tuli vain muutama, tässä taas kerran korostui nuorten kokema ideoinnin haaste. Tästä huolimatta kyseiset avoimet vastaukset edustavat nuorten tämänhetkisiä konkreettisia toiveita toiminnan suhteen, joita ohjaajat voivat harkinnanvaraisesti saman tien lähteä työstämään nuorten kanssa eteenpäin nopean reagoinnin näkökulmasta.

Ryhmähaastatteluiden loppuun sijoittunut vapaa ideointi oli hedelmällistä molempien ryhmien kohdalla. Kävi selkeästi ilmi, että ohjaajan moderoima pienryhmässä tapahtuva ideointi on huomattavasti tuloksekkaampaa kuin kirjoittamalla tuotettu, ja enakkoluulottomampaa kuin talokokouksessa esitetty ideointi. Kannelmäessä ideomme lyhyessä ajassa mm. 10 pelilaudan shakkiturnauksen, 2 pöydän pingisturnauksen, retkiä Linnanmäellä tai Särkänniemeen ja nuorisotalon oman jalkapallojoukkueen kokoamista, jonka kanssa lähdettäisiin johonkin turnaukseen. Vaikka kaikki näistä oli ollut jo pienemmässä muodossa tarjolla kuluneen vuoden aikana, kävi ilmi että tieto niistä ei ollut tavoittanut läheskään kaikkia läsnäolleita henkilöitä siitä huolimatta, että kyseessä oli säännöllisesti nuorisotalolla käyvät nuoret. Tiedotuksen kehittämisellä, täsmämarkkinoinnilla sekä tarjoamalla useammin suosittuja toimintoja olisi mahdollista parantaa tilannetta.

”Niin, se oli... hiihtolomalla. Niistä pitäis heti sanoo. Ja pitäis olla silloin täällä paikalla.” (Poika 16 vuotta, Kannelmäki)

”Niin se saattaa mennä sillä tavalla, että jos ei oo paikalla oikeana päivänä, niin sitten ohittaa sen tiedon. Voi olla, että siitä oli joku juliste, mutta lueteko te näitä julisteita mitä seinillä on?” (Tutkija)

”Ei, ellei siinä oo kiinnostava juttu.” (Poika 13 vuotta, Kannelmäki)

Malminkartanossa vapaa ideointi synnytti heti keskustelua, johon kaikki osallistuivat:

”No varmaan joku kokkikisa, tiedätsä. Semmonen missä pitää tehdä...”
(Tyttö 15 vuotta, Malminkartano)

”Se joka tekee parhaimmat ruuat.” (Poika 13 vuotta, Malminkartano)

”No niin, ja sit yksi tai pari tuomaro!” (Tyttö 15 vuotta, Malminkartano)

”Toi kuulostaa vähän niin kuin joltain telkkariohjelmalta?” (Tutkija)

”No niin, tottakai!” (Poika 15 vuotta, Malminkartano)

”Grillit huurussa.” (Poika 13 vuotta, Malminkartano)

”Joo, ja mä oon Jyrki Sukula siinä.” (Poika 15 vuotta, Malminkartano)

”Ja sitten olis eka nuorten vuoro tehdä ruokaa ja nuoret arvostelisi, ja sitten olis ohjaajien vuoro tehdä ruokaa ja nuoret arvostelisi, se ois tosi kiva.”
(Tyttö 15 vuotta, Malminkartano)

Ideoiden heittäminen jatkuu estottomasti syömiskilpailulla, Miss Suomi -kilpailulla ja nyrkkeilyottelulla, joista aasinsillalla päästään muistelemaan menneitä Malminkartanon nuorisotalon ohjelmanumeroita. Nuorisoasiainkeskuksen Hyvis-viikon vastapainoksi järjestetty Malminkartanon Pahisviikko sisälsi pahan ruoan syöntikilpailun, joka menestyksekkään debyyttiinsä jälkeen pidettiin monta kertaa uudelleen. Urani alkutaipaleella Malminkartanossa järjestettiin nuorten toiveesta Miss Nuta -kilpailu, jonka ideana oli pukea pojat tytöiksi ja pitää heidän keskenään missikisat. Nyrkkeilyottelun sijaan nuorille on ollut tarjolla sumopainia pehmopuvuilla erään ulkotapahtuman yhteydessä. Haastattelun nuoret olivat sen verran tuoreita nuorisotalon kävijöitä, että kukaan heistä ei ollut osallistunut tai edes kuullut edellä mainituista tapahtumista, mutta kaikki herättivät heissä saman tien kiinnostusta. Hyvä esimerkki siitä, kuinka toiminnan järjestämisen helpottamiseksi kaavailtu vanhoja toimintoja sisältävä opas voisi toimia innostamisen välineenä.

Tässä korostui muutama jo aikaisemmin tämän tutkimuksen aikana todettu asia. Ensimmäkin nykyisiltä nuorilta puuttuu kokemus aikaisemmasta tekemisen meiningin talokulttuurista ja sen myötä tietämys siitä mitä kaikkea on mahdollista järjestää. Toiseksi nuorilla kyllä riittää ideoita, kunhan olosuhteet niiden esittämiseksi luodaan tarpeeksi turvalliseksi. Haastattelunomaisen ideointimenetelmän edut ovat selkeät verrattuna tähänhetkiseen talokokousmalliin tai kirjoitettuihin ehdotuksiin, kuten kyselylomakkeen vastauksista kävi ilmi. Kolmanneksi ohjaajan rooli ideoiden työstämisessä nuorisotalon arvojen ja kasvatuksellisen työotteen mukaisiksi on täysin mahdollista viemättä toteutettavaa toimintaa liian kauas nuoren alkuperäisestä ideasta. Paras lopputulos syntyy, kun nuoret ja ohjaajat toimivat yhdessä.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän tutkimuksen tulokset perustuvat 50 nuoren määrälliseen ja 7 nuoren laadulliseen tutkimukseen, joka on kävijäkuntien koko huomioon ottaen riittäväksi arvioitu määrä yleisen mielipiteen selvittämiseksi. Seuraavien kehitysehdotuksien on tarkoitus toimia ainoastaan apuvälineenä päätöksenteossa, sillä otokseen perustuvat tilastolliset testit eivät voi tutkimustavan luonteesta johtuen koskaan olla täysin varmoja (Holopainen & Pulkkinen 2012).

Kannelmäen ja Malminkartanon nuorisotalojen poikavoittoinen kävijäkunta on tuoretta, nuorta ja käyntitiheydeltään aktiivista. Taloilla käydään ennen kaikkea kavereiden ja ohjaajien takia, tämän jälkeen tärkeimpänä pidetään monipuolisen tekemisen mahdollisuuksia. Talokulttuurit ovat sen verran avoimia, ettei kavereiden puute estä taloilla käymistä. Lähtökohtaisesti vaikuttaisi siltä, että olosuhteet nuorten oman toiminnan järjestämiselle olisivat kunnossa, mutta tietyistä syistä johtuen nuoret harvemmin aktivoituvat.

Talojen yhteisöllisyyden tila vaikuttaa olevan vielä rakentuvassa vaiheessa. Vaikka nuoret tietävät toisensa, varsinaisen yhteisön sijaan he muodostavat omia pienryhmiään ja yhteistoiminnan mahdollisuudet harvoin konkretisoituvat (Kopakkala 2011, 67-69). Tämä käy ilmi mm. talokokouksista, joiden tärkeys ja demokraattinen asetelma ymmärretään mutta joissa avoin vuorovaikutus harvoin toteutuu. Nuoret kokevat myös sosiaalista painetta oman toimijuutensa suhteen, ja heikko yhteisöllisyyden tila koetaan riskiksi toimijuutta harkitessa (Gretschel 2011, 29). Lisäksi ohjaajien valvonnan tarve tämänhetkisessä nuorten toteuttamassa toiminnassa kertoo osaltaan yhteisön kehittyvästä tilasta.

Nuoret eivät myöskään tiedä riittävästi toiminnan järjestämisen mahdollisuuksista. Noin puolet heistä haluaisi olla mukana järjestämisessä, mutta suurin osa kaippaa siinä ohjaajien tukea. Varsinkin ideointi koetaan haastavaksi, mutta ohjaajien mukanaoloa kaivataan myös suunnittelu- ja toteutusvaiheessa. Toimintamahdollisuuksia kaivattaisiin myös muulloinkin kuin viikonloppuisin. Erilaiset peliturnaukset ja ruoanlaitto ovat edelleen suosituimpia toimintoja, mutta tietokilpailut ja bingo ovat myös toivot-

tuja ja niitä voisi suhteellisen helposti lisätä viikko-ohjelmaan nuorten ja ohjaajien yhdessä toteuttamina. Yleisesti ottaen ohjaajien työhön ollaan tyytyväisiä, mutta heidän kaivattaisiin tekevän enemmän nuorten kanssa.

5.1 Kehittämisehdotukset työpaikalle

Jos taloille halutaan lisää nuorten tuottamaa toimintaa, sen raameja pitäisi laajentaa sekä aihe ottaa selkeämmin työn tavoitteeksi. Suuntaamalla arkista työtettä nuorten toimijuutta paremmin tukevaksi nuorisohjaajat pystyvät alkamaan murtaa ryhmädynaamisia haasteita, jotka monet nuoret kokevat heitä estäviksi tekijöiksi. Ryhmä tarvitsee kehittyäkseen jonkun, joka näyttää sille suunnan ja antaa palautetta (Kopakkala 2011, 89). Ottamalla nuorisolähtöisen toiminnan useammin esille ja tarjoamalla matalan kynnyksen mahdollisuuksia toiminnan järjestämiseen osallistumiseen omaa esimerkkiä näyttäen rakennetaan pohjaa, jonka avulla vastuuta voidaan pikkuhiljaa siirtää enemmän nuorille. Samalla kun ihmiset harjaantuvat ottamaan enemmän vastuuta toiminnassa, muuttuu innostajan työ asteittain tarpeettomaksi (Kurki 2000, 136).

Ennen kaikkea nuorten ideoita tulee ruokkia – jos ei tiedä mitä on ennen tehty, ei välttämättä tule mieleen mikä kaikki on edes mahdollista. Ohjaajan työtettä tarvitaan myös kehittämään toiminnasta nuorisotalolle sopivaa. Täydellinen vapaus tehdä mitä haluaa harvoin toimii toivotulla tavalla, ideat kehittyvät paremmin tietynlaisten rajoitteiden ja toimintatapojen rajaamina (Kuuluvainen 2015, 52). Ohjaajavetoinen toimintakin on parempi kuin ei toimintaa ollenkaan, ja sitä voidaan askel askeleelta alkaa muuttaa myös nuorten tuottaman toiminnan kriteerit täyttäväksi. Toimimalla käänteisesti ja ottamalla aluksi nuoria mukaan toteutusvaiheeseen, seuraavaksi suunnittelemaan ja lopulta ideointiin saattaa toimia tehokkaammin, kuin edellyttämällä alusta asti nuorien osallistumista jokaiseen vaiheeseen. Nuorten toimijuuden liian tiukka raamittaminen ei ole hyvä esimerkki ohjaajan kasvatustaidoista (Gretschel 2011, 29).

Nuoret selkeästi toivovat, että ohjaajat tekisivät enemmän heidän kanssaan, ja myös että he olisivat toiminnan järjestämisessä mukana eivätkä pelkästään valvomassa. It-

sekin osallistumalla ohjaajat näyttävät paitsi hyvää esimerkkiä toimien samalla innostajan roolissa, mutta myös toteuttavat paremmin nuorisokasvatuksen perustehtävää. Innostamisessa on kuitenkin kyse osallistumisen prosesseista, jotka syntyvät erilaisten kasvattavien toimenpiteiden yhdistelminä (Kurki 2000, 20). Nuoria tulee innostaa sekä toiminnan järjestämiseen, että myös toisten toimintaan osallistumiseen. Toiminnan markkinoinnin edellyttämä tuntemattomien kohtaaminen saattaa tuntua joistakin sosiaalisesti ylitsepääsemättömän vaativalta ottaen huomioon nuorisotaloyhteisön kehittymätön tila, joten sitäkään ei tule jättää pelkästään nuorten harteille. Markkinointi on pieni mutta tärkeä osa nuorten toiminnan onnistumista, ja ohjaaja voisi vähintäänkin auttaa tässä osa-alueessa.

Nuorten järjestämä toiminta onnistuu parhaiten, kun ohjaaja on siinä mukana ideoinnista toteutukseen, ja ammattitaidollaan innostaa nuoria sekä tunnistaa ja eliminoi heidän kokemiaan haasteita. Näin vapaaehtoisesti mukana olevat pystyvät toimimaan huomattavasti turvallisemmin mielin, kun joku on mukana jakamassa tehtäviä ja vastuuta (Karreinen & Halonen & Tennilä 2017, 93).

Vaikka talokokouksesta ei tulisi luopua, se ei ole paras paikka toimintaehdotusten keräämiselle. Tulisi luoda uusia menetelmiä, säilyttäen vanhojen hyvät puolet, vastaamaan nopeammin ja luovemmalla tavalla nuorten vaikuttamisen tarpeeseen (Kiilakoski 2011, 208). Pienryhmässä ideointi ohjaajan kanssa tuottaa huomattavasti monipuolisempia tuloksia lyhyessäkin ajassa. Tämä voisi tapahtua ihan koska vain, ja valmiita ideoita esitellä talokokouksessa. Sillä on kuitenkin oma paikkansa osallistumisen foorumina ja demokratian näyttämönä, ja myös nuoret tietävät tämän vaikka sen harvemmin ilmaisevat. Mutta jos nuoret kokevat olevansa vain tiedottamisen kohteina, yhteisöllisyys tuntuu muodolliselta, joka puolestaan helposti lisää ulkopuolisuuden tunnetta (Mäkisalo-Ropponen 2016, 10). Osallistumisviihtyvyyteen panostamalla sekä talokulttuurin kehittämällä voidaan parantaa talokokouksien antia tuotteliaampaan, yhteisöllisempään ja osallisuuden tunnetta vahvistavampaan suuntaan.

5.2 Talojen erot

Malminkartanon ja Kannelmäen nuorisotalojen tulokset erosivat hieman toisistaan, mutta toiminnan kehittämisen kannalta samat toimenpiteet pätevät. Malminkartanon kohdalla korostui uuden ja keskeneräisen tilan vaikutus sekä toistaiseksi vakiintumaton kävijäkunta. Nämä nousivat esille mm. rajoitetumpina toiminnan mahdollisuuksina, toimintakulttuurin puutteena sekä pinnallisempina kontaktina ohjaajiin. Aineistosta kävi myös ilmi, että toiminta ruokkii toimintaa, ja Malminkartanon kohdalla passiivisuus lisää passiivisuutta. Selkeästi pienempi prosentti vastaajista tiesi toiminnan järjestämisen mahdollisuuksista, oli halukas toimijuuteen tulevaisuudessa tai ylipääntään halusi edes osallistua järjestettyyn toimintaan.

Kysymys on kierteestä, jossa imagon luoma mielikuva ohjaa toimintaa, joka puolestaan luo todellisuuden, joka määrittää imagon (Mäkisalo-Ropponen 2016, 105). Kierteen katkaisemiseksi ja toimintaa tuottavien nuorten määrän lisäämiseksi Malminkartanossa voidaan pikkuhiljaa siirtää työn painopistettä tässä opinnäytetyössä ehdotettuihin toimenpiteisiin, mutta ennen kaikkea talo tulee saada sitä ennen kuntoon. Elokuu 2019 uusien seiskaluokkalaisten ryhmäytyksistä lähtien voisi olla potentiaalinen aikataulu uuden toimintakulttuurin luomisen aloitukselle.

TALOJEN EROT

Kysymys	Kannelmäki	Malminkartano
1. Sukupuoli	Poikia 75%	Poikia 88%
2. Suurin ikäryhmä	14 vuotta 39%	13 vuotta 41%
3. Kuinka monta vuotta käynyt talolla	Alle vuoden 36%	Alle vuoden 47%
4. Käyntitiheys	Melkein aina 48%	Usein 41%
5. Millä talolla käyt	Kannelmäki	Malminkartano
6. Käymisen top 3 syyt	1. Kaverit 2. Ohjaajat 3. Voi tehdä kaikenlaista	1. Kaverit 2. Ohjaajat 3. Voi tehdä kaikenlaista
Kannelmäessä oli valittu selkeästi enemmän eri tekemisen mahdollisuuksia, sekä korkeammat vastausprosentit kohdissa ”välillä on hauskaa ohjelmaa” ja ”hauska mennä katsomaan mitä tapahtuu.” Malminkartanossa oli korkeammalla kohdat ”ei ole muutenkaan tekemistä” ja ”en halua olla kotona”.		
Muita huomionarvoisia eroavaisuuksia käymisen syissä:		

Voi tavata uusia ihmisiä	25%	6%
Ohjaajien kanssa voi puhua tärkeistä asioista	36%	0%
Saa olla rauhassa tekemättä mitään	29%	12%
Voi tehdä ruokaa	36%	12%
7. Talokokous: Molemmilla taloilla positiiviset tulokset, paitsi kohdassa ”tulen mielelläni talokokoukseen”. Kannelmäessä hieman paremmaksi koettu hyödyllisyys ja viihtyvyys.		
8. Kuinka usein toimintaa?	Monta kertaa viikossa	Perjantai tai lauantai riittää
9. Kenen pitäisi päättää/suunnitella/toteuttaa toiminta	Nuoret ja ohjaajat yhdessä kaikissa n. 68%	Nuoret ja ohjaajat yhdessä 94% / 82% / 56%
10. Tiesitkö että voit järjestää nuorisotalolla jotain erikoista?	Kyllä 48%	En tiennyt / en ole varma yht. 82%
11. Miksi et tiennyt?	Olen käynyt nuorisotalolla niin vähän aikaa n.50%	
12. Oletko joskus osallistunut toiminnan järjestämiseen?	Kyllä 75%	Kyllä 50%
13. Haluatko järjestää toimintaa jatkossa?	Kyllä, mutta... (erilaisia haasteita koettu) 46% Kyllä 25%	En, haluan mieluummin osallistua 60%
14. Mikä kiinnostaa top 3	1. Turnaukset 2. Ruoanlaitto 3. Bileet	1. Turnaukset 2. Tietovisat 3. Leffaillat
15. Millä tavoin haluat olla mukana toiminnassa?	Voin joskus järjestääkin 43% Haluan vain osallistua 43% Haluan vain järjestää 10% Haluan vain katsoa / en halua osallistua ollenkaan 4%	Voin joskus järjestääkin 25% Haluan vain osallistua 50% Haluan vain järjestää 0% Haluan vain katsoa / en halua osallistua ollenkaan 25%
16. Ohjaajien toiminta	Molemmilla taloilla pääosin positiiviset tulokset. Ohjaajat voisi kannustaa nuoria enemmän toiminnan järjestämiseen ja tehdä enemmän heidän kanssaan.	
17. Miksi talolla on niin vähän nuorten järjestämää toimintaa?	Vaikea keksiä hyviä ideoita n. 50%	
18. Miten talokokousta pitäisi kehittää?	Se on hyvä sellaisenaan kuin se on nyt n. 70%.	
19. Mitä talokokouksen tilalle?	Ei mitään huomionarvoista.	
20. Vapaa ideointi	Ei mitään huomionarvoista.	

Taulukko 4. Kannelmäen ja Malminkartanon nuorisotalojen eroja ja yhtäläisyyksiä tuotu ilmi kyselyn yleisimpien vastauksien perusteella. Kysymyksiä ja vastausvaihtoehtoja tiivistetty alkuperäisestä kyselylomakkeesta tilankäytön vuoksi.

5.3 Osallisuuden ideaalia haastamassa

En ole törmännyt tutkimuksiin, joissa olisi aikaisemmin selvitetty nuorten toiveita järjestää itse itselleen toimintaa nuorisopalveluiden puitteissa. Lähimpää tuntuu liippaavan vuosien 2013 ja 2018 osallisuus- ja vaikuttamisteemaiset nuorisobarometrit, mutta niidenkin sisällöt käsittelevät pääosin yhteiskunnallista vaikuttamista (kts. Myllyniemi 2014; Myllyniemi & Kiilakoski 2019). Ehkä useimmiten osallisuus nähdäänkin aktiivisena kansalaisuutena, vaikka laajemmassa mielessä se tarkoittaa myös yhteenkuuluvuutta ja toimintaan osallistumista (Myllyniemi 2014, 5). Helsingin nuorisopalveluissa vallalla oleva eetos tuntuu olevan johdon määrittelemä, eikä siinä ole otettu mielestäni tarpeeksi huomioon nuorten omaa tahtotilaa toimijuutensa laajuudesta.

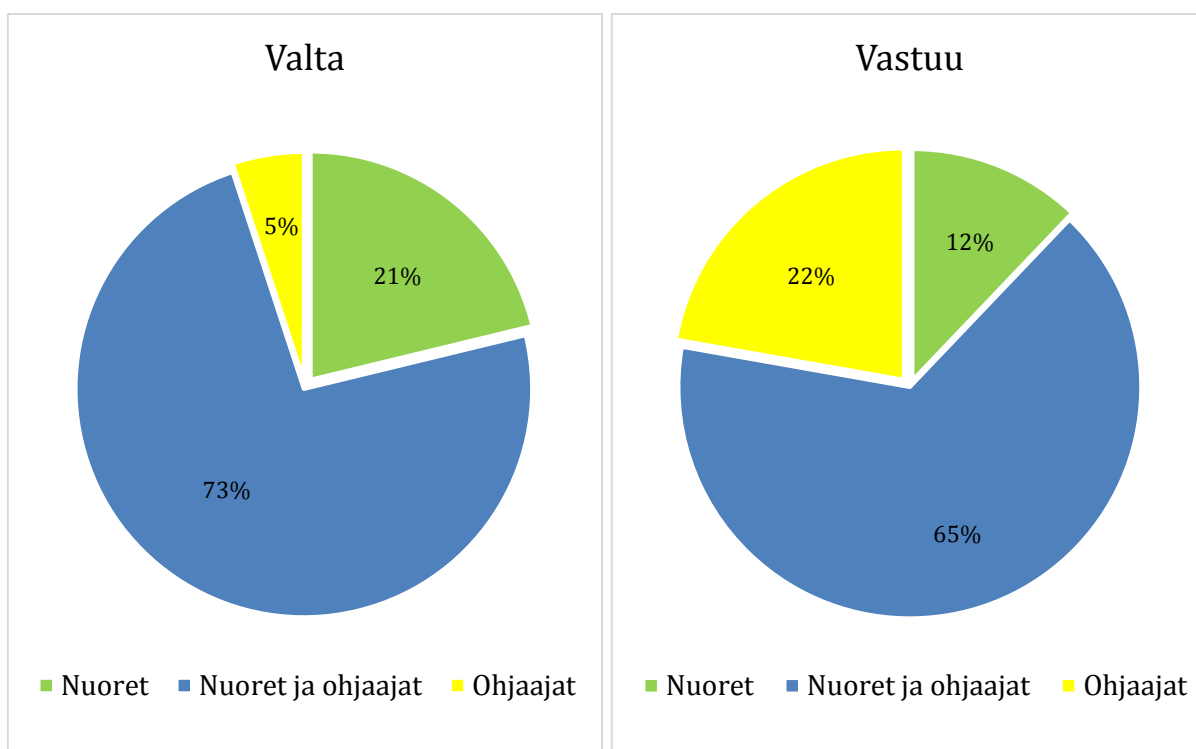
Tässä mennään osittain yhtä osallisuuden standardiperustelua vastaan, jonka mukaan nuorten tarpeet saadaan varmistettua nuorilta kysymällä eikä aikuisten tekeminä tulkitoina, joiden seurauksena osa saattaa suodattua pois (Kiilakoski 2011, 207). Ammatillisina meidän tulisi aina muistaa, että asiakas on oman elämäntilanteensa asiantuntija (Mäkisalo-Ropponen 2016, 26). Tämän tutkimuksen tulokset puhuvat vahvasti sen puolesta, että nuorisotalotoiminta tulisi pitkälti olla ohjaajien ja nuorten yhdessä toteuttamaa. Vain pieni osa nuorista toivoo, että heillä olisi kaikki langat käsissään.

Toiminta-ajatus ”tarjota nuorille valtaa ja vastuuta” kirjattiin nuorisoasiainkeskuksen ensimmäiseksi tehtäväksi nuorisolautakunnan hyväksymänä viraston suunnantarkastuksessa vuonna 2014 (Nuorisolautakunta 2014). Kasvatuksellisesta näkökulmasta se on toki edelleen oikein validi ajatus, mutta usein tunnutaan unohdettavan, että kaikki nuoret eivät kyseiseen tarjoukseen halua tarttua.

Tarkastelemalla sivun 45 taulukkoa 2, nuorten mielipiteitä toiminnan tuottamisprosessin roolituksesta, voidaan havaita nuorten toiveita myös vallan ja vastuun jakautumisen suhteen. Toiminnasta päättämisessä on kyse vallasta, mutta valta päättää mitä tehdään ei vielä kanna sisällään minkäänlaista vastuuta toteutuksesta. Toiminnan suunnittelu jakautuu puoliksi valtaan ja puoliksi vastuuseen: suunnitteluvaiheeseen osallistuvilla on valta päättää toiminnan yksityiskohdista, mutta yhtä lailla myös vastuu tehdä niiden suhteen toimivia päätöksiä. Toiminnan järjestämisessä kyse on vastuusta, sillä tema ja yksityiskohdat ovat jo määritelty päätös- ja suunnitteluvaiheissa,

ja järjestävälle taholle jää käytännössä enää vastuu toiminnan toteuttamisesta. Tällä ajattelutavalla kyseisen taulukon tuloksista voidaan johtaa nuorten tahtotila vallan ja vastuun jakautumisesta nuorisotalotoiminnan suhteen:

Nuorisotalotoiminnan vallan ja vastuun jaon toive

Kuvio 10. Malminkartanon ja Kannelmäen nuorten tahtotila vallan ja vastuun jakautumisesta nuorisotalotoiminnan suhteen. Tarkempi laskukaava löytyy liitteestä 4.

Jos tästä tutkimuksesta ei ole käynyt vielä riittävän selkeästi ilmi, niin nuoret toivovat nuorisotalotoiminnan järjestettävän nuorten ja ohjaajien yhteistyönä. Hieman enemmän nuoret kaipaavat valtaa päättää toiminnasta, ja vastuun kohdalla he toivovat että aikuiset ottaisivat siitä suuremman siivun. Toki ohjaajien pitää nuorten näin halutesaan tarjota heille mahdollisuus täysin omaan valtaan ja vastuuseen, mutta painotus täytyy pitää sanalla tarjota. Ja ennen kaikkea tyytyä lopputulokseen, jos he eivät vastuuta vapaa-ajan toiminnassa halua kantaa tai enintään haluavat jakaa sen ohjaajien kanssa. Nuorisotalotoiminnassa on kuitenkin kyse kunnallisen peruspalvelun tarjoamisesta (Kiilakoski 2011, 154). Ja nuorilla täytyy olla mahdollisuus osallistua myös pelkkinä kuluttajina ja ikätasonsa mukaan. Omalla osallistumisella ja esimerkkejä

omaksumalla voidaan luoda edellytyksiä nuorten itseohjautuvuuden syntymiselle. Mutta se ei tapahdu itsestään.

Tutkija Frank Martela tiivistää hyvin Ryanin ja Decin (1985) tunnetun teorian itseohjautuvuudesta. Itseohjautuvuus on riippuvainen sisäisestä motivaatiosta. Tämä syntyy, kun ihmisen kolme psykologista perustarvetta yhteenkuuluvuudesta, kyvykkyyden osoittamisesta ja omaehtoisuudesta tyydyttyvät. Nämä toimivat samalla ihmisen hyvinvoinnin perustana. (Martela 2014). Samoihin perustarpeisiin tähdätään nuorten tuottamalla toiminnalla: nuoret tekevät oman valintansa osallistuvatko ja millä tasolla toiminnan järjestämiseen, sen kautta tekevät näkyväksi kyvykkyytensä ja yhteisellä toiminnalla lujittavat kontaktiaan lähiyhteisöönsä. Vasta tämän jälkeen heillä on edellytykset itseohjautuvuudelle. Nuorten ja ohjaajien yhdessä järjestämä toiminta tulisi siis nähdä tärkeimpänä askeleena kohti täysin nuorten tuottamaa toimintaa sekä yhteiskunnallista vaikuttamista, jos nämä ovat ne osallisuuden ideaalit joihin halutaan tähdätä. Sosiokulttuurisen innostamisen näkökulmastakin kyse on nuorten taitojen ja kyvykkyyden harjaannuttamisesta niin pitkälle, että ohjaava henkilö tekee itsestään lopulta tarpeettoman (Kurki 2000, 136).

Pelkästään ohjaajavetoisesta toiminnasta ei myöskään tule luopua, aineisto puhuu myös sen puolesta. Onhan nuorisotyöntekijän ammatillisen kuvan perustana kuitenkin usein vahva tekemisen meininki (Kiilakoksi 2011, 200). Alan ammattilaisina heidän toimestaan pystyy syntymään huomattavasti kunnianhimoisempia toimintoja kuin talokokouksissa päivän varoitusajalla suunnitellaan. Esimerkiksi Kannelmäen nuorisotyöyksikön useita kuukausia kestävä PlayStation-urheilupeliliiga sarjataulukkoineen ja juontajineen, tai tv-ohjelmatyylisiin toteutettu visailu- ja kisailushow Mc Vuohen Megawisa ovat kestosuosikkeja, joita säännöllisesti toivotaan uudestaan. Vaikka nuorilla on enintään pieni rooli jos sitäkin kyseisiä toimintoja toteuttaessa, niiden voima ja samalla perustelu olemassaololle piilee niiden yhteisöllistä osallisuutta vahvistavissa elementeissä. Osallisuuden ytimessä on kuitenkin yhteisön toimintaan osallistuminen, joka mahdollistaa todellisen osallisuuden tunteen syntymisen. (Rahikka-Räsänen & Ryyänen 2014, 10.)

Myös kevyempää toimintaa on helppo ideoida ja järjestää, jos nuorilta ei synny impulsseja sen synnyttämiseksi. Tässä on kuitenkin omat riskinsä, jos ohjaajavetoisuus toistuu liian usein. Ohjaajien työnkuvan laajentuessa liian pitkälle nuorten toimijuuden

ottaminen muuttuu entistä haastavammaksi (Gretschel 2014, 250). Saatetaan joutua tilanteeseen, jonka kuvailin sosiokulttuurista innostamista käsittelevässä luvussa: ohjaaja muuttuu pikkuhiljaa mahdollistajasta palvelun tarjoajaksi, hupimestariksi. Tätä riskiä, johon itsekin olen joskus vuosien varrella langennut, alleviivaten: tavoitteena on nuoret ja ohjaajat yhdessä.

5.4 Tulevaisuuden näkymät

Nuorisotyöllä on kasvatuksellinen päämäärä, mutta talotyön kohdalla siitä harvemmin puhutaan ääneen. Nuorisotalotoiminnassa näihin kasvatuksellisiin tavoitteisiin pyritään pitkälti vertaisryhmissä tapahtuvan tekemisen kautta. (Kiilakoski 2011, 194-195.) Nuorten järjestäessä toimintaa toisille nuorille yhdessä ohjaajan kanssa kasvatuksellisuuden toteutumisen mahdollisuudet kasvavat, ja ennen kaikkea se voidaan myös todentaa. Tällöin liikutaan nuorisotyön perustehtävän, sosiaalistamisfunktion äärellä (Nieminen 2014, 21-23).

Lisäksi täytyy muistaa, että osalle nuorista nuorisotalolla on todella suuri merkitys heidän ottamatta koskaan minkäänlaista vastuuroolia. Joidenkin mielestä laadukas ohjaajavetoinen toiminta on parasta, mitä nuorisotalolla on tarjota. Kun työn fokusta pidetään liikaa osallisuuden ideaalissa, laput saattavat jäädä silmille nuorten oikeiden toiveiden ja tarpeiden suhteen. Osallisuus tulisikin vaivihkaa sisällyttää talojen toimintojen tukemiseen ylikorostamisen sijasta (Kiilakoski 2011, 189). Tämän tutkimuksen tulokset tukevat tämänlaista tulevaisuudennäkymää. Toki täytyy ottaa huomioon, että kehittämistutkimuksen luonteesta johtuen johtopäätökset kertovat vain tutkimuskohteen tilanteesta, eivätkä tulokset ole suoraan yleistettävissä (Kananen 2012, 55). Olisi-kin mielenkiintoista nähdä kuinka muiden alueiden tulokset nuorten toimijuuteen vaikuttavista tekijöistä eroavat Kannelmäen nuorisotyöyksiköstä. Tämän voisi helposti toteuttaa tässä tutkimuksessa käytettyä kyselylomaketta soveltamalla.

Toimintaa ja toimijuutta on käsitelty yhteiskuntatieteellisessä pohdinnassa jo monia vuosia. Kyse on ilmiöistä, joita on hankala avata yksinkertaisilla käsitteillä niiden moniselitteisyyden ja myös rajojen hämäryyden takia. (Honkasalo & Ketokivi & Leppo

2014, 365). Tässä opinnäytetyössä on käsitelty toimijuutta varsin konkreettisesti kontekstissa, sen tarkemmin käsitteen merkitystä avaamalla. Nuorten toiminnan järjestämisen tarkasteluun voisi saada uusia näkökulmia lisätutkimuksella, jossa paneudutaan nimenomaan toimijuuden käsitteeseen. Kysymys siitä onko jokaisella valmiina käytettävissä oma toimijuus, vai onko se ominaisuus joka täytyy ”hankkia”, on varsin validi (Honkasalo & Ketokivi & Leppo 2014, 371).

Yhteiskunnallisista ilmiöistä nouseva muutospaine on pitkälti osoittanut kehittymisen suunnan nuorisotyön kentällä, ja osaltaan merkinnyt myös sen hajaantumista. Onkin aiheellista pohtia, ovatko tällä tavalla perustellut tavoitteet tukeneet tavoittelemisen arvoisen nuorisotyön tulevaisuuden luomista vai ollut pelkästään ulkopuolisiin muutoksiin reagoimista (Haapala 2015, 52-53)? Ehkä jossain vaiheessa kuluneen vuosikymmenen aikana alan kehityspaineet ajoivat toiminnan nuorten näkökulmasta liian itsenäiseen suuntaan, trendikkään osallisuuden ilosanoman saattelemana. Kehittämisen lomassa olisikin välillä hyvä pysähtyä pohtimaan miten nämä nuorisotyön eetoselle keskeiset osallisuuden ideat ja nuorisolähteisyys on otettu huomioon (Kiilakoski & Kivijärvi & Honkasalo 2011, 34).

Vaikka olenkin sitä mitä mieltä että tässä on sulateltavaa koko ammattialalle, ehkä voidaan aloittaa siitä että Kannelmäen nuorisotyöyksikkö suorittaisi aiheen tiimoilta oman suunnantarkastuksensa. Tulosten perusteella käsillä on kuitenkin selkeä kehityskohde yleisten käytäntöjen, jopa eetoksen suhteen – luovutaan ajatuksesta että ”nuorten tuottama toiminta” on nuorten vastuulla ja heidän omien ideoiden varassa, vaan suunnitelmallisesti markkinoidaan sitä niin että ohjaaja on aina tarjolla olemaan koko prosessin läpi mukana, ellei nuoret selkeästi toisin toivo. Tällä luodaan turvallisuuden tunnetta, joka mahdollistaa luovuuden ryhmässä (Korkiamäki 2013, 194). Haastavien hetkien äärellä kaipaamme toisen tukea ja ymmärrystä, jonka avulla pääsemme tilanteesta eteenpäin (Kopakkala 2011, 16).

Nostetaan ohjaajan rooli valvojasta innostajaksi, koordinaattoriksi ja mentoriksi. Toki tarjotaan ja tuetaan myös mahdollisuuksia nuorten täysivaltaiseen toimijuuteen, mutta nostettaisiin se pois jalustalta jolle se ei näytä kuuluvan. Tällöin todella tuettaisiin tämän tutkimuksen aineistosta noussutta nuorten ilmaisemaa toivetta paikallisen nuorisotyön suhteen eikä vain todettaisi, miten asian laita nuorten mielestä on. Tässä-

hän liikutaan kuitenkin nuoriso-ohjaajan ammatillisen osaamisen ytimessä: monipuolisen, virikkeellisen ja kasvatuksellisen vapaa-ajan toiminnan ohjaamisesta nuorille heitä samalla osallistaen.

Tulokset puhuvat sen puolesta, että menestyksen resepti piilee ohjaajien ammattitaidon ja objektiivisuuden valjastamisessa nuorten innostajiksi, heidän ideoidensa luotseiksi sekä ryhmädynaamisten haasteiden lieventäjiksi. Halutessaan ohjaajat voivat naamioida oman roolinsa pieneksi ja korostaa nuorten osuutta toiminnassa, joka järjestetään yhdessä ideoinnista toteutukseen asti. Todellinen ammatillisuus tulee esiin silloin, kun toimintaa järjestäville nuorille syntyy tunne onnistumisesta, jolloin lisääntyy heidän voimavarojaan ottaa suurempaa, itsenäisempää roolia tulevaisuudessa. Osallistamalla he tekevät jotain merkityksellistä itselleen ja muille, joka puolestaan lujittaa heidän suhdettaan nuorisotaloyhteisöön. He voimaantuvat, kokevat osallisuutta ja omaksuvat osallisuuden ideaaliin tarvittavia yhteiskunnallisen toimimisen edellytyksiä. Ja mitä nuoriso-ohjaajille tästä jää käteen? Rohkenen väittää, että parhaimmillaan tunne nuorisotyön perimmäisen tavoitteen toteutumisesta.

5.5 Ympyrä sulkeutuu

Muutaman kerran mainitsemaani Club Megaparty -discotoimintaa vetävä nuoriso-ohjaaja Sabasy Ndiaye on saanut tätä opinnäytetyötä kirjoitettaessa kansallisen nuorisotyön tunnustuspalkinnon. Opetus- ja kulttuuriministeriö korostaa Sabasyn monien merkittävien saavutusten lisäksi nimenomaan Club Megapartya ja sen parissa toimivia vapaaehtoisnuoria (Allianssi 2019). Sabasyn juhlissa Harjun nuorisotalolla 18.4.2019 nuorisoasiainjohtaja Mikko Vatka muisteli puheessaan omia opettaja-aikojaan, ja nosti Sabasyn kohdalla yhden termin kuvastamaan tämän työskentelytapaa: sosiokulttuurinen innostaminen (Vatka 2019).

”Sabi” onkin mielestäni malliesimerkki siitä, kuinka merkityksellisiin saavutuksiin nuoret ja ohjaajat yhdessä -mentaaliteetillä sekä muilla tässä opinnäytetyössä ehdotetuilla toimenpiteillä voidaan päästä. Työotteeltaan hän edustaa ehdottomasti sosiokulttuurisen innostamisen kuuminta päästä. Megapartya vuodesta toiseen hänen kanssaan tekevät nuoret ovat ryhmädynaamisesta näkökulmasta kaikista tiivein

ryhmä, luovaan ja tuloksekkaaseen työhön kykenevä tiimi. Gretschelin nuorisotalo-osallistumisen asteikolla he täyttävät korkeimman portaan sitoutuneen toimijan määritelmän.

Oleellista Megaparty-toiminnassa on, että se ei käynnistynyt nuorten aloitteesta, vaan ammattitaitoinen ohjaaja tunnisti tarpeen ja loi sen ympärille nuorten ryhmän. Toiminnassa monta vuotta mukana olleena sain todistaa, kuinka nuoret olivat alusta asti mukana ideoimassa, suunnittelemassa ja toteuttamassa toimintaa. Se ei olisi onnistunut ilman vapaaehtoisten nuorten panosta, eikä ilman Sabin karismaattista johtajuutta. Laadultaan ja laajuudeltaan vastaavanlainen nuorisotalotoiminta Helsingissä on jäänyt varsin vähälle. Liekö syynä se, että vallitsevan eetoksen mukaisesti nuorisohjaajat lähinnä odottavat nuorten aloitetta uuden toiminnan järjestämiseksi, ja sitten vasta, mahdollisesti, antavat oman panoksensa siihen?

Onneksi rakenteelliset haasteet ohjaajalähtöiselle nuorten toiminnalle ovat tällä hetkellä pitkälti vain nuorisohjaajien omien päiden sisälle. Helsingin nuorisopalveluiden tunnuslukukriteerien puitteissa ei nimittäin ole mitään esteitä sille, etteikö ohjaaja voisi olla nuorten tuottaman toiminnan prosessin jokaisessa vaiheessa mukana (Hovi 2019).

5.6 Luotettavuustarkastelu

Opinnäytetyö ei eroa muista tutkimuksista sen vaatimuksissa tulosten uskottavuuden ja luotettavuuden suhteen. Luotettavuuden tarkoitus on toimia työn laadun mittarina. Tieteessä luotettavuuden tarkasteluun käytetään käsitteitä reliabiliteetti ja validiteetti, joilla tarkoitetaan tulosten pysyvyyttä ja oikeiden asioiden tutkimista. Tutkimuksesta saadun tiedon on oltava paikkansapitävää, johon päästään tieteellisten menetelmien oikeaoppisella käytöllä. (Kananen 2012, 161-162).

Tässä tutkimuksessa perehdyttiin käsiteltävän aiheen taustalla oleviin käsitteisiin monipuolisesti ja syvällisesti. Tämä käy ilmi tietoperustan laajuudesta sekä mm. Arnsteinin osallisuusteorian suomennoksista havaituista eroavaisuuksista alkuperäislähteeseen verrattuna. Määrällisen osion kysymyksiä johdettiin teoriasta ja lomake kävi läpi niin ohjaavan opettajan, vertaisopiskelijoiden kuin työyhteisönkin tarkastelun, jotta

oikeiden asioiden kysyminen ja kysymysten yksiselitteisyys voitaisiin varmentaa. Lisäperusteluita kysymysten valinnalla ja muotoilulle löytyy kyselyn laatimista koskevasta luvusta 3.3.

Tutkimuksen tekemisen prosessi sisältää riskikohtia, joissa voidaan päätyä tekemään vääriä ratkaisuja tai jättää jotain oleellisesta tekemättä (Kananen 2012, 161). Edellä mainitun kaltaisilla toimenpiteillä pyrittiin ehkäisemään tämänlaisia riskejä. Riittävän otoksen saaminen varmistettiin tekemällä kyselyt reaaliaikaisesti kohdehenkilöiden kanssa sähköposti- tai verkkokyselyiden sijaan, joiden vastausprosentista ei koskaan voi olla varma. Laadullinen osio tutkimuksesta ryhmähaastatteluiden merkeissä oli seitsemällä osallistujallaan pienehkö, mutta sen toimiessa lähinnä tarkentavana työkaluna kattavan määrällisen aineiston analysointiin pidän tätä otosta myös riittävänä. Haastateltavat kattoivat taustatietojensa puolesta alueen nuorisotalojen kävijäkuntaa laajasti.

Tuloksissa toistuu samanlaiset ilmiöt, mikä kertoo osaltaan työn reliabiliteetista. Samoin sekä määrällinen että laadullinen aineisto pitkälti tukee toisiaan, ja mainitsemisen arvoiset poikkeukset on tuotu tekstissä esiin. Johtopäätöksiä on peilattu teoriaan sekä henkilökohtaiseen yli 10 vuoden nuorisotyökokemukseen. Luotettavuutta on tarkasteltu pitkin tutkimuksen etenemistä, ja se käy ilmi tekstistä. Kaiken kaikkiaan olen sitä mieltä, että tämä tutkimus antaa realistisen kuvan Kannelmäen nuorisotyöyksikön nuorten tämän hetkisistä ajatuksista ja tarpeista toiminnan tuottamisen suhteen, ja että tulokset sekä kehitysehdotukset ovat harkinnanvaraisesti siirrettävissä muiden samankaltaisten kohderyhmien parissa toimivien tahojen käyttöön.

LÄHTEET

- Allianssi 2019. Uutinen ”Nuorisotyön tunnustuspalkinto nuoriso-ohjaaja Sabasy Ndiayelle”. Viitattu 26.4.2019. <https://www.alli.fi/uutiset/nuorisotyön-tunnustuspalkinto-nuoriso-ohjaaja-sabasy-ndiayelle>
- American Association of Colleges of Osteopathic Medicine. Climbing the Ladder: A Look at Sherry R. Arnstein. Inside OME, July/August 2015, Vol 9, No 7/8. Viitattu 1.3.2019. <https://www.aacom.org/news-and-events/publications/iome/2015/july-august-2015/Arnstein-bio>
- Arnstein, Sherry R. 1969. A Ladder of Citizen Participation. Journal of the American Planning Association 35: 4, 216-224.
- Autio, Mervi. Kannelmäen nuorisotyöyksikön nuoriso-ohjaaja, Helsingin nuorisopalvelut. Kommentteja aiheesta ”Tämän hetken toimintaa tuottavat nuoret?”. Yksityinen sähköpostikirjeenvaihto 20.-25.3.2019.
- Collin, Philippa & Lala, Girish & Fieldgrass, Leo 2018. Participation, Empowerment and Democracy: Engaging with Young People’s Views. Teoksessa Pam Alldred & Fin Cullen & Kathy Edwards & Dana Fusco (toim.) The Sage Handbook of Youth Work Practice. Lontoo: Sage, 183-196.
- Freire, Paulo 2016. Sorrettujen pedagogiikka. 2. painos. Suom. Joel Kuortti. Tampere: Vastapaino.
- From, Kristine & Koppinen, Marja-Leena 2012. Menossa mukana. Tukea tarvitsevan lapsen ja nuoren toiminnallinen osallistuminen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Gretschel, Anu 2002. Kunta nuorten osallisuusympäristönä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Gretschel, Anu 2007. Nuorisotalo mahdollistavana lähiyhteisönä. Teoksessa Anu Gretschel & Tomi Kiilakoski (toim.) Lasten ja nuorten kunta. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 193-208.
- Gretschel, Anu 2011. Nuorisotalo mahdollistavana lähiyhteisönä: nuorten näkökulma. Helsinki: Nuorisoasiainkeskus.
- Gretschel, Anu & Laine, Sofia & Siivonen, Katriina & Peltola, Marja & Myllyniemi, Sami 2011. Toiminnan esteet. Teoksessa Mirja Määttä & Tarja Tolonen (toim.) Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 109-127.
- Gretschel, Anu 2014. Nuori – ei asiakkaaksi, vaan vaikuttamaan nuorisotyön keinoin. Teoksessa Tommi Hoikkala & Annika Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. 3. painos. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 243-262.
- Haapala, Anu 2015. Tulevaisuuskuvat nuorisotyössä. Teoksessa Katja Komonen & Leena Suurpää & Markus Söderlund (toim.) Kehittyvä nuorisotyö. 2. painos. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 52-63.

- Hakala, Juha T. 2018. Toimivan tutkimusmenetelmän löytäminen. Teoksessa Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 14-26.
- Hallamaa, Jaana 2017. Yhdessä toimimisen etiikka. Helsinki: Gaudeamus Oy.
- Hart, Roger A. 1992. Children's participation. From tokenism to citizenship. Firenze: UNICEF International Child Development Centre.
- Helsingin kaupunki 2018a. Uutinen "Helsinki esillä Engaged Cities -kilpailun finaali New Yorkissa". Viitattu 29.1.2019. <https://www.hel.fi/uutiset/fi/helsinki/helsinki-engaged-cities-kilpailun-finaalissa>
- Helsingin kaupunki 2018b. Omastadi. Viitattu 30.1.2019. <https://omastadi.hel.fi/pages/about>
- Helsingin kaupunki 2018c. Osallisuus- ja vuorovaikutusmalli. Viitattu 27.2.2019. <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/osallistu-ja-vaikuta/vaikuttamiskanavat/osallisuus-ja-vuorovaikutusmalli/>
- Helsingin kaupunki 2019a. Munstadi. Paikkoja ja toimintaa. Viitattu 30.1.2019. <http://munstadi.fi/paikkoja-ja-toimintaa/>
- Helsingin kaupunki 2019b. Ruuti. Usein kysytyt kysymykset. Viitattu 30.1.2019. <http://ruuti.munstadi.fi/usein-kysytyt-kysymykset-faq/#12>
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2009. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Honkasalo, Marja-Liisa & Ketokivi, Kaisa & Leppo Anna 2014. Moniselitteinen ja hämära toimijuus. Sosiologia 4 / 2014, 365-372. Viitattu 30.4.2019. https://www.academia.edu/36556915/Moniselitteinen_ ja_h%C3%A4m%C3%A4r%C3%A4_toimijuus
- Honkatukia, Päivi 2018. Haastattelu nuorisotutkimuksen metodina. Teoksessa Tomi Kiilakoski & Päivi Honkatukia (toim.) Miten tutkia nuoria ja nuorisotyötä. Tampere: Vastapaino, 149-170.
- Holopainen, Martti & Pulkkinen, Pekka 2012. Tilastolliset menetelmät. 5.-7. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Hovi, Merja 2019. Suunnittelija, Helsingin nuorisopalvelut. Haastattelu 15.1.2019. Fredriksberg, Helsinki.
- Kananen, Jorma 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Karreinen, Lari & Halonen, Maria & Tennilä, Meri 2017. 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Teoksessa Lari Karreinen & Maria Halonen & Meri Tennilä (toim.) 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Helsinki: Vihreä Sivistysliitto ry., 5-113.
- Kiilakoski, Tomi 2011. Talotyön ja alueellisen nuorisotyön kehittäminen. Teoksessa Veronika Honkasalo & Tomi Kiilakoski & Antti Kivijärvi (toim.) Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 153-252.
- Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti & Honkasalo, Veronika 2011. Johdanto: Nuorisotyön professionalisaatio, tutkijoiden roolit ja kehittämistyön luonne. Teoksessa Veronika Honkasalo & Tomi Kiilakoski & Antti Kivijärvi (toim.) Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 11-48.

- Kopakkala, Aku 2011. Porukka, jengi, tiimi. Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. 3. painos. Helsinki: Edita.
- Korkiamäki, Riikka 2013. Kaveria ei jätetä! Sosiaalinen pääoma nuorten vertaissuhteissa. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- Kurki, Leena 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Vastapaino.
- Kvale, Steinar 1996. Interviews. An introduction to qualitative research interviewing. Lontoo: Sage.
- Kylmäkoski, Merja 2014. Eteinen, vessa, keittokomero ja huone – niistä on nuorisotila tehty. Teoksessa Tommi Hoikkala & Annika Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. 3. painos. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 393-409.
- Maailman toimivin kaupunki 2017. Helsingin kaupunkistrategia 2017-2021. Helsingin kaupunki.
- Martela, Frank 2014. Itseohjautuvuusteoria – Eli onnellisen elämän kolme keskeisintä tekijää. Blogikirjoitus. Viitattu 30.4.2019. <https://frankmartela.fi/2014/04/04/itseohjautuvuusteoria-eli-kolme-vastausta-siihen-mika-tekee-ihmisen-onnelliseksi/>
- MOT 2019. Kielityökalu. Helsinki: Kielikone Oy. Viitattu 29.4.2019. <https://mot-kielikone-fi.ruka.humak.edu:2443/mot/humak/netmot.exe>
- Myllyniemi, Sami 2014. Vaikuttava osa - Nuorisobarometri 2013. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Myllyniemi, Sami & Kiilakoski, Tomi 2019. Tilasto-osio. Teoksessa Elina Pekkarinen & Sami Myllyniemi (toim.) Vaikutusvaltaa Euroopan laidalla – Nuorisobarometri 2018. Helsinki: Valtion nuorisoneuvosto.
- Mäkelä, Klaus 2010. Alaikäisiä koskeva eettinen ennakkosäätely. Teoksessa Hanna Lagström & Tarja Pösö & Niina Rutanen & Kaisa Vehkalahti (toim.) Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka. Helsinki: Nuorisotutkimusseura ry., 67-88.
- Mäkisalo-Ropponen, Merja 2016. Kohti yhdessä tekemisen kulttuuria. Helsinki: Draamatyö.
- Määttä, Mirja & Tolonen, Tarja 2011. Johdanto. Teoksessa Mirja Määttä & Tarja Tolonen (toim.) Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 5-11.
- Määttä, Mirja & Tasanko, Pia 2015. Nuorisotyön tehtävä ohjelma(yhteis)kunnassa. Teoksessa Katja Komonen & Leena Suurpää & Markus Söderlund (toim.) Kehittyvä nuorisotyö. 2. painos. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 23-35.
- Nieminen, Juha 1995. Nuorisossa tulevaisuus: suomalaisen nuorisotyön historia. Helsinki: Nuorisotutkimusseura r.y.
- Nieminen, Juha 2010. Puuttuva lenkki – Nuorisokasvatus tieteen kentässä, kasvatuksen teoriassa ja nuorisotyön kehyksenä. Teoksessa Elina Nivala & Mikko Saastamoinen (toim.) Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. 2. uudistettu painos. Helsinki: Nuorisotutkimusseura ry., 30-63.
- Nieminen, Juha 2014. Vastavoiman hahmo – nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa Tommi Hoikkala & Annika Sell (toim.) Nuorisotyötä on

tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. 3. painos. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 21-43.

Nieminen, Juha 2015. Tiedonintressit nuorisotyön kehittämisessä. Teoksessa Katja Komonen & Leena Suurpää & Markus Söderlund (toim.) Kehittyvä nuorisotyö. 2. painos. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 36-51.

Nivala, Elina & Rynnänen, Sanna 2013. Kohti sosiaalipedagogista osallisuuden ideaalia. Teoksessa Sosiaalipedagoginen aikakausikirja, vuosikirja 2013. Pori: Suomen sosiaalipedagoginen seura ry., 9-41. Viitattu 26.2.2019. https://www.uef.fi/documents/364780/1847612/Nivala_%26_Rynnänen_Kohti_sosiaalipedagogista_osallisuuden_ideaalia.pdf/82a018a3-5foa-4c44-8937-7fd4ac2a3879

Nuorisolaki 2016. Viitattu 1.3.2019. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>

Nuorisolautakunta 2014. Päätös nuorisoasiainkeskuksen suunnantarkistuksesta 18.12.2014. Viitattu 8.4.2019. <https://dev.hel.fi/paatokset/asia/hel-2013-013646/nlk-2014-12/>

Nuorten hyvinvointikertomus 2017. Ystävät. Helsingin kaupunki. Viitattu 18.3.2019. <https://www.nuortenhyvinvointikertomus.fi/indikaattorit/tunteet-ja-vuorovaikutus/ystavat>

Rahikka-Räsänen, Niina & Rynnänen, Sanna 2014. Osallistuminen ja osallisuus lähidemokratiassa. Helsinki: Suomen Setlementtiliitto ry.

Sainio, Ari 1994. Kohti Kansalaisten kuntaa. Helsinki: Suomen kuntaliitto.

Sovijärvi, Sini 1998. NTC's Compact Finnish and English Dictionary. Chicago: NTC Publishing Group.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2018. Osallisuus. Viitattu 27.2.2019. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriavoisuus/hyvinvointi/osallisuus>

Toimintakertomus 2016. Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus.

Valli, Raine 2018. Aineistonkeruu kyselylomakkeella. Teoksessa Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus Oy, 92-116.

Vatka, Mikko 2019. Nuorisoasiainjohtaja, Helsingin kaupunki. Puhe Sabasy Ndiayen juhlissa nuorisotyön tunnustuspalkinnon johdosta 18.4.2019. Harjun nuorisotalo, Helsinki.

Vehkalahti, Kaisa & Rutanen, Niina & Lagström, Hanna & Pösö, Tarja 2010. Kohti eettisesti kestävä lasten ja nuorten tutkimusta. Teoksessa Hanna Lagström & Tarja Pösö & Niina Rutanen & Kaisa Vehkalahti (toim.) Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka. Helsinki: Nuorisotutkimusseura ry., 10-24.

Vesikansa, Sari 1988. Toimintaan nuorten kanssa! Helsinki: Kansalaiskasvatuksen keskus.

LIITTEET

LIITE 1. Verkossa jaettu tutkimustiedote koskien aineistonkeruuta nuorisotaloilla

Tutkimustiedote nuorille ja heidän huoltajilleen:

Malminkartanon ja Kannelmäen nuorisotaloilla kerätään 27.2.-29.3. tutkimusaineistoa, joka liittyy 13-18-vuotiaisiin kävijöihin nuorten itse järjestämän toiminnan näkökulmasta. Tutkimus suoritetaan verkkokyselylomakkeilla ja ryhmähaastatteluilla, ja siihen osallistuminen on nuorille täysin vapaaehtoista. Kaikki tulokset kerätään ja käsitellään nimettömästi, ja ne osat jotka päätyvät julkaisuun asti eivät tule sisältämään minkäänlaisia tunnistetietoja. Tutkimus on osa Humanistisen ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogin opinnäytetyötä, jonka tavoitteena on kehittää nuorisotaloja tarjoamaan parempia mahdollisuuksia nuorille järjestämään toisilleen omaehtoista toimintaa. Opinnäytetyö julkaistaan toukokuussa 2019.

Käytännössä tutkimus ei eroa juurikaan nuorisotalon arjesta eikä siinä käsitellä arkaluontoisia aiheita, joten tutkimuseettisistä näkökulmista siihen osallistumiseen ei edellytetä kirjallista lupaa nuorten huoltajilta. Keskustelkaa aiheesta nuorene kanssa, jos toivotte että hän ei osallistu kyselyihin tai haastatteluihin.

Vastaa mielelläni mahdollisiin lisäkysymyksiin. Olen tämän kevään opintovapaalla, joten minun tavoittaa parhaiten sähköpostitse. Tulen henkilökohtaisesti nuorisotalolle tekemään kyselyitä ja haastatteluja em. ajankohtana, ja tällöin minuun saa yhteyden myös talojen puhelinnumeroista.

Arho Viitala, nuoriso-ohjaaja, Malminkartanon nuorisotalo (opintovapaalla 1.1.-31.5.2019)

arho.viitala@humak.fi

LIITE 2. Kyselytutkimuslomake. Huom. lomake poikkeaa ulkoasultaan tutkimuksessa käytetystä webropol-verkkosovelluksen tallennusominaisuuksien rajoitusten takia.

Toiminnan järjestäminen nuorisotalolla

Tervetuloa vastaamaan kyselyyn toiminnan järjestämisestä nuorisotalolla. Kysymyksiä on 20kpl. Jos et halua, osaa tai jaksa vastata johonkin kysymykseen, voit siirtyä seuraavaan. Jos et täysin ymmärrä jotain kohtaa, voit koska vain pyytää apua. Kaikki vastaukset tallennetaan nimettöminä.

1. Sukupuoli

- Tyttö
- Poika
- Joku muu
- En halua vastata

2. Minkä ikäinen olet?

- 13 tai alle
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18

3. Kuinka kauan olet käynyt nuorisotaloilla isojen ajalla?

- Alle vuoden
- 1-2 vuotta
- 2-3 vuotta
- 3-5 vuotta
- Yli 5 vuotta

4. Kuinka usein käyt jollain nuorisotalolla?

- Melkein aina kun se on auki
- Useamman kerran viikossa
- Noin kerran viikossa
- Harvemmin

5. Millä nuorisotalolla yleensä käyt?

- Malminkartanossa
- Kannelmäessä
- Molemmissa
- Jossain muualla

6. Miksi käyt nuorisotalolla? Voit valita monta vaihtoehtoa.

- Siellä käy kavereita
- Siellä voi tavata uusia ihmisiä
- Ohjaajat on mukavia
- Ohjaajien kanssa voi jutella tärkeistä asioista
- Siellä voi tehdä kaikenlaista
- Siellä saa olla rauhassa tekemättä mitään
- On hauskaa mennä välillä vain katsomaan mitä siellä tapahtuu
- Tykkään pelata tietokoneella / pelikonsolilla
- Tykkään pelata biljardia / pingistä / pöytäfutista
- Tykkään pelata lautapelejä / korttipelejä
- Voi tehdä ruokaa
- Välillä on viikonloppuisin hauskaa ohjelmaa
- Ei ole muutakaan tekemistä
- Sali on kiva (Kannelmäki)
- Studiossa voi tehdä musiikkia (Kannelmäki)
- Värkkäämössä voi puuhata kaikenlaista (Kannelmäki)
- En halua olla kotona tai ulkona
- Joku muu / muut syyt

7. Mitä mieltä olet talokokouksesta?

(Voit ohittaa tämän kohdan, jos et ole koskaan osallistunut talokokoukseen tai et vielä ole oikein varma, mistä siinä on kyse.)

		😊	😐	😞	😡	😤		
Se on tosi hyödyllinen	☐	☐	☐	☐	☐	☐		Se on ihan turha
Ohjaajat kertoo siellä tärkeitä asioita	☐	☐	☐	☐	☐	☐		Ohjaajat vain lässyttävät omiaan
Siellä päätetään yhdessä asioita	☐	☐	☐	☐	☐	☐		Ei siellä juuri mitään päätetä
Talokokouksessa voi rohkeasti sanoa oman mielipiteensä	☐	☐	☐	☐	☐	☐		Ei siellä uskalla sanoa mielipidettä
Talokokous toimii hyvin	☐	☐	☐	☐	☐	☐		Talokokous ei toimi ollenkaan
Tulen mielelläni talokokoukseen	☐	☐	☐	☐	☐	☐		Inhoan talokokouksia

8. Nuorisotalolla yleensä järjestetään nuorten toivomaa ohjelmaa perjantaisin tai lauantaisin. Kuinka usein sitä sinun mielestä pitäisi olla?

- Perjantai / lauantai on ihan hyvä
- Voisi olla vaikka kahtena iltana viikossa
- Miksei vaikka joka päivä?
- Ei koskaan

9. Kerro mielipiteesi järjestetystä toiminnasta, kenen pitäisi...

	Nuoret	Nuoret ja ohjaajat yhdessä	Ohjaajat
Päättää mitä tehdään	☐	☐	☐
Suunnitella toiminta	☐	☐	☐
Järjestää / ohjata toiminta	☐	☐	☐

10. Tiesitkö, että voit järjestää nuorisotalolla jotain erikoisempaakin kuin peliturnauksen tai ruokaa muille nuorille jos haluat?

- En tiennyt
- Ehkä... mutta en ole varma miten se tapahtuu
- Kyllä

11. Miksi et tiennyt tai et ole ihan varma, että voit järjestää muille toimintaa?

- Olen käynyt nuorisotalolla niin vähän
- Ohjaajat eivät ole kertoneet mahdollisuudesta
- Luulin että vain tietyt nuoret saavat järjestää toimintaa
- Aihe ei oikeastaan kiinnosta minua

12. Oletko osallistunut toiminnan järjestämiseen nuorisotalolla muille nuorille? Esimerkiksi tehnyt ruokaa muille, järjestänyt jonkun turnauksen, auttanut ohjaajia jonkin ohjelmanumeron kanssa...

- En ikinä
- Kerran
- Pari kertaa
- Monta kertaa
- Säännöllisesti

13. Haluaisitko järjestää nuorisotalolle toimintaa muille nuorille? Voit valita useamman vaihtoehdon jos haluat.

- Olen järjestänyt jo ja haluan järjestää uudestaankin
- En ole järjestänyt ennen, mutta haluaisin
- Haluaisin, mutta en oikein tiedä mitä voisin tehdä
- Haluaisin, mutta haluan myös itse osallistua
- Haluaisin, mutta muut nuoret eivät ota minua tosissaan
- Haluaisin, mutta en osaa
- Haluaisin, mutta ohjaajien pitäisi auttaa enemmän
- Haluaisin, muu syy:

- En, ei kiinnosta
- En, koska haluan mielummin itse osallistua
- En, koska minua ei oteta tosissaan
- En, koska en osaa
- En, koska ohjaajat eivät auta tarpeeksi
- En halua, muu syy:

14. Minkälaiseen toimintaan tai ohjelmaan haluaisit nuorisotalolla osallistua? Valitse kaikki itseäsi kiinnostavat vaihtoehdot.

- Erilaiset peliturnaukset, esim. biljardi, pingis, pleikkari, lanit..
- Ruoan tekeminen yhdessä
- Tietokilpailut, esim. Kahoot tai Megawisa
- Joku hauska ohjelma/toiminta/leikki, missä voi tutustua muihin nuoriin
- Teemailta mihin sisältyy kaikenlaista erilaista tekemistä
- Talon sisustaminen, maalaaminen, koristelu yms.
- Elokuvaillat
- Bileet / Disco
- Omia ehdotuksia:
- Mikään näistä ei kiinnosta

15. Jos mietitään yleisellä tasolla toimintaa mitä nuorisotalolla järjestetään, millä tavalla haluat olla mukana?

- Riippuu täysin toiminnasta, joskus on kiva osallistua mutta olisi kivaa järjestääkin
- Haluan olla mukana, mutta vain osallistujana
- Haluaisin nimenomaan järjestää toimintaa muille
- Voisin ehkä olla mukana suunnittelemassa tai järjestämässäkin
- Haluaisin nimenomaan suunnitella, mutta en järjestää
- Haluan vain katsoa kun muut tekevät
- En halua olla mukana millään tavoin

16. Mitä mieltä ohjaajista:

	<	<	-	>	>	
Ohjaajat tekevät tosi paljon nuorten kanssa	☐	☐	☐	☐	☐	Ohjaajat eivät tee juuri mitään nuorten kanssa
Ohjaajat kuuntelevat kaikkien mielipiteitä	☐	☐	☐	☐	☐	Ohjaajat eivät välitä kaikkien mielipiteistä
Ohjaajat pyrkivät aina toteuttamaan nuorten toiveet	☐	☐	☐	☐	☐	Ohjaajat tosi harvoin tekevät mitä nuoret toivovat
Ohjaajat kannustavat nuoria järjestämään toimintaa	☐	☐	☐	☐	☐	Ohjaajat eivät taida haluta mitään ylimääräistä toimintaa talolle
Ohjaajien pitäisi tehdä enemmän nuorten kanssa	☐	☐	☐	☐	☐	Ohjaajien pitäisi jättää nuoret rauhaan

17. Mitkä luulisit olevan suurimmat syyt, että nuorisotalolla on niin vähän nuorten järjestämää toimintaa? Voit valita monta vaihtoehtoa:

- On vaikeaa keksiä hyviä ideoita tekemiselle
- Ketään ei kiinnosta toiminnan järjestäminen, ainoastaan osallistuminen
- Ketään ei kiinnosta osallistuminen
- Kukaan ei halua järjestää, koska muut nuoret voivat pilkata
- Nuoret ei halua järjestää, koska ohjaajat järjestävät paremmin
- Ohjaajat ovat liian tiukkoja sen suhteen mitä saadaan järjestää ja milloin
- Järjestämisestä ei saa palkkiota
- Talokokous on huono paikka päättää yhteisestä tekemisestä
- Joku muu syy:

18. Talokokous on pysynyt samanlaisena jo ainakin 10 vuotta. Pitäisikö sitä muuttaa, ja jos pitäisi niin millä tavalla? Voit valita monta vaihtoehtoa.

- Talokokous on hyvä niin kuin se on nyt
- Talokokoukset voisi lopettaa kokonaan
- Talokokous voisi olla paljon lyhyempi
- Talokokouksen pitäisi olla vapaaehtoinen
- Talokokous olisi kivempi jos olisi jotain syötävää ja juotavaa
- Talokokous olisi kivempi jos kaikki mahtuisi istumaan
- Nuorten ehdotuksia pitäisi kerätä jo ennen talokokousta
- Asioista äänestäminen pitäisi tehdä jollain muulla tavalla kuin nostamalla oma käsi
- Oma ehdotus:

19. Jos talokokous on huono vaihtoehto, mitä mielestäsi pitäisi olla sen tilalla?

20. Nyt saa ideoida vapaasti! Ehdota jotain toimintaa / ohjelmaa, mitä ei ole koskaan ennen tai tosi pitkään aikaan järjestetty:

Tämä on viimeinen kysymys. Kun painat "Lähetä", kysely loppuu.

LIITE 3. Ryhmähaastattelurunko.

Ryhmähaastattelut Kannelmäki & Malminkartano:

- Printtaa tulokset referenssiksi.
- Kerro mitä varten haastattelu on, ja miten tutkimus julkaistaan.

Nuorisotalojen tavoitteena on, että nuoret järjestäisivät mahdollisimman paljon toisilleen toimintaa. Kannelmäessä ja Malminkartanossa tilanne ei ole niin, vaan toimintaa on vähän. Viime viikkojen kyselyiden ja näiden haastatteluiden on tarkoitus selvittää mistä tämä tilanne johtuu, ja miten me voitaisiin muuttaa tilannetta.

1. Ikä?
2. Kuinka monta vuotta olette käyneet nuorisotalolla isojen ajalla?
3. Kuinka usein käytte nuorisotalolla?
4. Lämmittelykysymys: Mikä on teidän mielestä parasta nuorisotalossa? Mikä on se suurin tai tärkein syy, miksi käytte täällä?
5. Talokokous: suurin osa nuorista on sitä mieltä, että se on hyödyllinen ja tärkeä, vain 8% on sitä mieltä että sen pitäisi olla vapaaehtoinen. Kaikki muut on sitä mieltä että on loppujen lopuksi hyvä, että se on pakollinen. Mutta siitä ei silti pidetä erityisemmin paljon. Miksi? Miten sitä voisi parantaa?
6. Vain 40% nuorista tietää, että täällä voisi järjestää kaikenlaista ohjelmaa ja toimintaa toisille nuorille. Miten tämä tilanne voitaisiin muuttaa?
7. N. puolet nuorista haluaa vain osallistua toimintaan, mutta melkein puolet vastanneista oli myös sitä mieltä, että voisi joskus järjestääkin. Silti toimintaa on tosi vähän.

Tässä yleisimmät esteet toiminnalle:

- 56% on vaikea keksiä ideoita
- 27% muut voi dissata
- 19% ohjaajat järjestää paremmin

Miten ohjaajat voisi helpottaa toiminnan järjestämistä?

8. Kysymys missä pyydettiin ohjaajien toiminnasta mielipiteitä: yleisesti ottaen oltiin todella tyytyväisiä, mutta kohdat jossa olisi parannettavaa oli ”ohjaajien pitäisi kannustaa nuoria enemmän järjestämään” ja ”ohjaajien pitäisi tehdä enemmän nuorten kanssa.” Mitä mieltä?
9. Nuorisotalon tavoitteena on, että järjestetty toiminta esim. perjantai-iltaisina olisi mahdollisimman paljon nuorista itsestään lähtöistä. Selkeästi suurin osa nuorista kuitenkin toivoo, että kaikki sekä ohjaajat että nuoret päättävät yhdessä mitä tehdään, suunnittelevat toiminnan ja vetävät sen. Mitkä asiat vaikuttavat siihen, että nuoret mieluummin tekevät kaiken ohjaajien kanssa kuin keskenään?
10. Mitä te haluisitte järjestää, jos saisitte täysin vapaat kädet täällä nuorisotalolla?

LIITE 4. Nuorisotalotoiminnan vallan ja vastuun piirakkadiagrammin laskukaava.

Päätäminen = 100% valta.

Suunnittelu = 50% valta, 50% vastuu.

Järjestäminen = 100% vastuu.

Valta = (Päätäminen + suunnittelu / 2) / kokonaisluvulla 1,5

Vastuu = (Järjestäminen + suunnittelu / 2) / kokonaisluvulla 1,5

Käytettävät luvut saadaan taulukosta 2, sivu 43:

9. Kerro mielipiteesi järjestetystä toiminnasta, kenen pitäisi...

Vastaajien määrä: 50

	Nuoret	Nuoret ja ohjaajat yhdessä	Ohjaajat
Päättää mitä tehdään	24%	74%	2%
Suunnitella toiminta	16,33%	71,43%	12,24%
Järjestää / ohjata toiminta	10,42%	62,5%	27,08%

Valta nuoret $(24 + 16,33/2) / 1,5 =$ 21,44%

Valta nuoret & ohjaajat $(74 + 71,43/2) / 1,5 =$ 73,14%

Valta ohjaajat $(2 + 12,24 / 2) / 1,5 =$ 5,41%

Vastuu nuoret $(10,42 + 16,33/2) / 1,5 =$ 12,39%

Vastuu nuoret & ohjaajat $(62,5 + 71,43/2) / 1,5 =$ 65,47%

Vastuu ohjaajat $(27,08 + 12,24/2) / 1,5 =$ 22,13%